

AKAVAN KIRKOLLISET AMMATTILIITOT AKI
DIAKONIA TYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO

CRUX

1 • 2006

Uskon,
en usko,
uskon...

.MK80

- 2 Päätoimittajan kirjoitus
- 3 *Mikael Helenelund*: Elinvoimaista kirkkoa ei saada aikaan pahinta peläten
- 4 Uutisia
- 13 *Kaisa Rauma*: Uuden kynnyksellä!
- 14 *Miika Miettunen*: Kuolleeksi julistetun jumalan jalanjäljissä
- 17 Kesätyöntekijän pikkujättiläinen
- 19 *Dan-Anders Ventus*: Att bygga en gemenskap kräver att du är en del av den
- 23 *Jukka Huttunen*: Miltä Pappisliitto näyttää?
- 28 *Mari Torri-Tuominen*: Matkaa teemme tiellä taivaan - vapaallakin
- 29 *Lehtinen - Saukkonen*: "Sana tulee näkyväksi" kirkon kuurojentyössä
- 35 *Terho Hämeenkorpi*: "You have watches, but we have time!"
- 38 Ammattikuntalaisuus on akavalaisten liittojen valtti
- 40 *Mikko Peura*: Hiljaisuus ja musiikki aisaparina
- 42 *Hönkkä - Joensuu - Kortelahi*: "Sitä pitää vaan jotenkin selvittää"
- 44 *Hannu Majamäki*: Kristinuskoon kasvattaminen, kasvaminen ja siitä irtautuminen
- 47 *Sari Peltonen*: Diakoniatyö ja kirkon jäsenyys
- 49 *Aalto - Muilu-Teinonen - Suni*: Espoon rovastikuntien Papiston päivän antia
- 51 *Jaana Partanen*: Wanted: Hauska kokoontuminen
- 56 *Anna Kosola*: Pyhää ja pahaa
- 60 Tekstin ääressä

Uusi sarja "Ajan kuvia"

Kirjoitussarjassa Helsingin yliopiston teologisen tiedekunnan kirjastonhoitaja, TM Miika Miettunen tarkastelee ajan-kohtaisia aiheita kiinnostavan, uuden kirjallisuuden kautta. Ensimmäisessä artikkelissa aiheena on maallistuminen s. 14.

Kesätyöntekijän pikkujättiläinen

**julkaistaan jälleen. Tämä jokavuotinen opas auttaa opiske-
lijoita muistamaan oikeutensa ja velvollisuutensa s. 17.**

Johtamisen haasteita papin työssä

**Kenestä hyvä johtaja? Kuuluvatko pappeus ja johtaminen
automaattisesti yhteen? Näitä kysymyksiä pohtivat Kari
Kopperi ja Jukka Huttunen s. 31 – 34.**

Maallistumista

pohditaan pääteeman artikkeleissa s. 44 – 55.

**Seuraava Crux 2/2006 ilmestyy viikolla 13.
Aiheina mm. Kanttoripäivät 2006.**

Päätoimittaja

Stina Lindgård
(09) 150 2466
stina.lindgard@akiliitot.fi

Toimitussihteeri

Heli Meinola
(09) 150 2653
heli.meinola@akiliitot.fi

Osoite

Akavatalo
Rautatieäisenkatu 6,
00520 Helsinki,
(09) 150 2453
Faksi (09) 148 5875
Sähköposti:
heli.meinola@akiliitot.fi

Kustantaja

Suomen Kirkko-Mediat Oy, Helsinki

TOIMITUSKUNTA

Stina Lindgård, pastori (pj.)
Miika Heikinheimo, kappalainen
Maria Heinonen, diakoni
Jaana Partanen, kanttori
Esa-Matti Peura, hiippakuntasihiteeri
Ulla Savonen, kappalainen
Miia Seppänen, seurakuntapastori
Taina Viljanen, diakonissa
Sakari Vilpponen, kanttori

OSOITTEENMUUTOKSET

Akavan kirkolliset ammattiliitot AKI ry.

Tuija Kukkonen
(09) 150 2446
tuija.kukkonen@akiliitot.fi
Heli Meinola
(09) 150 2653
heli.meinola@akiliitot.fi

Diakoniatyöntekijöiden Liitto:

Pirjo Heikkinen
(09) 150 2487
pirjo.heikkinen@dtl.inet.fi

ILMOITUSHINNAT

Sivu	2/1	1 750 €
	1/1	975 €
	1/2	515 €
	1/4	285 €
	1/8	160 €

ISSN 0783-0122

PAINOPAikka

Uusimaa Oy, Porvoo

Uskon – en usko

Kirkko elää jonkinlaisessa murrosvaiheessa. Etenkin nuoret aikuiset eroavat kirkosta. Maallistuminen näkyy kaikkialla. Toisaalta kiinnostus hengellistä elämää kohtaan lisääntyy. Tuoreen tutkimuksen mukaan luottamus kirkkoon on kasvanut merkittävästi. Tämä onkin pääteemamme vuoden ensimmäisessä Crux-lehdessä.

Arja Huuskonen ottaa omassa puheenvuorossaan esiin suomalaisten suhtautumisen kirkkoon. Hän toteaa, että "suomalaisten mielikuvat kirkosta ovat muuttuneet positiivisemmiksi". Tästä seuraa tietenkin kysymys, miksi sitten kirkosta erotaan? Yksi syy voisi ehkä olla se, että "kotien uskonnollinen kasvatus on supistunut hyvin vähäiseksi", kuten Hannu Majamäki kirjoittaa. Onko kodin uskonnollisella kasvatuksella niin suuri merkitys, että ilman sitä ihminen jää paitsi tunteesta, että kirkko on minun kirkkoni ja on tärkeää pysyä sen jäsenenä. Tilanne on haasteellinen ja mielenkiintoinen.

Maallistumista pohditaan myös uudessa kirjoitussarjassa Ajan kuvia, missä Miika Miettunen tarkastelee uuden kirjallisuuden kautta tämän päivän ajankohtaisia teemoja. Lähtökohtana ei ole kirja-arvostelut, vaan asioiden tarkastelu kirjallisuuden kautta. Tarkoitus on haastaa lukijaa pohtimaan, ei antaa valmiita vastauksia. Vuoden aikana Miika kirjoittaa mm. perheen teologiasta.

Vuosi tuo tullessaan muutakin uutta. Lehdessä aloittaa toinenkin kirjoitussarja, nimeltään Vapaalla. Kirjoitussarjassa on tarkoitus kuvata ihmistä harrastuksensa parissa. Ehkä sinä saat hyvän vinkin siitä, mitä voisit tehdä ja harrastaa.

Cruxin uudistusprosessi on käynnissä. Uudistettu Crux tipahtaa lukijoiden postiluukusta kevään aikana. Kiihtävän toimituskunnan puolesta kaikkia lukijatutkimukseen osallistuneita monista rohkaisevista ja ajatuksista herättävistä ehdotuksista! Lukijatutkimuksen tuloksista kerrotaan lehdessä kevään aikana.

Antoisia lukuhetkiä. Palaamme uusilla aiheilla maaliskuussa.

Stina Lindgård
päätoimittaja

Elinvoimaista kirkkoa ei saada aikaan pahinta peläten

Aloittaessani vuoden alussa Suomen Kanttori-urkuriliiton puheenjohtajana Akavan kirkolliset ammattiliitot AKIn toimisto on toiminut vuoden. Organisoitu AKI on otamassa viimeisen askeleen kohti lopullista toteutustaan, kun sille ja sen molemmille perusliitoille valitaan valtuustot. Valtuustojen kokoontuessa toukokuussa usean vuoden prosessi on lopulta saatu päätökseen. Pappien ja kanttorien yhteistyössä ja yhteisessä ammattiliitossa alkaa tällöin uusi vaihe uusine mahdollisuuksineen, kun liittojen korkeimmat päättävät elimet kokoontuvat yhteiseen AKI-valtuustoon.

Suomen Kanttori-urkuriliitolle neljäksi vuodeksi valittu valtuusto tarjoaa uusia mahdollisuuksia päättäjiensä pitkäjänteiseen työskentelyyn ammatikuntansa hyväksi. Verrattuna entisen liittokokouksen osallistujien määrään uuden valtuuston jäseniä on selvästi vähemmän, mutta liiton ja AKIn asioihin hyvin perehtyneiden henkilöiden määrä kasvaa uudessa järjestelmässä. Valtuuston jäsenet ovat Suomen Kanttori-urkuriliitossa uusi tärkeä ryhmä, jolla on hyvät vaikutusmahdollisuudet ja jonka toivoisi ylläpitävän hyviä yhteyksiä myös hiippakuntansa niihin alaosastoihin, joilla ei ole valtuustossa edustusta.

AKIn molempien jäsenliittojen puheenjohtajat ovat vaihtuneet ajankohtana, jolloin kirkossamme valmistellaan tai ollaan toteuttamassa suuria uudistuksia. Eniten huomiota on saanut kirkon uusi palkkausjärjestelmä. Seurakunnissa paneuduttiin syksyllä huolella työtehtävien sijoittamiseen mallitehtäviin, ja näistä annettiin runsaasti palautetta. Palautteen perusteellinen analyysi ja siinä esitettyjen

näkökohtien huomioiminen on edellytys sille, että kirkkoon saadaan seurakuntatyöhön soveltuva, koulutuksenkin huomioiva oikeudenmukainen palkkausjärjestelmä. Onnistuessaan uusi palkkausjärjestelmä ja sen edellyttämät säännölliset kehityskeskustelut auttavat kirkkoa kehittämään työmuotojaan ja toimintatapojaan ja kannustavat kirkon työntekijöitä luovuuteen ja jatkuvaan kouluttautumiseen.

Seurakuntien rakennemuutokset ja niiden seuraukset työntekijöille, virkojen määrään ja työn sisältöön ovat nekin suuria ajankohtaisia kysymyksiä, joiden pohdinta viime aikoina on ollut synkkien näkymien värittämä. On hyvä varautua taloudellisesti heikompiin aikoihin, mutta tulevaisuuden rakentaminen pahimpia skenaarioita käyttäen voi olla kohalokasta.

Kirkon palvelussuhdelainsäädännön uudistushankkeessa on ollut esillä luopuminen valtakirjoista ja tuomiokapitulin roolista virantäytössä, osa-aikaistamisen, lomauttamisen ja irtisanomisen helpottaminen sekä kelpoisuusehdoista poikkeaminen. Toitutuessaan tällaiset muutokset voivat olla uhka viranhaltijoiden työsuhte- ja oikeusturvalle sekä myös kirkon hengellisen työntekijän identiteetille. Näiden näkymien edessä onkin syytä vakavasti punnita virkarakenneuudistuksen ja sen tuoman vihkimyksen myönteisiä vaikutuksia kirkon ydintehtäviä hoitavien viranhaltijoiden asemaan.

Huoli kirkon heikoista talousnäkyistä näkyy koulutuksen suunnittelussakin. Pienten seurakuntien tarpeisiin kehitellään uudenlaisia seurakunnan ja kunnan yhdistelmävirkoihin päteviä tutkintoja, vaikka tiedetään, että pienten seurakuntien määrä seurakuntaliitosten myötä laskee. Yhdistelmävirat voivat toki tarjota kirkolle mahdollisuuksia tavoittaa ihmisiä maallistuneessa yhteiskunnassa, mutta eihän mikään estä kirkon päätoimisiakaan työntekijöitä suuntaamasta toimintansa ja sanomansa kirkon seinien ulkopuolelle. Erityisesti kanttorien työnkuvaan on aina kuulunut yhteyksien ylläpitäminen paikkakunnan musiikkielämään.

Vuoden alussa tiedotusvälineissä jälleen nostettiin esille, miten kirkosta eroajien määrä on kasvanut voimakkaasti. Silti tutkimukset osoittavat, että ihmisten luottamus kirkkoa kohtaan on kasvanut. Ken medioita seuraa, ei voi olla näkemättä, että kirkko kiinnostaa ihmisiä. Lisääntyvä kirkosta eroaminen on suuri haaste kirkolle ja sen työntekijöille. Mutta tieto ihmisten kasvavasta luottamuksesta ja kiinnostuksesta kirkkoa kohtaan on hyvä lähtökohta seurakuntatyölle. Sen viisas hyödyntäminen avaa uusia mahdollisuuksia. Kirkko, joka aidosti kohtaa ihmisiä kirkon jäsenyyteen katsomatta ja joka avoimesti ja rohkeasti julistaa uskon, toivon ja rakkauden sanomaa sanoin, sävelin ja teoin, on mahdollisuuksiin kirkko.

*Mikael Helenlund
AKIn varapuheenjohtaja*

Diakonia- työntekijöiden Liiton valtuuskunnan päätöksiä

Diakonia-työntekijöiden Liiton uudeksi puheenjohtajaksi kaudelle 2006 - 2007 valittiin johtava diakonia-työntekijä, diakonissa Kaisa Rauma, 47, Turusta. Hän on toiminut viimeiset neljä vuotta liiton varapuheenjohtajana. Uudeksi varapuheenjohtajaksi valittiin aikuistyöntekijä, diakoni Seppo Laakso, 49, Nurmijärveltä.

Liiton hallituksen uudeksi jäseneksi valittiin diakonissa Kirsi Rantala Halikosta. Erovuorossa ollut diakoni Kari Martikainen Lapinjärveltä valittiin uudeksi. Diakonissa Raija Hallikainen Kuopiosta ja diakonissa Carita Riitakorpi Järvenpäästä valittiin varajäseniksi.

Liittojen uudet jäsenet

Suomen Kanttori-urkuriliittoon on varsinaiseksi jäseneksi liittynyt 5 henkilöä. Opiskelijajäseneksi on liittynyt 1 henkilö.

Suomen kirkon pappisliittoon on varsinaiseksi jäseneksi liittynyt 21 henkilöä, maisterijäseneksi 3 henkilöä ja opiskelijajäseneksi 45 henkilöä.

Diakonia-työntekijöiden Liittoon on varsinaiseksi jäseneksi liittynyt 5 henkilöä. Opiskelijajäseneksi on liittynyt 14 henkilöä.

Hyvä Kanttori-urkuriliiton, Pappisliiton ja
Diakonia-työntekijöiden Liiton jäsen

Huolehdiathan, että ammattiliiton jäsenmaksu on peritty palkastasi

Maksamalla jäsenmaksun varmistat jäsenyytesi liitossa ja Erityiskoulutettujen työttömyyskassassa. Lisäksi olet oikeutettu käyttämään liittojen tarjoamia jäsenetuja.

Työnantajan vaihtuessa, pyydä uusi valtakirja liitostasi, täytä se ja anna työnantajan kappale työpaikkasi palkanlaskijalle. Muistathan myös lähettää liiton kappaleen valtakirjasta omaan liittoosi.

Ollessasi poissa töistä esim. äitiyslomalla, virkavapaalla, työttömänä jne., pyydä tilisiirtolomake jäsenmaksun maksamista varten liitostasi.

Kanttori-urkuriliitto kustantaa Asko Rautioahon urkumatrikkelin

Suomen Kanttori-urkuriliitto on päättänyt kustantaa Asko Rautioahon urkumatrikkelin, jossa esitellään 2 200:det maassamme olevat urut. Edellinen suomalainen urkumatrikkeli on julkaistu 1970-luvulla, jonka jälkeen on rakennettu yli 700 urut. Matrikkeli ilmestyy vuoden 2006 aikana, ja liitto huolehtii myös sen markkinoinnista.

Kirkkourkujen lisäksi matrikkelissa on mainittu seurakuntasaleissa, siunauskappeleissa, musiikkioppilaitoksissa, yksityishenkilöillä sekä museoissa olevat urut, joista on ollut saatavissa tietoja.

Kaikista uruista kerrotaan rakentajan nimi, äänikertojen ja sormioiden lukumäärä sekä valmistumisvuosi. Olemassa olevista uruista esitetään myös dispositio (äänikerrasto) soittoapulaitteineen sekä saatavissa olleet tiedot urkujen suunnittelijasta, äänittäjistä sekä julkisivun suunnittelijasta, lisäksi useimmissa tapauksissa myös tiedot urkujen hinnasta, lopputarkastuksen tai tarkastuslausunnon päivämäärästä sekä tarkastuksen toimittajasta.

Puretuista uruista ei dispositioita esitetä, jos urut ovat valmistuneet ennen vuotta 1970, koska kyseiset tiedot löytyvät Erkki Valangin matrikkelista. Vuoden 1970 jälkeen valmistuneista, mutta sittemmin tuhoutuneista tai puretuista uruista esitetään kuitenkin kaikki "henkilötiedot".

Kirkkojen yms. yhteydessä kerrotaan useimmiten myös tiedot niiden rakennusvuosista ja arkkitehdeistä. Seurakuntaliitosten yleistymisen vuoksi urut on matrikkelissa järjestetty kunnan eikä seurakunnan nimen mukaan.

Urkumatrikkeli on tarkoitettu kaikille uruista kiinnostuneille. Se on alallaan ainutlaatuinen hakuteos, laajuudeltaan yli 400 sivua. Kuvia ei tosin ole lainkaan.

Urkumatrikkelin koonnut director musices Asko Rautioaho on Hakkavuoren seurakunnan eläkkeellä oleva kanttori ja Sibelius-Akatemian pitkäaikainen urkuopin opettaja.

Hiippakuntakanttorien työn vahvistaminen esillä kirkolliskokouksessa

Marraskuun kirkolliskokouksessa käsiteltiin edustaja-aloite, jossa esitettiin hiippakuntataiteilijan toimen perustamista jokaiseen hiippakuntaan. Aloitteen taustalla on kirkolliskokouksessa edellisenä vuonna esitetty nuorten julkilausuma ”Kirkko 2015”. Julkilausuma oli osalltanaan käynnistämässä keskustelua nuorten aikuisten vaikutus- ja toimintamahdollisuuksien lisäämisestä kirkossa. Edustaja-aloite pyrki vastaamaan tähän haasteeseen.

Aloitteen mukaan hiippakuntataiteilija olisi oman taiteenalan ammattilainen, jonka tehtävänä olisi kouluttaa hiippakunnan alueen nuoria ja koota heistä ryhmiä, jotka toisivat panoksensa seurakunnallisiin, hiippakunnallisiin ja valtakunnallisiin tapahtumiin. Nuorten ryhmät saisivat antaa kotiseurakunnissaan panostaan eri kirkkovuoden ajankohtina.

Aloite käsiteltiin kirkolliskokouksen yleisvaliokunnassa, joka päätti jättää aloitteen raukeamaan. Pääöstään valiokunta perusteli muun muassa sillä, että aloitteessa esitettyjen tavoitteiden toteuttamiseen on jo olemassa keinoja. Yhtenä mahdollisuutena valiokunta pitää hiippakuntakanttorin työn vahvistamista ja kehittämistä.

Hiippakuntakanttorit kahta lukuunottamatta tekevät nykyisin laaja-alaista työtään osa-aikaisesti kanttorin viran hoitamisen ohella. Ai-noastaan Turun arkkihiippakunnassa ja Porvoon hiippakunnassa on päätoiminen jumalanpalvelus- ja musiikkisihteerin toimi.

Kirkolliskokouksen yleisvaliokunta totesi myös, että jumalanpalvelusuudistus antaa mahdollisuuden kulttuurin monipuoliseen hyödyntämiseen messun toteuttamisessa. Valiokunta oli samaa mieltä aloitteentekijän kanssa siitä, että kirkon toiminnassa tulee antaa tilaa nuorten lahjoille nykyistä enemmän.

Kenestä Vuoden Kanttori 2006?

Suomen Kanttori-urkuriiliiton hallitus nimeää jälleen keväällä Vuoden kanttorin. Vuoden kanttori -palkinto jaetaan ensi vuonna aikaisemmin kuin edellisillä kerroilla, sillä liittokokouksen sijasta julkistaminen tapahtuu AKIn ja jäsenliittojen valtuustojen kevätkokouksessa 16.5.2006. Palkintoon kuuluu urkupilli seinälaattaan kiinnitettynä sekä rahalahja.

Liiton alaostot voivat tehdä esityksiä Vuoden kanttori -palkinnon saajaksi. Suomen Kanttori-urkuriiliiton hallitukselle osoitetut perustelut esitykset palkinnonsaajaksi tulee toimittaa AKIn toimistoon viimeistään perjantaina 24.3. (HUOM! Alaostojen joulukuun tiedotteessa oli virheellinen päivämäärä!)

Aikaisemmat Vuoden kanttorit ovat Pekka Laakkonen 1999, Martti Kilpeläinen 2000, Kaj-Gustav Sandholm 2001, Tiina Korhonen 2002, Marjatta Hannula 2003, Erkki Rajamäki 2004 ja Osmo Jämsä 2005.

Kotisivut kokonaisremonttiin!

Kevään aikana tapahtuu! AKI saa omat kotisivut ja Kanttori-urkuriiliiton ja Pappisliiton kotisivut ja uudistetaan. Kerro meille mitä ja millaisia tietoja haluat uusille sivuille.

Lähetä sähköpostia osoitteeseen stina.lindgard@akiliitot.fi.

Naisteologien neuvottelupäivät Turussa 30. - 31.3.2006

Osallistumismaksu jäseniltä 80 €, opiskelijoilta 20 € ja muilta 95 €.

Tiedustelut ja ilmoittautumiset kirkkoherra Pirjo Vahtola, pirjo.vahtola@evl.fi, 02-261 7314 tai 050-599 3671.

Diakonia- työntekijöiden Liiton jäsenmaksuihin tarkistuksia

Liiton valtuuskunta vahvisti kokouksessaan jäsenmaksut vuodelle 2006. Työ- ja virkasuhteisten jäsenmaksu on edelleen 1,3 % bruttopalkasta. Virkavapaalla, vanhempain- ja hoitovapaalla, sekä työttömänä olevan jäsenmaksu on 4 €/kk sisältäen työttömyyskassan jäsenmaksun. Poikkeuksena ovat isyysvapaalla olevat, joilta ei peritä maksua. Kaksoisjärjestäytyneiden ja eläkeläisten jäsenmaksu on 26 €/vuosi, maksu ei sisällä työttömyyskassan jäsenmaksua. Kunniajäsenet ja opiskelijat on vapautettu jäsenmaksuista.

Uusi jäsenetu AKI-liittojen jäsenille

AKI on tehnyt Asianajotoimisto Büttow Nordia Oy:n kanssa sopimuksen puhelinneuvonnasta yksityiselämän oikeusasioissa. Liittojen jäsenille palvelu on ilmainen.

Jäsen voi vaivattomasti parantaa oikeusturvaansa kysymällä ajoissa neuvoa. Kun on selvillä oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan ja pyrkii ennakoimaan riskejä, säästyy monelta ristiriidalta. Varhainen puuttuminen ehkäisee ongelmien paisumista

oikeusriidoiksi ja taloudellisiksi vahingoiksi.

MITÄ PUHELINNEUVONTA SISÄLTÄÄ?

Neuvonta koskee yksityiselämän oikeusasioita. Neuvoa voi kysyä esimerkiksi perinnöistä ja testamentista, avioehdoista, osituksista ja lahjoista. Asunon ja kiinteistön kaupan vastuut kannattaa selvittää. Tämän palvelun laajan aihepiirin ulkopuolelle jäävät työsuhteeseen, työtehtäviin, elinkeino-, sijoitus- ja ansiotoimintaan sekä luottamustehtäviin liittyvät kysymykset.

MITEN MENETELLÄ?

Jäsen voi soittaa Büttow Nordian toimistoon, puh. (09) 431 531. Soittoaika on yleisinä työpäivinä klo 10 - 16. Jäsenen tulee mainita, että hän haluaa liiton jäsenten puhelinneuvontaa. Juristi kirjaa nimen ja tarkistaa oikeuden palveluun kysymällä jäsenliittoa. Keskustelu on luottamuksellinen ja jää vaitiolovelvollisuuden piiriin.

PALVELUN LAAJUUS

Tarkoitus on, että jäsen voi esittää ja lakimies selvittää asian puhelimesta ilman perehtymistä asiakirjoihin. Palvelu ei kata asiakirjojen laatimista. Asianajaja ei hyvän asianajotavan mukaan voi ottaa vastuuta kysyjän itse laatiman asiakirjan oikeellisuudesta ja laillisuudesta.

Asianajaja ei voi neuvoa asiassa, jota hoitaa muu asiamies taikka jota jäsen itse ajaa oikeudessa tai viranomaisessa. Oikeussuojan kannalta ohjaava käsi-
varsi on liian pitkä.

Neuvontamahdollisuuksien ulkopuolelle jäävät työttömyysturva-, vakuutus-, eläke- ja muut sosiaaliturva-asiat niiden massamääräisyyden, detaljitiedon ja kirjallisen aineiston vuoksi.

Palvelun pitämiseksi tasokkaana ja sen kehittämiseksi liitto ja Büttow Nordia toivovat kysyjiltä palautetta AKIn toimistoon tai suoraan asianajotoimistoon. Lisätietoja asianajotoimistosta www.buttow.com.

Sielunhoidon Aikakauskirja 17 Kirkko sairaalassa

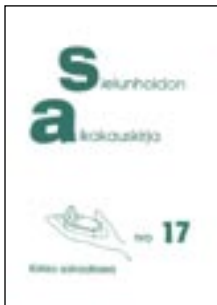
Sairaan luona käydään oppi-massa elämän peruskysymyksiä, kivun, kärsimyksen ja kuoleman kanssa kasvokkain. **Kirkko sairaalassa** on sairaalasielunhoidon historiikki, jossa teologian tohtori, sairaalapastori Simo Ylikarjula käy läpi työ-
muodon neljä vuosikymmentä.

Julkaisussa pohditaan sairauden ja syyllisyyden välistä jännitettä ja vakavasti sairaan eksistentiaalista prosessia. Ihminen on sairaanakin Jumalan kämmenellä. Kirkko on läsnä sairaalassa hoitaen potilaita, heidän läheisiään ja henkilökuntaa. Sairaalasielunhoito ankkuroituu kirkon perustehtävään ja on tänään osa potilaan hyvää hoitoa.

Julkaisun hinta on 10 euroa + postikulut.

Tilaukset:

Kirkkohallituksen julkaisumyynti
puh. (09) 180 2315, (09) 180 2229
sähköposti: julkaisumyynti@evl.fi

Vaalit meneillään – muista äänestää!

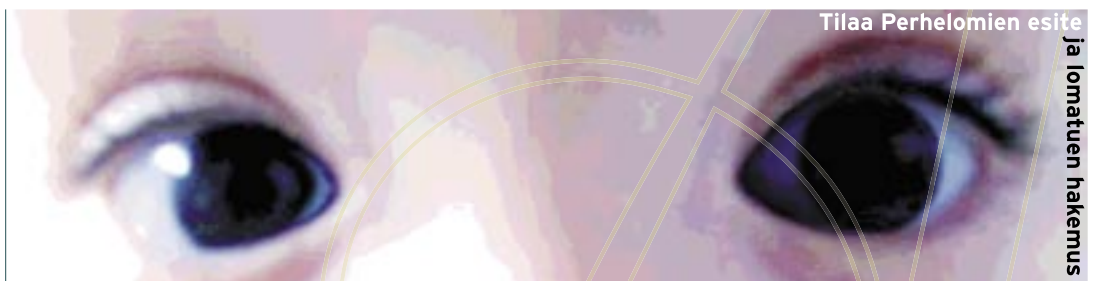
Käytä oikeuttasi äänestää - äänestä valtuuston vaaleissa. Palauta äänestyslippusi 13.2.2006 klo 12 mennessä AKIn toimistoon!

Vastaa myös jäsenkyselyyn, ja palauta se samassa palautuskuoressa äänestyslippusi kanssa. Näin voit vaikuttaa kahdella tavalla liittosi toimintaan.

Nu är det val – kom ihåg att rösta!

Använd din rösträtt - rösta i fullmäktigevalet! Returnera din röstsedel senast den 13 februari kl. 12!

Fyll också i medlemsenkäten och returnera den i samma kuvert som röstsedeln till AKIs kansli. På dessa två sätt kan du påverka ditt förbunds verksamhet.

Tilaa Perhelomien esite
ja lomatuen hakemus

www.a-lomat.fi

Perheen kanssa lomalle

Alomat

Perhelomalla riittää tekemistä koko perheelle ja kaikki viihtyvät. Valitkaa perheenne loma monista hyvistä lomakohteista kylpylöissä, hotelleissa, urheiluopistoilla tai lomakeskuksissa.

- ✦ Kesän lomaviikot 23-35.
- ✦ Lomatuen haku alkaa 1.3.2006 ja päättyy 13.4.2006.
- ✦ Lomat: 5-7 vuorokautta, puolihoidolla.
- ✦ Lomatuki: 170 euroa / aikuinen ja 85 euroa / 6-16-vuotiaat lapset. Alle 6-vuotiaat lapset maksutta.

A-lomat järjestää kesällä myös nuorten vanhempien pikkulapsiperheille ja koululaisperheille suunnattuja lomia.

A-lomat ry | Ratamestarinkatu 11 00520 Helsinki | puh. 020 111 2770 (arkisin 9-12) faksi (09) 145 706 | info@a-lomat.fi

Laulujen suomennostietokanta LAURA

Sibelius-Akatemian kirjasto on ylläpitänyt vuodesta 2003 laulutekstien tietokantaa, johon on tallennettu yli 2 000:n yksin- ja kuorolaulun alkukieliset tekstit suomennoksineen. Tietokanta löytyy internetistä osoitteesta www.siba.fi/laura, ja sen käyttö on maksutonta.

Laulutekstien ja käännösten lisäksi LAURA tarjoaa lauluihin liittyviä lisätietoja, kuten eri säveltäjät, sävellysvuodet, esityskokoonpanot, opusnumerot jne. Laulutekstien suomennosten yhteyteen on liitetty suomentajien yhteystiedot ja mahdollisia viitteitä kirjallisiin lähteisiin. Tietokanta-muotoon tallennettu aineisto mahdollistaa monipuoliset hakumahdollisuudet ja voi tarjota näin uusia näkökulmia esitettävään laulurepertuaariin.

Suomennosaineiston tallentaminen aloitettiin 1800-luvun keskeisistä liedistä – Schubertista, Schumannista, Wolfista – mutta se on laajentunut kattamaan yksinlaulumusiikin lisäksi kuoroteoksen tekstejä mm. passioiden ja oratorioiden kokonais-suomennoksia. Tietokanta laajenee jatkuvasti pyrkien kattamaan eri aikakausien ja eri kielialueiden

lauluohjelmistoa. Tällä hetkellä LAURAssa löytyy materiaalia renessanssista 2000-luvun lauluohjelmistoon noin 2 700 käännöksen verran.

LAURA palvelee kaikkia laulumusiikista ja runoudesta kiinnostuneita niin ammattilaisia kuin harrastelijoitakin. Kaikkia LAURAssa julkaistuja suomennoksia saa käyttää vapaasti opetus- ja tutkimustarkoituksiin. Käsiohjelmakäyttöä varten osa suomennoksista vaatii erillisen luvan kääntäjältä. Kunkin suomennoksen kohdalla on maininta siitä, mihin tarkoitukseen suomennosta on lupa käyttää sekä tarvittaessa kääntäjän yhteystiedot käyttöluvan hankkimista varten.

Kartoitustyössä laulusuomennoksia on kerätty konserttien käsiohjelmista, runoteoksista ja suoraan kääntäjiltä. Jotta tietokannan sisältöä saataisiin edelleen kehitettyä mahdollisimman monipuoliseksi, otamme kiitollisina vastaan käyttäjäpalautetta sekä kaikenlaista suomennosmateriaalia. Tervetuloa tutustumaan LAURAan!

Lisätietoja: Nina Kivivirta puh. 040-710 4229, nina.kivivirta@siba.fi

*Nina Kivivirta
projektsuunnittelija*

Kanttori-urkuriliiton arkipyhäkyselyyn vastanneiden palkinnot arvottu

Kanttori-urkuriliitto lähetti syksyllä 200:lle satunnaisotannalla valitulle jäsenelleen kyselyn arkipyhien työskentelystä. Vastauksia saatiin todella mukavasti, 150 kanttorilta. Lämpimät kiitokset vaivannäöstä kaikille vastanneille!

Kyselyn tulokset vaikuttavat osaltaan liiton tavoitteisiin palkka- ja palvelussuhde-edunvalvonnassa. Vastausten analysointi on parhaillaan käynnissä, ja tuloksia esitellään Crux-lehdessä myöhemmin

tänä vuonna.

Vastanneiden kesken arvottiin kolme liiton logolla varustettua fleece-kaulahuivia. Liiton uusi puheenjohtaja Mikael Helenelund suoritti arvonnän, ja kaulahuivi lähetetään seuraaville kanttoreille: Iriina Kaukinen, Säkylä, Maili Muuttola-Junkkonen, Lumijoki ja Tauno Savioja, Rovaniemi.

PAPPI

PAIKALLAAN

MA TI KE TO PE LA SU

PAPISTON PÄIVÄT 17.-18.10.2006

Kyseessä on valtakunnallisesti suurin papiston koulutus- ja neuvottelupäivä.

ALUSTAVA OHJELMA:

Tiistai 17.10.

Ohjelma alkaa musiikkituokiolla ja viikkomessulla Helsingin tuomiokirkossa. Messun jälkeen siirrymme yhteiskuljetuksella Messukeskukseen, jossa Papiston päivien avajaistilaisuus klo 14.00. Päivä jatkuu kanavatyöskentelyllä ja Vuoden Papin julkistamistilaisuudella. Illanvietto Messukeskuksen talvipuutarhassa. Jatkot ravintola van Goghissa.

Keskiviikko 18.10.

Aamulla jatkamme työskentelyä eri kanavissa. Päivien päätöstilaisuus klo 14.00, jonka jälkeen juomme lähtökahvit.

Tarkempi ohjelma sekä tietoa ilmoittautumisesta julkaistaan Cruxissa numero 2/2006. Päiville ilmoittaudutaan joko internetin kautta tai postitse. Jos et vielä ole merkinnyt päivämääriä allakkaasi, tee se heti!

Päivistä tulee mielenkiintoiset, lisäksi on hienoa tavata suuri määrä kollegoita ympäri maata.

Tule mukaan!

Opintomatkat 2006

AKIn opintomatka 2006

TAIZÉ JA RANSKA: 18. - 25.4.2006

Teemat: Retriitti, hiljaisuus, nuorisotyö, musiikki.

Kohderyhmä: Papit, lehtorit, muut teologit ja kanttorit

Hinta: n 1100 €

Matkanjohtajat: Hannele Repo ja Stina Lindgård

Pappisliiton opintomatka 2006

ISTANBUL, TURKKI: 11. - 18.9.2006

Teemat: Kristinuskon historia, ortodoksinen kirkko, kristinuskon ja islamin kohtaaminen

Hinta: n 1100 €

Matkanjohtajat: Gunnar af Hällström ja Esko Josas

Matkojen tarkemmat tiedot tulevissa Crux-lehdissä. Myös kotisivuille tulee enemmän tietoa matkoista. Matkoille voi jo ilmoittautua toimistosihiteeri Heli Meinolalle sähköpostitse osoitteella heli.meinola@akiliitot.fi tai puhelimitse numeroon (09) 150 2653.

Liittojen kirje seurakunnille

Tammikuu 2006

Liittojen kirje seurakunnille leirityön turvallisuuteen ja työvoimakysymyksiin liittyen

Tämän kirjeen on laatinut AKIn ja SVTL:n nimeämä leirityön neuvottelukunta, jossa on edustus leirityötä tekevästä työntekijäryhmistä. Kirje on lähetetty kaikkiin seurakuntiin ja se julkaistaan lähiaikoina liittojen lehdissä ja muussa informaati-ossa.

Kirjeen tarkoituksena on kiinnittää seurakunnan hallinnon, työnjohdon ja työntekijöiden huomiota keskeisiin leirityötä koskeviin turvallisuus- ja työvoimakysymyksiin. Liitot palaavat myöhemmin neuvottelutoiminnassa leirityöhön liittyviin edunvalvonnallisiin tavoitteisiin.

Leirityötä koskevat turvallisuuskysymykset

Liitot ovat tyytyväisiä siihen, että Kirkkohallituksen asettama työryhmä on laatinut asiakirjan ”Retki- ja leiritoiminnan turvallisuusohjeet 2005”. Se lienee seurakuntien käytössä samoihin aikoihin tämän kirjeen kanssa. Liitot yhtyvät mielellään asiakirjan tavoitteisiin ja omalta osaltaan suosittelevat asiakirjassa mainittujen toimien huomioon ottamista ja käsittelyä seurakunnissa:

- kaikille leireille tulee nimetä turvallisuusvastaava, joka on koko ajan paikalla
- ainakin yhdellä henkilöllä tulee olla turvallisuuskoulutus (mm. ensiapu, paloturvallisuus)
- uimavalvonta siten, että se on jonkun muun kuin aputyövoiman vastuulla
- työvoiman määrä ja riittävä, päivitetty koulutus
- raportointi ja muu seuranta

Liittojen näkökannalta on tärkeää, että yllä mainitut ja muutkin turvallisuusnäkökohdat esitellään seurakunnan hallinnolle ja niihin kiinnitetään huomiota kaikkien leirien suunnittelussa.

Henkilöstöjärjestöinä liitot haluavat korostaa, että kyse ei ole vain leiriläisten turvallisuudesta. Myös henkilöstön työoloja ja työympäristöä tulee tarkastella muun ohella turvallisuuden toteutumisen ja työsuojelun näkökulmasta. Tämä takaa sen, että työntekijöillä on edellytykset vastata leiriläisten turvallisuudesta.

Leireille riittävästi työvoimaa

Sekä leiritoiminnan laadun että työntekijöiden kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että leireille järjestetään riittävästi työvoimaa. Tässä suhteessa tulee ottaa huomioon seuraavat asiat:

- työvoiman yhteismäärän on vastattava leiriläisten määrää; esim. rippikoululeirien osalta on olemassa valmis suositus (yksi työntekijä kymmentä leiriläistä kohden)
- työvoimaa mitoitettaessa on otettava huomioon kunkin leirin erityispiirteet, esim. alaikäisten, vanhusten ja vammaisten osuus leiriläisissä
- leirillä tulee olla tarpeellinen määrä vakinaista henkilökuntaa sekä heidän lisäksi mahdollisesti tarvittava määrä opiskelijoita, harjoittelijoita, kesätyöntekijöitä tai muita
- leirin johdossa ja vastaavana tulee aina olla virka- tai työsuhteessa oleva henkilö, joka ei ole opiskelija tai kesätyöntekijä
- yövalvontaan ja järjestyksenpitoon tulee varata omat vastaavansa, mielellään erityiset henkilöt sitä varten
- henkilöstön työvuorot tulee järjestää virka- ja työehtosopimusten mukaan siten, että leirien erityiset olosuhteet otetaan huomioon.

Suunnittelu ja seuranta

Liittojen käsityksen mukaan yllämainittujen seikkojen huomioon ottaminen ei koidu kohtuuttomaksi rasitukseksi millekään seurakunnalle, jos järjestelyt suunnitellaan riittävän ajoissa ja leirityö saa arvoisensa panostuksen myös turvallisuus- ja työvoimanäkökohdista.

Leireillä on suuri merkitys seurakunnan toiminnan kokonaisuudessa; siksi siihen tulee suunnata riittävästi voimavaroja. Henkilöstöjärjestöillä on se käsitys, että tulevaisuudessa leiritoimintaa ei voida järjestää nykyisissä mittasuhteissa, ellei tässä esillä oleviin seikkoihin kiinnitetä vakavaa huomiota.

AKAVAN KIRKOLLISET AMMATTILIITOT AKI R.Y.

SEURAKUNTIEN VIRAN- JA TOIMENHALTIJAIN LIITTO SVTL R.Y.

Virsi koulussa

Cruxin 6/2005 pääkirjoituksessa ihmeteltiin erään koulun rehtorin kielteistä suhtautumista virsilauluun musiikkitunnilla. Tilanne lähti liikkeelle siitä, että eräs koulun oppilas lauloi kotona koulussa oppimaansa virttä. Huoltaja otti kimmastuneena yhteyttä rehtoriin ja kyseli, miksi hänen lapsensa laulaa virttä, vaikka ei opiskele uskontoa vaan elämäntarkastomustietoa. Rehtori oli anteeksi pyytävästi todennut, että ”koulussa ei eletty uskonnonvapauslain hengen mukaisesti” ja kielsi virsilaulun muilla kuin uskontotunnilta.

Tämä on esimerkki siitä, kuinka uskontoon liittyvässä asiassa eletään mielikuvien varassa ottamatta asioista selvää. Pääkirjoittaja pelkää, että ”olemme joutuneet vapauslaista kieltolain henkeen”. Uskonnonvapauslakikomitean varapuheenjohtaja professori Juha Sepon mukaan lain henki on se, että eri uskonnoille annetaan entistä enemmän toimintamahdollisuuksia. Toiminnan jarruttelusta ei ole kysymys minkään uskonnon kohdalla. Ymmärrän kyllä, että rehtorin huoli tulee perustuslain 11 §:stä, jossa säädetään positiivisesta ja negatiivisesta uskonnonvapaudesta. Positiivinen uskonnonvapaus on vapautta harjoittaa uskontoa ja negatiivinen on sitä, että ketään ei voida velvoittaa oman tunnon vastaisesti osallistumaan uskonnon harjoittamiseen.

Perustuslain tarkoituksena ei ole tarkoitus varjella lasta ymmärtämästä kulttuurimme monia uskonnota nousevia ilmiöitä. Suomalaiseen katsomusperinteeseen tutustuminen kuuluu niin uskonnon kuin elämäntarkastomustiedonkin tavoitteisiin.

Opetussuunnitelman perusteissa virsien opiskelu mainitaan sekä vuosiluokkien 1 - 5 että vuosiluokkien 6 - 9 uskonnon opetuksen tavoitteissa. Musiikin opetuksen tavoitteena on monipuolinen musiikin tuntemus ja erikseen mainitaan eri kulttuurien musiikki. Tämä ei tietenkään tarkoita, että muiden

kulttuurien uskonnollista musiikkia saa opiskella, mutta omaa ei. Perusopetuksessa lähdetään aina liikkeelle lähiympäristön ilmiöistä ja edetään kauempana oleviin. Myös se on rehtorin ajattelussa outoa, että koulussa on joitakin aiheita, joita jollakin tunnilla ei voida käsitellä. Musiikin, niin kuin kuviksenkin, tunneilla tulee välttämättä esiin uskontoon liittyviä asioita.

Uskontotunneilla ei opeteta mitään uskontomille salaisia tai vaarallisia asioita. Musiikin opiskeluun ei sisälly vaatimusta sisäistää esimerkiksi virsien tai buddhalaisen musiikin sanoitusta. Musiikki ja uskonto ovat tavallisia oppiaineita muiden

aineiden tapaan.

Kun Kirkkomusiikkilehden (7/2005) pääkirjoituksessa kirjoittaja mainitsee samasta asiasta myös, ymmärtääkseni rehtorin ajatusta lainaten, että Enkeli taivaan ja Suvivirsi ovat sallittuja myös musiikintunneilla. Missään säädöksessä ei kuitenkaan jaeta virsiä kiellettyihin ja sallittuihin. Nämä virret tosin ovat yleisimmin käytössä koulun joulu- ja kevätjuhlassa.

Kirjoittaja viittaa koulun virsikasvatuksen liittyvän saumattomasti kirkon hartauden harjoittamiseen ja olevan jonkinlainen jumalanpalveluksen ”esiaste”. Hengellisten laulujen ja virsien tavoitteet ovat koululla ja kirkolla osittain samat, mutta peruste tavoitteille on erilainen. Koulun tavoitteena on nykyisinkin voimakkaasti vaikuttavan uskonnollisen perinteen ja kulttuurin siirtäminen uusille sukupolville. Koulu ei ohjaa uskonnollisuuteen, mutta tukee sen ymmärtämistä.

Kirjoittaja on opetushallituksen opetusneuvos.

Uuden kynnyksellä!

Kauteni Diakoniatyöntekijöiden Liiton puheenjohtajana on aivan alkumetreillään. Tulevaisuus näyttäyty osittain vielä valkoisena, avaamattomana, tuntemattomana. Tällä hetkellä tunnistan miettiväni uuden tehtävän tuomia muutoksia entisiin kuvioihini. Vastuuta tulee toivottavasti sopivina annoksina. Haasteita (sanan alkuperäisessä merkityksessä) toki haluan, senhän pitää ihmisen hengissä.

Sain valintani johdosta paljon kannustavia viestejä (suurkiitokset toivotuksista), niiden voimalla jaksaa ainakin alkumetrit, katsotaan sitten, jos alkaa tulla lunta tupaan. Erityisen kannustavana koen omalta alaosastoltani tulleen tervehdyksen, Aloekukan pienen, punotun tuolin istuimella. Tuoli on kaunis katsella pöydälläni, kukka säilyy samanlaisena viikosta toiseen. Toivottavasti puheenjohtajan tuoli pitää istujansa yhtä elävänä kuin saamani tuoli Aloekukan.

Uuden kynnyksellä olen erityisesti miettinyt uutta rooliani suhteessa moniin entisiin rooleihini. Tiedän, että puheenjohtajan elämä on työtä ja vastuuta. Yritän nyt saada ajatukseni kirikkaaksi suhteessa uuteen rooliini. Mielestäni on tärkeää, että ihminen tunnistaa uuteen tilanteeseen kuuluvan roolinsa. Meidän työssämme ei ole kovin paljon rituaaleja, jotka helpottaisivat roolista toiseen siirtymisessä ja kauhukapula kännykkä sotkee vielä entistäänkin tietoisuuttamme tilanteesta. Puhelimen kanssa siirtyä roolista toiseen todellakin ilman minikäänlaisia siirtymärituaaleja. Työajattomassa ja osittain työpaikattomassakin työssä ei ole vaatteidenvaihtoja, avaimenluovutuksia tai muita siirtymärituaaleja selkiyttämässä muutoksia.

Erityisen selkeänä haluan pitää ne roolit, joihin liittyy valtaa ja sitä kautta vastuuta. Työssä on monenlaisia kokouksia ja neuvotteluja, joissa istuvat usein osittain samat ihmiset. Näissä tilanteissa on erikseen muistutettava itselleen omasta siihen tilanteeseen liittyvästä roolista/tehtävästä. En ole jokaisessa kokouksessa ja tapaamisessa Diakoniatyöntekijöiden Liiton puheenjohtajana, JUKOn pääluottamusmiehenä, en liioin sielunhoitajana tai taloudellisen avun jakajana. On oltava tietoinen siitä, kenen asialla olen tilanteessa ja ponnistettava kohderyhmän päämäärien suuntaan. Sopivan hetken tullen voi sitten heittäytyä lukuisiin vapaa-ajanrooleihin.

Tietoisuus tilanteeseen liittyvästä omasta roolista auttaa hoitamaan tehtävän vapaampana muista sidoksista ja paremmin suuntaamaan toimintakykyänsä suoraan senhetkiseen tehtävään. Joskus oma tietoisuus asiasta ei tahdo riittää, koska ympäristöstä tulee niin vahvoja odotuksia roolini suhteen. Silloin on erityisesti kamppailtava pysymään roolissaan. Monet roolit eivät välttämättä ole missään vaiheessa ristiriidassa toistensa kanssa, mutta ne edellyttävät erilaisia toimintamalleja ja päätöksiä.

Kirjoittaessani rooleista mieleeni tulee väistämättä, etteikö olisi riittävää olla pelkästään ihminen. Mutta yhtä kaikki ihmisenkin on oltava kaiken aikaa tietoinen tehtävästään ja tavoitteistaan. Joskus koomisellakin tavalla huomaa sortuvansa ottamaan vastuuta jostain tilanteesta omalla ammattiroolilla, vaikka ei ole millään tavoin vastuussa tilaisuuden järjestämisestä. Voihan sitä tietenkin olla kansalaisaktiivi vapaallakin, mutta missä menee sitten kansalaisaktiivisuuden raja ammattityöhön. Parhaita oppimiskokemuksia on, kun malttaa seurata, miten asioita voi hoitaa toisellakin tavalla kuin on itse tottunut hoitamaan, vaikka ei ensin ymmärrä ollenkaan toisen tapaa toimia tilanteessa.

Diakoniatyöntekijänä koen erityisen suurta kiusausta auttaa ihmisiä melkein kaikessa hädässä. Viisaampaa olisi kuitenkin ohjata ihmisiä asiantuntevimmille avunlähteille. Riittäisi, kun kuuntelee sen verran, että tietää, mikä on avuntarvitsijan pääongelma, sitten voi miettiä yhdessä varsinaista avunlähdetä. Tämänkaltaista otetta toivoisin voivani toteuttaa myös Diakoniatyöntekijöiden Liiton puheenjohtajana. Kaikki diakoniatyön ongelmat eivät ole liiton ratkaistavissa, eivätkä kaikki liiton asiat ole puheenjohtajan hoidettavia asioita. Meillä on hyvä ja toimiva diakonian verkosto, jossa riittää kullekin oma haasteensa ja joitakin asioita hoidetaan yhteistyössä.

Lehdessä aloittaa uusi kirjoitussarjaa nimeltään Ajan kuvia. Kirjoitussarjassa tarkastellaan ajankohtaisia aiheita kiinnostavan, uuden kirjallisuuden kautta. Ensimmäisen artikkelin aiheena on pääteemaan liittyen maallistuminen.

MIIKA MIETTUNEN

Kuolleeksi julistetun jumalan jalanjäljissä

Arkikokemus ja tilastot kertovat samaa: uskonnon ja kirkon merkitys heikkenee, uskonnollisuuden määrä vähenee. Maallinen elämänpiiri vastaavasti laajenee: moderni, byrokraattinen hallintokoneisto, markkinatalous ja kulutusyhteiskunta eivät Jumalaa kaipaa. Länsimaisessa, maallistuneessa kulttuurissa ihminen pystyy elämään elämänsä kehdestä hautaan kohtaamatta uskonnollisia kysymyksiä tai uskonnollista yhteisöä.

Steve Brucen kirja "God is Dead: Secularization in the West" (Blackwell 2002) on selväsanainen sosiologinen perusesitys maallistumisesta. Brucen mukaan yhteiskunnallinen kehitys on kulkenut länsimaissa viime vuosisatoina monella rintamalla suuntaan, jossa uskonnolla on yhä vähemmän tilaa ja merkittävyyttä.

Yhteiskunnan rakenteiden ja toimintojen eriytyessä kirkko on kutistunut kaikenkattavasta inhimillisen elämän paaluttajasta lievealueiden puuhastelijaksi. Nykyaikainen, tehokkaasti hallinnoitu ja moniarvoinen valtio on korvannut vanhan maailman pienet yhteisöt ja sosiaalisen kontrollin. Ennen yhtenäiskulttuurin keskiössä levännyt kirkko huomaa olevansa pluralistisessa yhteiskunnassa yksi palvelupiste muiden rinnalla. Ihmisten asenteita sävyttää yhä enemmän relativistinen eetos, jossa toinen totuus ei ole toista kummempia.

Sosiaalisen aseman ja yhteisöllisen pohjan romahtaminen on uskonnolle vakava uhka. Uskon säilyttämisen, ylläpitämisen ja eteenpäinviemisen taakka siirtyy yhteisöltä yksilöiden, perheiden ja vapaaehtoisten yhdistysten harteille. Vastakulttuurin asemaan joutunut uskonto on Brucen mukaan "kuin puutarha metsän keskellä: se tarvitsee raja-aitoja ja puutarhureita".

Brucen ennuste "puutarhan" tulevaisuudelle on synkkä: metsä valtaa alaa ja kasvaa umpeen. Modernissa yhteiskunnassa on heikonlaisesti tilaa alakulttuureille, mukautumisen paine on kova. Erityisen onneton tulevaisuus odottaa Brucen mukaan liberaaleja suuntauksia, jotka ovat omaksuneet maallistuneesta yhteiskunnasta suvaitsevaisuuden ja individualismin ihanteet. Niillä ei ole välineitä yhtenäisyyden ja sitoutumisen ylläpitämiseen. Bruce ei näe laajassa mitassa tietä individualistisesta uskonnollisuudesta takaisin yhteiseen, jaettuun uskoon, vaikka se on mahdollista pienessä mittakaavassa.

HERMENEUTTISEN EPÄILYN SIEMENET

David Martin pyrkii heittämään maallistumisen perusteorian ylle "hermeneuttisen epäilyksen" varjon artikkelikokoelmassa "On Secularization: Towards a Revised General Theory" (Ashgate 2005). Hän näkee teorian liian pinnallisena ja haluaa kurottaa syvemmälle uskonnon, kulttuurin sekä politiikan rajapinnoille. Martin risteilee Euroopan kartalla, tarkastelee yksittäisten maiden ja kaupunkien tilannetta, jopa kaupunkiarkkitehtuuria. Hän ikään kuin kaataa saavillisen kysymysmerkkejä Brucen niskaan, mutta ei pysty horjuttamaan Brucen näkökantoja kovinkaan olennaisesti. Sivulauseissa Martin myöntääkin, että Brucen kuvaamat kehityskulut ovat nykypäivän todellisuutta.

Martinin mukaan maallistumisen voimakkuus riippuu kussakin maassa siitä, onko kirkko ollut vastustamassa vai rakentamassa kansallistunutta ja kansallisvaltiota. Toisaalta valtion kontrolli ja valtiokirkot ovat otollisia maallistumisen astinlautoja. Uskonto menestyy siellä, missä kirkko ja valtio on erotettu, uskonnollinen pluralismi kukoistaa ja kil-

pailu hengellisillä markkinoilla on kovaa. Nämäkin väitteet voisi toki asettaa hermeneuttisen epäilyksen alle. Myös esimerkit Helsingistä, kuten Tempeliaukion kirkon pyhiinvaeltajista, syövät Martinin uskottavuutta.

Martin vertailee kiinnostavasti Länsi-Euroopan ja Yhdysvaltojen kehitystä. Yhdysvallat on kulkenut kaikkien Brucen tarkastelemien modernisaatiotrendien kärjessä, mutta on edelleen Eurooppaan verrattuna varsin uskonnollinen yhteiskunta. Martinin mukaan Euroopan kehitykselle ratkaisevaa oli sekularistisen, uskontovihamielisen älymystön vaikutusvalta. Keskitettyjen valtarakenteiden, kasvatuslaitoksen ja median kautta tämä eliitti saattoi ulottaa vahvan sekularistisen vaikutuksen koko yhteiskuntaan. Yhdysvalloissa valtarakenteet olivat hajauteampia, älymystö maltillisempaa ja vähemmän vaikutusvaltaista.

Maallistuminen heijastuu myös nykypäivän uskonnollisuuteen. Uusia "itse-uskontoja" luonnehtii vaihtoehtojen moneus ja vapaus valita, individualismi ja relativismi, ihminen itse uskonsa korkeimpana auktoriteettina. Uskon keskiössä ovat terveys, hyvinvointi ja henkinen kasvu. Brucelle uuden uskonnollisuuden perustyyppi on New Age. Martin näkee evankelikaalisuudessa ja helluntailaisuudessa mahdollisuuksia kääntää modernisaation haasteet vahvuuksiksi. Laajemmin nykyhetken ja tulevaisuuden uskonnollisuuteen johdattaa teos "Predicting Religion: Christian, Secular and Alternative Futures" (Ashgate 2003).

LÄNSIMAISEN KULTTUURIN JOUTSENLAULU

Bruce ja Martin lähestyvät maallistumista uskontojen ja kirkkojen näkökulmasta, mutta kysymyksen voi asettaa toisinpäinkin: mitä maallistuminen merkitsee länsimaiselle kulttuurille? Kuinka terve on yhteisö, jonka johtavia aatevirtauksia ovat relativismi, nihilismi ja kulutuskulttuuri? Miten yhteiskuntaan vaikuttaa se, että kasvatus ei enää sisällä uskonnollista sosialisatiota, eettinen kasvatus on ir-

rotettu uskonnosta, uskonnolliset auktoriteetit ovat menettäneet arvovaltansa, rukoukselle ja ylistykselle ei löydy oikeaa muotoa eikä oikeaa osoitetta?

Anton Houtepen tarttuu aiheeseen kirjassaan "God: an Open Question" (Continuum 2002). Houtepenin mukaan länsimaisesta kulttuurista on tullut perinjuurin agnostinen: Jumalaa ei kielletä, vaan jumalakysymys on kokonaan kadotettu, sille ei ole paikkaa tietoisuudessa. Kulttuurissa, jossa Jumala on unohdettu, ihmisten koko ajattelumuoto, maailmankäsitys ja itseymmärrys muuttuu. Niinpä myös jumalakysymyksen "uusi tuleminen" merkitsee käänteentekevää haastetta.

Miten kääntyminen takaisin Jumalan puoleen sitten olisi mahdollista? Houtepenin työkalupakissa hallitsevassa – liian hallitsevassa – asemassa on teologia. Houtepenin mukaan teologia vastasi valituksen ideologiseen sekularismiin kahdella tavalla. Ensin koitti vastarinnan aika: herätysliikkeet ja herätykset, Raamatun ja opin puolustaminen. Sitä seurasi antautumisen aika: teologia kääntyi kohti maailmaa, etsi kirkon ja maailman synteisiä (Tillich, Bonhoeffer, Rahner). Nyt voidaan todeta, että kumpikaan lähestymistapa ei kääntänyt maallistumisen suuntaa eikä tuonut "maailman silmissä" uskolle uskottavuutta. "Post-teistisessä kulttuurissa teologia laulaa hautajaisvirttä Jumalalle."

Teologia tarvitsee siis uuden alun ja uuden rakentavan ohjelman – niin varmaan, mutta minkä? Houtepenille voi nostaa hattua siitä, että hän todella pyrkii viitoittamaan uutta suuntaa. Hän käsittelee laajasti fundamentaaliteologisia ja dogmaattisia kysymyksiä kärsimyksen ongelmasta tunteiden teologiaan, kolminaisuusopista uskontoteologiaan. Nähtäväksi jää, onko Houtepenin kirjoituksilla suurempaa merkitystä maallistumisen ison pyörän pyöriesä. Yleensä sosiaaliset kysymykset edellyttävät myös sosiaalisen tason vastauksia.

Kirjoittaja toimii kirjastonhoitajana Helsingin yliopiston teologisen tiedekunnan kirjastossa.

Raimo Harjula

MONIA SATEITA NÄHNYYT

Afrikkalaisia sananlaskuja ikääntymisen taidosta

Sananlaskujen yksi tehtävä on säästää nuorempia tekemästä samoja virheitä uudestaan. Mutta onnistuvatko sananlaskut tässä? Kirja on vuoden 2006 Yhteisvastuukeräyksen taustamateriaalia. 44 €

YLIOPISTOPAINO

HELSINKI UNIVERSITY PRESS

books@yliopistopaino.fi,

www.yliopistopaino.fi/kirjamyynti,

puhelin (09) 7010 2363, fax (09) 7010 2374

Uudistusten kynnyksellä

Diakoniatyöntekijöiden liiton puheenjohtajana aloitti vuoden 2006 alussa Kaarinan seurakunnan johtava diakoniatyöntekijä Kaisa Rauma. Toimitus esitti Kaisalle muutaman kysymyksen.

MITKÄ KOET TÄRKEIMMIKSI TEHTÄVIKSESI PUHEENJOHTAJANA?

Tärkein tehtäväni on omalta osaltani huolehtia siitä, että jokainen jäsen saisi tarvitsemansa jäsenpalvelun. Palkkaedunvalvonta on ammattijärjestön ydintyötä. Kirkon mittava palkkausuudistus on meneillään. Akavalaisten kannalta keskeiset toimijat ovat JUKOn neuvottelijat Arja Vehmas ja Esko Josas, joten liiton puheenjohtajana minulla on asian osalta muita tehtäviä ja rooleja. Lisäksi haluan erityisesti selkiyttää ammattiliiton roolia ammatillisen edunvalvonnan kysymyksissä. Tärkeä asia on myös uusien ihmisten (erityisesti nuorten) saaminen alalle ja sitä kautta mukaan oman liiton toimintaan kehittämään yhteistä järjestöämme. Toivon, että saisimme diakonityön näyttämään monien mahdollisuuksien antoisana ammattina.

MIKÄ SINUA TÄHÄN HAASTAA?

Mielenkiintoisinta on se, että olen ollut liiton varapuheenjohtajana neljä vuotta ja edelleenkin haluan omalta osaltani jatkaa menossa olevia hankkeita eteenpäin. Erityisesti toivon, että nyt olisi aikaa liiton oman sisäisen kehitysprosessin läpiviemiseen.

MITÄ TOIVOT/ODOTAT TULEVALTA KAKSIVUOTISKAUDELTA?

DTL on toimintatavoiltaan yhteistyöhaluinen ja -kykyinen järjestö. Tältä pohjalta on hyvä jatkaa ja kehittää yhteistyötä liiton kannalta merkittävien tahojen kanssa. Odotan läheistä yhteistyötä liiton toimiston ja jäsenten kanssa. Erityisesti odotan palautetta, silloin on mahdollisuus kulkea eteenpäin, kun saa välillä vähän suuntaa. Odotan myöskin edelleen antoisia junamatkoja. Junassa on erittäin hyvä keskittyä työhön, koska siellä ei juurikaan ole häiriötekijöitä.

MITÄ ARKINEN VIRKATYÖSI ON?

Arkinen työni on johtavan diakoniatyöntekijän työtä Kaarinan seurakunnassa. Työalan hallinnollisia tehtäviä, laskujen makselemista, kehittämistyötä ja tietenkin työtä ryhmien kanssa, asiakastyötä sekä leirejä.

MITEN IRROTTAUDUT TYÖSTÄ?

Vapaa-aikani kuluu suurelta osin perheen parissa. Muutaman kuukauden vuodesta harrastan metsää marjojen ja sienten satokauden aikana.

Työstä palauttavana koen erityisesti meidän oman perheen sisäisen huumorin. Meillä ei kiusata ketään, mutta jekutetaan jokaista kaikessa rakaudessa.

Nautin myöskin erilaisten juhlien laittamisesta tai niihin osallistumisesta. Juhlassa ei koskaan arki rasita.

Johanna Rauma

Diakoniatyöntekijöiden liiton uusi puheenjohtaja Kaisa Rauma.

Kesätyöntekijän pikkujättiläinen

Kesätöiden haku käy juuri nyt kuumimmillaan. Joku on jo paikkansa löytänyt, toinen tutkii vielä seurakuntien ilmoituksia. Kesätyö seurakunnassa on kirkollisen alan opiskelijalle arvokas näköalapaikka työelämään. Ennen kuin käärät hihat ja ryhdyt innolla töihin, ota selvää oikeuksista ja velvollisuuksistasi. Pikaperehtymisen asiaan tarjoaa kesätyöntekijän pikkujättiläinen, jossa paneudutaan tänä vuonna erityisesti paljon kysymyksiä herättäneeseen leirityöaikaan.

Seurakunnat hakevat kesätyöntekijöitä hyvin erilaisiin tehtäviin. Lehtien palstoilla, netissä ja ilmoitustauluilla etsiskellään kesäkanttoreita, kesäteologeja sekä nuorisotyönohjaaja- ja diakoniaopiskelijoita kesäavuksi, auttamaan leirirumban pyörittämisessä ja paikkaamaan työntekijävajasta kesälomien aikana. Kesätyöntekijän asema seurakunnassa tietenkin vaihtelee sovittujen tehtävien mukaan: joku on palkattu pelkästään yhtä leiriä tekemään, toinen hyppää mukaan rippikouluprosessiin jo kevään aikana, kolmas saa töitä kaikille kesäkuukausille. Jokaisen kesätyöntekijän on hyvä olla perillä tietyistä työsuhteen perusasioista.

SOPIMUKSET KUNNOSSA

Kaikkia kirkollisen alan opiskelijoita koskeva Kirkon yleinen virka- ja työehtosopimus KirVESTES on tullut voimaan 16.2.2005. Sopimusteksti löytyy kokonaisuudessa Kirkon sopimusvaltuuskunnan kotisivuilta, osoitteesta www.evl.fi, kohdasta Keskushallinto/Kirkkohallitus/Kirkon työmarkkinalaitos. Tämä sopimus pitää sisällään kaikki työnantajaa ja työntekijää koskevat sopimukset aina palkkauksesta vapaapäiviin.

Pidä aina huoli siitä, että teet työnantajasi kanssa kirjallisen työsuhteen, josta käy ilmi työsuhteen kesto, palkka, pääasiallinen työpaikka sekä työaika. Työsopimuksesta tulee selvitä myös se, millaisiin tehtäviin sinut on palkattu. Sopimuksessa tulee näkyä myös, että työntekijään sovellettava työehtosopimus on Kirkon yleinen virka- ja työehtosopimus.

Ellei työnantajasi ehdota kirjallisen työsuhteen tekemistä, ota itse asia rohkeasti puheeksi. Suul-

lisen sopimuksen varaan ei kannata jättäytyä. Kirjallinen työsuhteeseen takaa, että työsuhteen pelisäännöt ovat selvillä molemmille osapuolille.

PALKKAPÄIVÄÄ ODOTELLESSA

Nykyisen sopimuksen mukaan teologian-, kanttori-, diakonia- ja nuorisotyönohjaajaopiskelijan kuukausipalkan tulee olla vähintään 950,87 euroa ja enintään 1 474,67 euroa. Palkkasuosituksiin on näillä näkymin tulossa 1,4 prosentin yleiskorotus 1.6.2006.

Palkasta neuvoteltaessa täytyy ottaa huomioon sovittujen työtehtävien laatu ja laaja-alaisuus, opiskelijan aiempi työkokemus ja hänen opintojensa määrä. Opintojen loppuvaiheessa olevan tai tutkintovaatimuksiin liittyvän harjoittelun suorittaneen opiskelijan palkkaa ei tule määritellä hinnoitteluasuteikon alapäästä. Oma ryhmänsä ovat vielä ne, joilla on jo oman alansa virkaan pätevä tutkinto. Heidän palkkaansa tulee tarkastella suhteessa palkkahinnoitteluun.

Jos kuljet virkamatkoja omalla autollasi, sinulla on oikeus saada kilometrikorvausta. Kysy kuitenkin kirkkoherralta, millainen käytäntö seurakunnassa on. Kilometrikorvauksia ei makseta työmatkasta, jonka ajajat kotoa töihin, vaan vasta työsuhteesta määritellystä työpaikasta käsin suoritetusta matkasta. Kilometrikorvauksista täytetään aina erillinen lomake, josta ilmenee matkan pituus ja sen tarkoitus. Peruskilometrikorvaus on tällä hetkellä 42 senttiä.

TÖISSÄ JA VAPAALLA

Usein kuulee sanottavan, että hengellisen työn kesätyöntekijät eivät noudata työaika- ja työehtosopimuksessa korostetaan kuitenkin, että työajattomia työntekijöitä ovat vain hengellistä työtä tekevät *viranhaltijat*, esimerkiksi papit, kanttorit ja diakoniatyöntekijät. Vastaavaa työtä tekevät työsuhteiset työntekijät ovat työaikamääräysten piirissä. Tällaisia työntekijöitä ovat esimerkiksi lastenohjaajat, lähetys- ja pyhäkoulusihteerit sekä kirkollisten alojen kesätyöntekijät. Näillä työntekijöillä on siis työaika, joka on luonnollisesti voimassa myös leirien aikana.

Yleinen säännöllinen työaika on 38 tuntia ja 15 minuuttia viikossa, eli 7 tuntia ja 39 minuuttia päivässä. Kesätyöntekijälle kuuluu kaksi vapaapäivää viikossa. Työmatkoja asunnosta työpaikalle ei ➔

lasketa työajaksi, mutta jos joudut työpäivän aikana siirtymään työpisteestä toiseen, nämä matka-ajat ovat osa työaikaasi.

Oman esimiehen kanssa kannattaa sopia siitä, kuinka paljon työaikaa voit käyttää esimerkiksi rippikoulutuntien ja muiden työhösi kuuluvien tilanteiden valmisteluun.

Kesätyöntekijä on oikeutettu kahteen vuosilomapäivään täyttä työkuukautta kohti. Täydeksi työkuukaudeksi lasketaan kuukausi, jossa on yli 14 työpäivää. Loman ajankohdasta kannattaa keskustella työnantajan kanssa. Viime kädessä työnantaja määrää loman ajankohdasta. Mikäli et ehdi pitää lomapäiviäsi, ne on mahdollista korvata rahana. Tästä kannattaa kuitenkin aina sopia etukäteen.

Kesätyö erilaisissa seurakunnan tehtävissä on antoisa kokemus kirkollisen alan opiskelijalle. Esimerkiksi kesäleirit työllistävät monia alan opiskelijoita.

LEIRIELÄMÄÄ

Moni kesätyöntekijä viettää ison osa kesäkuukausista leirillä. Leirityöstä työntekijän kuuluu saada tietty korvaus, leiripäiväraha sekä leirityöaikahyvyys.

Leiripäivärahaa maksetaan jokaiselta yhtäjaksoiselta leirivuorokaudelta. Leirivuorokauden lasketaan alkavan, kun työntekijä lähtee kotoaan tai työpaikaltaan ja päättyvän, kun hän palaa sinne. Jos reissaat esimerkiksi vaellusriparille Lappiin, matkat lasketaan mukaan leiriaikaan. Mikäli leiriin tai retkeen kuuluu seurakunnan kustantama ruokailu, päivärahasta vähennetään ruokailun verotusarvoa vastaava summa, joka on 3,68 euroa/lämmin ateria.

Leiripäivärahan saaminen on riippuvaista siitä, missä työpaikkasi on. Mikäli työpaikkaksesi on työsopimuksessa merkitty seurakunnan leirikeskus, jossa leirit pidetään, et ole oikeutettu leiripäivärahaan. Työpaikan ei tulisi olla leirikeskus varsinkaan silloin, jos työhösi kuuluu muutenkin kuin leirejä. Tällainen porsaanreikä on kuitenkin olemassa, ja asiasta kannattaa neuvotella jo työsopimusta solmittaessa.

Leirin aikana pitämättä jääneet vapaapäivät saa pitää takautuvasti. Normaalien vapaapäivien lisäksi leirityöskentelystä kertyy leirivapaita, joihin myös kesätyöntekijä on oikeutettu. Yhtäjaksoisesta leirityöskentelystä vapaita kertyy seuraavasti:

- vähintään kolme täyttä leirivuorokautta, 7 h 39 min. vapaata, eli yksi vapaapäivä

- vähintään seitsemän täyttä leirivuorokautta, kaksi vapaapäivää

- vähintään yhdeksän täyttä leirivuorokautta, kolme vapaapäivää

- vähintään yksitoista täyttä leirivuorokautta, neljä vapaapäivää

- vähintään kolmetoista täyttä leirivuorokautta, viisi vapaapäivää.

Työntekijä on

oikeutettu leirivapaisiin vain silloin, kun hän on oleskellut leirillä yhtäjaksoisesti, myös yöpynyt siellä. Vähintään 36 tuntia kestävien viikonloppuleirien osalta on mahdollista saada yksi vapaapäivä erityisenä leirityöaikahyvityksenä, mikäli seurakunta on päättänyt tehdä hyvityksen tällaisissa tilanteissa. Tätä vapaapäivää ei voi korvata rahallisesti (ks. asiasta tarkemmin KirVESTES 181 §, 3. mom.).

Leirien vastuukysymyksistä on hyvä muistaa, että kesätyöntekijä ei voi olla leirin turvallisuusvastuussa. Mikäli hänen määrätään tällaiseen vastuuseen, siirtyy oikeudellinen vastuu kesätyöntekijän esimiehelle.

TYÖAIKA LEIRILLÄ

Nykyisen Kirkon virka- ja työehtosopimuksen pykälän 181 momentti 7, joka koskee työsuhteisen hengellisen työn tekijän leirityön korvaamista, on herättänyt seurakunnissa paljon kysymyksiä erityisesti kesätyöntekijöitä koskien. Aiemmin leirityö on korvattu heille samalla tavalla kuin työajattomille hengellisen työn viranhaltijoille, eli ainoastaan leirivapaina ja leiripäivärahoina. Tämän vuoksi työaikoja ei ole yleensä leireillä seurattu eikä työvuoroja laadittu. Nyt kesätyöntekijöille kuuluu korvata myös mahdolliset leirin aikana kertyneet ylityötunnit joko rahana tai vapaana. Korvauksen suuruus määräytyy tunti tunnista -periaatteella, eli yhdestä ylityötunnista työntekijä saa yhden tunnin vapaata tai tunnin palkkaa vastaavan rahallisen korvauksen.

Leirityöaikaa koskevan momentin noudattaminen vaatii käytännössä sitä, että leirien aikataulua suunnitellaan etukäteen myös työntekijäresurssien näkökulmasta. Tämä voi monessa seurakunnassa tarkoittaa muutoksia totuttuun käytäntöön, mutta työaikasunnittelu ei ole kohtuuttoman vaikeaa. Työ- ja vapaa-aikoja suunnittelemalla ja jakamalla pystytään takaamaan kaikkien työntekijöiden riit-

tävä lepo leirin aikana – kukaan ei jaksa eikä voi tehdä töitä 24 tuntia vuorokaudessa, ei edes leirillä.

Leirillä työaikaa voidaan haluttaessa pilkkoa niin, että työajan välissä on vapaa-aikaa esimerkiksi toisen opettajan tuntien aikana tai leiriläisten vapaa-aikana. Tällöin työntekijä voi olla leirin käytössä taukojaan lukuun ottamatta aamusta iltaan. Työajan suunnittelun tulee aina lähteä kunkin leirin tarpeista ja suunnittelun lähtökohtana on hyvä käyttää leirin ohjelmaa. Asiasta voit lukea lisää liit-tojen kotisivuilta.

KYSY JA KESKUSTELE ROHKEASTI!

Kesätyöntekijän kannattaa pitää kiinni oikeuksistaan. Neuvottelemalla asiallisesti erilaisista työsuhteeseen liittyvistä asioista voit helpottaa paitsi omaasi myös seurakunnan tulevien kesätyöntekijöiden asemaa. Muista kuitenkin, että työntekijällä on paitsi oikeuksia myös velvollisuuksia. Hoida sinulle uskotut tehtävät kunnolla ja noudata esimieheltä saamiasi ohjeita. Muista, että seurakunnan silmissä edustat kaikkia oman alasi opiskelijoita! Myös seurakunnilla on suuri vastuu siitä, millaisen kuvan he

antavat opiskelijoille kirkosta työnantajana.

Kaikista mieltä painavista asioista kannattaa kysyä ja keskustella. Jokaisella työpaikalla on omat käytäntönsä, joiden tunteminen helpottaa työntekoa huomattavasti. Monet asiat ovat myös sellaisia, joista täytyy itse sopia oman esimiehen kanssa. Näitä ovat esimerkiksi kesätyöntekijän työtehtävät, osallistuminen rippikoulun ennakkotapaamisiin ennen varsinaisen työajan alkamista, opetustehtävien jakaminen rippikoulussa ja monet muut asiat, joista ei ole olemassa virallisia sopimuksia.

Työterveyshuolto on palvelu, joka ei automaattisesti kuulu lyhyessä työsuhteessa oleville työntekijöille. Oman esimiehen kanssa kannattaa keskustella siis myös siitä, kuinka toimit, jos satut sairastumaan kesken kesätöiden.

Jos kaipaat lisätietoa työsuhteasiossa tai törmäät ongelmiin kesätyöpaikassasi, ota rohkeasti yhteyttä oman alasi ammattiliiton työntekijään. Yhteystietomme löytyvät tämän lehden takaa.

Onnea työnhakuun ja työn iloa kesääsi!

DAN-ANDERS VENTUS

Att bygga en gemenskap kräver att du är en del av den

Iona är för oss en plats där det världsliga och det andliga möts och smälter samman till en fungerande helhet. I denna helhet blir jag inte en mera religiös människa utan jag tillåts växa och bli en mera sann och äkta människa. Detta sker när man lever och arbetar i en nära gemenskap, i innerliga gudstjänster, i en miljö där bönen har varit central i över tusen år och där naturen bjuder på storslagna vyer.

Under hösten 2005 var jag och min fru alterneringslediga och vi använde tiden till volontärsupdrag på ön Iona i inre Hebriderna på Skottlands västkust. På ön fungerar en kristen ekumenisk kommunitet som bär namnet Iona Community. Kommuniteten grundades 1938 av pastorn George F. MacLeod men den kristna traditionen sträcker

sig mycket längre bakåt i tiden än så. Redan år 563 e.Kr. anlände den helige Columba till ön och grundade ett keltiskt kloster på den lilla ön. Munkarna tillverkade under århundraden keltiska kors och manuskript av vilka "The book of Kells" från 800-talet är den förnämsta. The book of Kells förvaras numera i Trinity College i Dublin och kan ses där i en utställningsmonter. Fram till vikingarnas härjningar bedrev munkarna missionsverksamhet i nuvarande Skottland och norra England. År 1200 grundades ett Benediktinerkloster på ön alldeles bredvid St Columbas gamla kloster. Benediktinerklostret var verksamt fram till reformationen. År 1203 grundade Reginald MacDonald ett Augustinenunkloster på ön.

Ön Iona är liten, ca 5 km lång och 2 km bred, men den besöks årligen av ca 140 000 turister och pilgrimer.

Iona Community fick sin början i Glasgows varvsområden under 1930-talet när lågkonjunkturen gjorde varvsarbetarna arbetslösa. George ➔

kuvat Dan-Anders Ventus

Iona Abbey Cloister. Återuppbyggdes under åren 1938 - 1967.

MacLeod lämnade sin pastorstjänst för han tyckte att kyrkan inte svarade mot det behov som fanns bland de många arbetslösa. George MacLeod ville sammanföra arbetslösa varvsarbetare och pastorer. Han menade att pastorer inte kan möta den arbetslösa församlingsmedlemmen innan de känner till arbetarnas vardagsverklighet.

År 1938 satte han kurs mot ön Iona tillsammans med ett halvt dussin unga präster och ett halvt dussin arbetslösa yrkesmän för att restaurera Benediktinerklostret som fanns i anslutning till **Iona Abbey**. Hertigen av Argyll hade under åren 1900 - 1910 låtit restaurera kyrkobyggnaden Iona Abbey. Hertigen önskade att Iona Abbey skulle få bli en ekumenisk samlingsplats. George MacLeods dröm var att låta Iona bli ett synligt tecken på återuppbyggnad och hopp under en svår tid, en symbol för relationen mellan arbete och tillbedjan, kyrkan och industrin, det andliga och det materiella.

Ordet skulle bli kött inte bara i uppresta klosterväggar och tak på ön Iona utan även i de hårt drabbade städerna i Skottland. När sommarhalv-

årets restaurering var slut återvände arbetarna till fastlandet. Prästerna prövade på nya metoder i församlingsarbetet för att nå verkstadsarbetarna. Restaureringen slutfördes 1967 varefter kommuniteten öppnade byggnaderna för gäster. Iona blev snart ett utflyktsmål för ungdomar varför Iona Community ordnade ungdomsläger på ön.

År 1988 invigdes ett nytt center ett stenkast från Iona Abbey. **MacLeod centret** kan, liksom Iona Abbey, ta emot gäster för olika former av temaveckor, andlig uppbyggnad och naturupplevelser. På ön Mull finns ett tredje center kallat **Camas** som i första hand erbjuder naturäventyr och -upplevelser för ungdomar från storstädernas problemområden. Camas-centret ligger 15 minuters vandring från närmaste väg och saknar alla moderna bekvämligheter. Verksamheten i de tre olika gästhemmen drivs av Iona Community vars huvudkvarter ligger i Glasgow.

Iona Community har ca 250 medlemmar. Medlemmarna bor inte på ön Iona utan runt omkring i Storbritannien, USA och Holland. De samlas i

familjegrupper en gång i månaden regionvis. Iona Community har 5 regler som medlemmarna försöker följa. De skall idka ett regelbundet andaktsliv med bibelläsning och förbön för gemensamma angelägenheter, redogöra för sitt bruk av tid och av pengar, delta i familjegruppernas sammankomster samt arbeta för rättvisa och fred. Medlemmarna skall årligen redovisa för på vilket sätt de lyckats följa reglerna och huruvida de önskar fortsätta som medlemmar ett år till.

Iona Community har ett tjugotal anställda som handhar verksamheten och underhållet på gästhemmen. De anställs för 1 - 3 år. Till sin hjälp har de ca 100 volontärer årligen som engageras för 6 - 12 veckor.

ATT LEVA SOM VOLONTÄR I KOMMUNITETEN

Under våra 6 veckor på ön fungerade vi som volontärer tillsammans med andra frivilliga från Europa, Nordamerika och Australien. Kommuniteten har en butik på ön som saluför litteratur och musik, smycken och konstverk samt "Rättvis handel" produkter. Min fru Maj-Len jobbade i butiken. Själv ingick jag i ett litet team som skötte underhållet av fastigheter och utrustning, gräsklippning och transport av bagage. Vi jobbade 7,5 timmar per dag och hade 1,5 dagar ledigt per vecka. Vi fick kost och logi samt en liten fickpeng.

Varje vardag inleddes med morgonandakt klockan 9.00 som följde en fast liturgi. Varje kväll var det aftonandakt kl. 21.00. Aftonandakterna hade olika teman. Lördag: Welcome Service; söndag: Quiet time; måndag: Peace and justice; tisdag: Service of prayers for Healing; onsdag: Commitment Service; torsdag: Holy Communion/Agape; fredag: Evening liturgy. På söndagarna hölls en högmässa kl. 10.30.

Gudstjänsterna i Iona Abbey är ekumeniska och har inslag från olika traditioner. Det keltiska arvet lyfter fram Jesus som huvudet för allt och Guds härlighet i skapelsen. Den benediktinska traditionen med bön och arbete genomsyrar både gudstjänst och vardagsliv. Reformationen har satt sina spår bland annat genom att man betonar överlåtelse och en kontinuerlig utmaning för varje generation att söka nya vägar att röra vid allas hjärtan. Både den keltiska och den benediktinska traditionen poängterar att arbete och gudstjänst flätas samman. Det finns ingen motsättning mellan det andliga och det sekulära utan allt är en helhet. Denna upplevelse av helhet blev betydelsefull för oss som växt upp med ett pietistiskt arv.

Gudstjänsterna leddes oftast av lekmän. Växelläsning ingick som ett centralt element. Psalmsången förrättades stående. Musiken bestod dels av hymner i anglikansk stil dels av influenser från Latinamerika och Afrika. Varje vecka bildades nya körer bestående av gäster och staff. Som gudstjänstbesö-

kare var man inte passiv åhörare utan deltog aktivt i olika moment som anpassats till gudstjänstens tema. Vi vandrade runt i kyrkan i solidaritet med alla flyktingar, vi tände ljus, vi hämtade stenar, vi diskuterade med någon vi inte kände från förr och vi åt kakor och bakelser i samband med skördegudstjänsten. Efter varje morgonandakt förblev vi stående för att framhäva att andakten fortsätter i det dagliga arbetet, "Work and worship".

Förutom gudstjänsterna var möten med människor med olika bakgrund och livserfarenheter berikande. Volontärernas ålder varierade mellan 18 och 70 år. De kom med olika kyrklig bakgrund eller nästan ingen kristen erfarenhet alls. De anställda var bl.a. präster, diakoner, lärare, advokater, rörmokare eller tidigare arbetslösa tunnbindare. Dessutom träffade vi varje vecka ett fyrtiotal gäster som vi delade gemenskap med.

Solidariteten med de svaga i samhället, både lokalt och globalt, var en ständigt närvarande utmaning. Man betonade också ansvaret för miljön och en hållbar utveckling.

Den som vill veta mera hänvisas till Iona Communitys hemsida www.iona.org.uk. Kommunitetens förlag Wild Goose publications har gett ut gudstjänstmaterial och musik som man kan bekanta sig med på www.ionabooks.com.

Skribenten arbetar som ledande diakonitjänsteinnehavare i Vasa svenska församling.

St. Martins kors restes på 900-talet.

Heidi Haahtela – Matti Myllykoski
**RAAMATUN MAAILMAA
VALLOITTAMASSA**

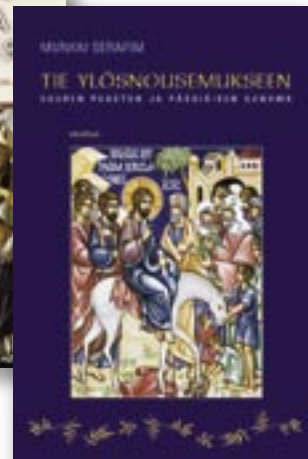
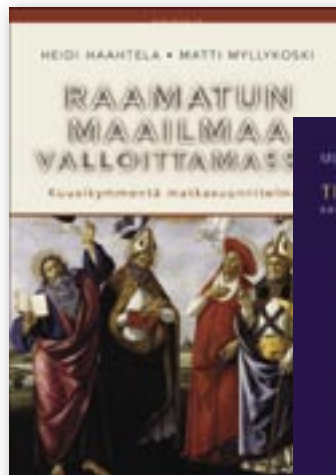
Kuusikymmentä matkasuunnitelmaa
Raamattumateriaali rippikoulutyöhön,
erilaisiin ryhmiin, leireille ja leiripäiville.
Teos sisältää 60 pedagogisesti monipuolista
työskentelytapaa. Ovh. 31,90

Munkki Serafim

TIE YLÖSNOUSEMUKSEEN

Suuren paaston ja pääsiäisen sanoma

Syvällinen matkaopas suureen paastoon
ja pääsiäiseen. Ortodoksisen kirkon
paastonajan rakennetta seuraavan teoksen
alussa on kattava tietopaketti paaston
historiasta ja merkityksestä. Ovh. 33,90

Tie ylösnousemukseen

Matti Poutiainen (toim.)

**SUURI SUOMALAINEN
SAARNAKIRJA 1-3**

Kolmas vuosikerta

Suuri suomalainen saarnakirja 1-3 luo
kattavan läpileikkauksen 2000-luvun
suomalaiseen saarnaan. Ovh. 47,90

John Shelby Spong

**MIKSI KRISTINUSKON PITÄÄ
MUUTTUA TAI KUOLLA**

Spong julistaa kohutussa kirjassaan
useimmat kristinuskon opit ja käytännöt
vanhentuneiksi ja esittelee oman, ei-
teistisen uskonkäsityksensä. Ovh. 28,90

Pekka Metso – Esko Ryökäs (toim.)

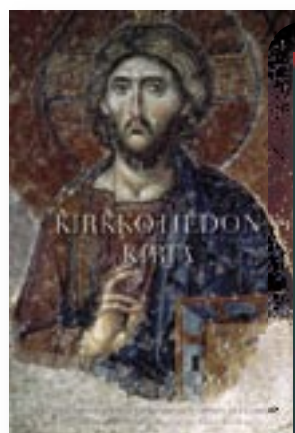
KIRKKOTIEDON KIRJA

Ajantasainen tietoteos. Kirjassa esitellään
mm. katolisen, ortodoksisen, luterilaisen,
anglikaanisen ja reformoitujen sekä
helluntai- ja baptistikirkkojen elämä ja
oppi. Ovh. 42,90

Günther Gassmann – Scott Hendrix

**JOHDATUS LUTERILAISEEN
TUNNUSTUKSEEN**

Luther-tutkijoiden perusteos selvittää
kattavasti luterilaisen tunnustuksen
syynyn, kirjalliset lähteet ja keskeisten
opinkohtien teologian. Ovh. 42,90

Miltä Pappisliitto näyttää?

Minulla on kolme syytä kysyä juuri nyt otsikon kysymys: uutena puheenjohtajana arvioin, millaisen liiton puheenjohtajaksi olen tullut valituksi. Joudun siis liiton hyvin tuntevanakin päivittämään tilanteen. Toinen syy on se historiallinen muutostila, jossa liittomme AKI-liiton perustajana elää. Kolmas syy on tulossa olevat AKI-liiton - siis myös Pappisliiton vaalit ja erityisesti niiden yhteydessä suoritettavan jäsenkyselyn tulokset. Poikkeako oma käsitykseni liittostamme jäsenten käsityksestä?

Tulin puheenjohtajaksi Juha Kauppinen jälkeen. Juhan kausi oli lähivuosikymmenten pisin yhtäjaksoinen kausi. Sen jälkeen oli hyvä tulla vetovastuuseen. Juhan toiminta on osaltaan tehnyt liittostamme sen, mitä se nyt on: yhteistyökykyinen ja -haluinen, rakentava liitto. Suurkiitos Juha työstäsi Pappisliitossa!

Liiton toimiston väki on tehtäviinsä sitoutunutta, motivoitunutta ja asiansa osaavaa. Siltäkin osin liittomme näyttää hyvältä. Mutta liitto ei ole vain hallintoa ja toimiston työtä. Pappisliitto on ja sen tulee olla ensisijaisesti jäsentensä liitto. Siksi on luovuttamattoman tärkeää, että jäsenillä on mahdollisuus osallistua liiton asioiden hoitamiseen eri tasoilla. Se edellyttää vuorovaikutteista toiminnan tapaa. Mutta se edellyttää myös jäsenten omaa aktiivisuutta.

Olen ehkä hieman vanhanaikaisen ihanteelli-

nen, kun pidän liiton paikallista toimintaa edelleenkin keskeisen tärkeänä. Koko kuva liitosta piiryy ainoastaan valtakunnallisen kuvan ja paikallisen ilmeen yhdistelmänä. Alaosastotoiminta eri muodoissaan on edellytys vahvalle liitolle. On tärkeää, että teemme yhteistyötä kirkon muiden työntekijäryhmien kanssa. Jo oma ammattietikkamme edellyttää yhteistyön rakentamista, työtä hyvän työyhteisön puolesta. Moniammatillinen yhteistyö ei kuitenkaan poista ammattikunnan sisäisen yhteistyön tarvetta. Kirkko tarvitsee papistoa, joka yhdessä rakentaa ammatillista identiteettiään. Pappisliitto on koko olemassaolonsa ajan ollut väline tähän työhön. Sitä sen tulee olla edelleen. Paikalliseen toimintaan kannattaa juuri siksi jatkossakin panostaa. Kiitos jokaiselle alaosaston vastuunkantajalle, kiitos myös Sinulle, joka olet alaosastosi kokoontumisten vakiovieras.

Ammatillinen yhteys etsii myös uusia muotoja. Asioihin vaikuttaminen, keskustelu ja yhteydenpito on ainakin teknisesti helpompaa kuin jokin aika sitten. Tekniikka on ikään kuin purkanut niitä näkymättömiä kynnyksiä, jotka estivät osallistumista. Mutta onko tullut uusia kynnyksiä? Olen vuosia ihmetellyt papiston hiljaisuutta yleisessä keskustelussa. Ymmärrän sen, ettei ammattikuntamme keskeinen vaikuttamisen väylä ole yleisönosastot. Mutta paljon vaikeampaa on ollut ymmärtää keskustelun vähäisyyttä ammattikunnan sisällä ja keskellä. Onko niin, että työ vie kaiken ajan? Vai onko niin, että tässä suhteessa olemme vetäytyneet yksilöinä omaan "vapauteemme", vapauteemme vaieta?

Pappisliiton tila on kuitenkin mielestäni hyvä; kehittämisen ja parantamisen varaa tietenkin on. Vastuunkantajien tulee osata kuunnella ja kuulla, jäsenten tulee olla aktiivisia niin paikallisesti kuin koko liiton tasolla. Ideat, ajatukset, pienetkin jutut kannattaa pistää jakoon. Ota siis rohkeasti yhteyttä valtuutamiemme jäsenten kautta tai aivan suoraan. Minäkin odotan viestejäsi.

Välillinen vaikuttaminenkin on tärkeää. Äänestä siis tulevissa AKI-vaaleissa, niin voit vaikuttaa sekä AKIn että Pappisliiton asioihin. Vaalien yhteydessä toteutettavan jäsenkyselyn tulosten kautta voin tarkistaa, onko käsitykseni tilastamme erilainen kuin jäsenistön käsitys. Ole aikanaan aktiivinen myös luottamusmiesvaaleissa; ne ovat paikallisesti hyvin tärkeitä. Valittu luottamusmies on luotettusi. Anna äänesi kuulua.

Liittojen hallitusten uudet jäsenet

Crux esittelee Suomen kirkon pappisliiton, Suomen Kanttori-urkuriliiton ja Diakoniatyöntekijöiden Liiton hallitusten uudet jäsenet.

Hannu Hurme ja **Jukka Pohjolan-Pirhonen** ovat aloittaneet Pappisliiton hallituksessa vuoden 2005 lopussa, **Jukka Pietilä** on aloittanut SKUL:n hallituksessa ja **Kirsi Rantala** DTL:n hallituksessa vuoden 2006 alussa. Hannu, molemmat Jukat ja Kirsi vastasivat muutamiin toimituksen esittämiin kysymyksiin.

MILLAINEN ON TAUSTASI JA TYÖHISTORIASI?

Ulla Roine

seen kuuluu vaimo ja kaksi aikuista poikaa.

Teologian maisteriksi Åbo Akademista valmistuttuani, aloitin papin työt syksyllä 1973 Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän kaksikielisenä opiskelijapappina. Työmaana oli "vaatimattomasti" Turun koko opiskelijamaailma! Tammikuussa 1977 siirryin Turun Henrikinseurakuntaan, ensin nuorisopapiksi, sitten viralliseksi apulaiseksi ja lopulta kappalaiseksi. Elokuussa 1998 jatkoin Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymässä edelleen, mutta uusissa tehtävissä. Seurakuntapapin työ vaihtui hallintoon, ensin kasvatustoimen johtajana ja sitten elokuusta 2000 myös yhteisten työmuotojen johtajana. Pitkälti yli 30 vuotta olen siis palvellut yhtä ja samaa yhtymää. On siinä alkanut talo tutuksi tulla...

Jukka Pohjolan-Pirhonen:

Olen syntynyt ja kasvanut Keravalla. Valmistuttuani minua pyydettiin minimissään kahdeksi vuodeksi nuorisopapiksi Keravalle. Tänne sitten jäin ja pappisvuosia on takana jo 28. Kappalaisena aloitin vuonna 1985. Viimeisin työalani on diakonia.

Jukka Pietilä: Valmistuin Sibelius-Akatemiasta, Helsingistä 1987, ja minut valittiin heti uuteen kanttorin virkaan Turun tuomiokirkkoseurakuntaan. 1996 lähtien olen toiminut saman seurakunnan

Heikki Tainen

Ulla Roine

ylimmän asteen I-kanttorin virassa.

Hannu Rantala

Kirsi Rantala: Olen kotoisin länsirannikolta ja ymmärrän sekä rauman giält että porin murretta ja varsinaissuomalaisuus on tullut työn kautta tutuksi. Diakoniatyötä olen tehnyt mm. päihde- ja kriminaaliryöön saralla, moniongelmaisten perheiden parissa, projektiluonteisissa tehtävissä sekä tällä hetkellä työöhöni kuuluu diakoniatyön organisointi ja kehittäminen johtavana diakoniatyöntekijänä.

MITÄ MUUTA HALUAT PALJASTAA ITSESTÄSI?

Hannu: Harrastuksia on elämään mahtunut runsaasti: ensimmäisenä mukaan tuli partio (jossa edelleenkin toimin), sitten Odd Fellow -toiminta, Pyhän Johanneksen ritarikunta ja viimeisimpänä politiikka, jota olen aktiivisesti harrastanut kotikaupungissani Kaarinassa 1990-luvun alusta alkaen kaupunginvaltuustossa, hallituksen pöytäkunnassa ja lukuisissa muissakin poliittisissa luottamustehtävissä. Edelleen olen harrastanut musiikkia (kitaransoittoa ja muun muassa ollut tekemässä "Kitaristin virsikirjaa") ja valokuvauksia. Liikunnallista aktiiviteettiä ovat edustaneet uinti, laskettelu, purjehdus ja pyöräily. Taustavaikuttamista urheilun saralla on tullut tehdyksi poikien apuna jalkapallossa ja koripallossa. Rakas työn ja harrasteen välimuoto on ollut jo seitsemän vuotta pyörineen Toivo 2000-radio-ohjelman viikoittainen tekeminen turkulaiselle, kaupalliselle radio Majakalle. Myös ammattiyhdistystoiminta on tullut tutuksi. Ennen nytt alkanutta hallitustyöskentelyä toimin pitkään luottamus- ja pääluottamusmiehenä ja viime kauden myös Pappisliiton valtuuston jäsenenä.

Jukka P-P: Perheeseeni kuuluu vaimo Tiina, joka on koulupsykologi, lapset Marja, Tuomas, Risto ja Pekka. Kaksi vanhinta on jo muuttanut pois kotoa. Harrastan kuorolaulua ja joskus laulan myös yksin kitaran säestyksellä.

Jukka P: Olen kotoisin Etelä-Pohjanmaalta -Juvasta, siksiä nuu vokaalit ovat joskus kovin leveitä, niissä ei säästellä.

Kirsi: Olen musiikin suurkuluttaja ja intohimoni on klassinen yksinlaulu.

MIKÄ ON PARASTA TYÖSSÄSI/AMMATISSASI? ENTÄ IKÄVINTÄ?

Hannu: Parasta työssä on hyvän työporukan kanssa olla kehittämässä omaa työalaa vastaamaan tä-

män päivän haasteita. Ikävää ei olekaan, joskus tosin pakkaa vastoinikäymiä hallinnon pelissä osu-
maan kohdalle, mutta toisaalta, on voittojakin siten
vastapainoksi silloin tällöin herunut.

Jukka P-P: Pidän papin (epäsäännöllisestä) työ-
stä: ihmisten tapaamisesta, toimituksista, jumalan-
palveluksista. Saarnat ovat haastavia, koska yritän
puhua niin kuin soisin itselleni puhuttavan. Ikä-
vintä ovat paperivuoret tietotekniikasta huolimat-
ta. Rippikoululeirien valmistelu uusien kesätyöntekijöiden ja isosten kanssa on rassaavaa.

Jukka P: Parasta on juuri työskentely Tuomio-
kirkon ainutlaatuisessa ympäristössä sekä monen-
laisten tilaisuuksien suunnittelu ja toteutus. Tärkeää on myös seurakuntalaisten rinnalla kulkeminen
heidän elämänsä merkittävien vaiheiden aikana. Ikävintä ehkä ovat mitä erilaisimmat työajat.

Kirsi: Diakoniatyössä parasta on työn monipuolisuus ja laaja-alaisuus; ikävintä vaikeat ihmiskoh-
talot.

MITÄ PAPIN/KANTTORIN/DIAKONIATYÖN- TEKIJÄN TYÖSSÄ TAI TYÖOLOISSA PITÄISI MIELESTÄSI PARANTAA?

Hannu: Kai se suurin pulma papin työssä on aina ollut ja on se, miten työajattomassa työssä, työssä, joka itse asiassa on elämäntapa ja sitoo tekijäänsä kaikkialla ja 24 tuntia vuorokaudessa, voidaan työn ja vapaa-ajan, perheen ja seurakunnan odotukset ja toiveet tasapainottaa niin, että pappi viihtyy ja jak-
saa työssään, perhe saa sille kuuluvan aikansa ja seurakunta on työntekijäänsä tyytyväinen. Tämä iden-
titeetin pulma tulee sitä suuremmaksi mitä pitem-
pään pappi työssään samalla paikkakunnalla pysyy. Julkisuus seuraa. Piiloon ei pääse. Paikassa kun pai-
kassa saa kuulla kysymyksen: "Anteeksi, mutta olet-
tekos te kirkon töissä..."

Jukka P-P: Paikallistasolla näen parantamisen
varaa eri työntekijäryhmien välisessä kommunikaatiossa. Tiimityö ei oikein vastaa tähän. Ilman lisä-
resursseja eivät vapaakysymykset leirityöaikahyvi-
tyksineen onnistu.

Jukka P: Kanttorin palkkaus olisi saatetta-
va korkeammalle tasolle työnantajan toimesta; A-kanttori kappalaisen tasolle ja B-kanttori seura-
kuntapastorin tasolle.

Kirsi: Diakoniatyöntekijöiden palkan tulisi vas-
tata paremmin työn vaativuutta.

MIHIN AMMATTIYHDISTYSLIIKETTÄ MIELESTÄSI TARVITAAN?

Hannu: Ay-liikettä tarvitaan a) hoitamaan edun-
valvontaa, b) hoitamaan kollegiaalisuutta, c) kas-
vattamaan pappisidentiteettiä. Tärkeitä asioita jo-
kainen.

Jukka P-P: Olin pitkään luottamusmiehenä ja
siitä näkökulmasta opin näkemään ay-toiminnan

tarpeellisuuden. Apua ja tukea on löytynyt yksittäis-
issä ongelmatilanteissa puhumattakaan suuremmis-
sa kysymyksistä (palkat, työ- ja vapaa-aika yms.).

Jukka P: Sitä tarvitaan mm. näihin edellä mai-
nittuihin asioihin kertomaan työnantajalle alan eri-
tyisyydestä.

Kirsi: Ajamaan jäsentensä etuja - seisomaan
työntekijän rinnalla niin myötä- kuin vastamaässä.

MITÄ ODOTAT HALLITUSTYÖSKENTELYLTÄ?

Hannu: Hallitustyöskentelyltä odotan pakollisten
juoksevien asioiden hoidon lisäksi toimia 5. koh-
dan haasteisiin vastaamiseksi. Jollei kirkkoyön-
antaja huomaa mihin kirkko on menossa, mitkä ovat
sen uhat ja mahdollisuudet, tulee liiton toimia myös
totuuden torvena ja visionäärinä. Kun papisto toi-
mii oikein, liikkuu kansan keskellä ja ihmisten rin-
nalla, sillä myös on tietoa siitä, mistä ruohonjuurita-
solla puhutaan. Liiton ruohonjuuritason viestien pi-
tää saada kuuluvuutta ja vaikuttavuutta kirkon tu-
levaisuutta suunniteltaessa.

Jukka P-P: Odotan hyvää, keskustelevaa ja kun-
nioittavaa ilmapiiriä, selkeää tehtävänjakoa suh-
teessa AKlin sekä ylipäätänsä sellaista keskustelua
pappeudesta, mikä tukisi virkakuntaa.

Jukka P: Se on varmasti mielenkiintoista ja
aluksi kuunteluoppilaana toimimista, mutta myös-
kin suuren seurakuntayhtymän kanttoreiden asial-
la toimimista.

Kirsi: Hedelmällisiä keskusteluja. Mahdollisuut-
ta luoda yhteyksiä sidosryhmiin, ja sitä kautta vai-
kuttaa ammattikunnan jäsenten parhaaksi.

MILLAISIA TERVEISIÄ LÄHETÄT CRUXIN LUKIJOILLE?

Hannu: Hallinnollisten, ammatillisten ja teologis-
ten kädenvääntöjen keskellä meidän on muistetta-
va, että kirkolla on hyvä tuote, josta kannattaa olla
ylpeä. On hienoa olla pappi 2000-luvun suomalai-
sessa yhteiskunnassa.

Jukka P-P: Lue lehteä, muista äänestää, ota kan-
taa. Keskustele Cruxin esille ottamista aiheista kol-
legojen kanssa.

Jukka P: Toivotan kaikille lukijoille oikein hy-
vää uutta vuotta ja jaksamista kevätkauteen.

Kirsi: Työolojen parantaminen vaatii yhteistyö-
tä ja meistä jokainen on tässä tehtävässä avainase-
massa. Pidetään yhteyttä!

Uskon mahdollisuuksiimme vaikuttaa

KERRO VÄHÄN ITSESTÄSI JA TAUSTASTASI. KUKA ON MIKAEL HELENELUND?

Olen Porvoon tuomiokirkkoseurakunnan kanttori, Helsingistä kotoisin, mutta isän puolelta pohjalais-talonpoikaissukua ja äidin puolelta viipurilaista kauppias- ja muusikkosukua.

Kirkkomusiikki ja erityisesti urkumusiikki olivat minulle jo nuorena tärkeitä. Lukiovuosina opiskelin urkujensoittoa Sibelius-Akatemian nuoriso-osastolla Enzo Forsblomin oppilaana, mutta kanttorin ammattiin olin kypsä vasta toimittuani jo monta vuotta kieltenopettajana Helsingin yliopistolla.

Vaimoni Elisabeth on minulle yliopistovuosieni paras anti, ja hänen kannustamanaan päätin 34-vuotiaana vaihtaa ammattia ja täydentää kirkkomusiikkiopintojani Pietarsaaren konservatoriossa. Muutimme kolmen lapsemme kanssa Pohjanmaalle Munsalaan, missä toimin kanttorina kuusi ja puoli vuotta.

Kesällä 1996 - nyt kuusihenkinen - perhe muutti vaimoni vahvojen sukujuurien vetämänä Porvooseen, ja minä pääsin suureen seurakuntaan soittamaan isoja urkuja ja pyörittämään tiimissä vilkasta kuorotoimintaa. Siinä ohessa minulle alkoi vähitellen kertyä erilaisia luottamustehtäviä.

Tänään lapsistamme kaksi vanhinta jo opiskelee muualla. Harrastuksiini kuuluu eri maiden virsikirjojen keräily, teologia ja kuvataide. Viime aikoina tosin vapaa-aikamme on suurelta osin mennyt vaimoni 200 vuotta vanhan sukutilan kunnostamiseen uudeksi asunnoksemme.

MIKÄ HOUKUTTELI SINUT MUKAAN LIITON TYÖHÖN?

Pienen seurakunnan kanttorille työ on usein sangen yksinäistä ahertamista. Varsinkin ensimmäisinä kanttorivuosinani Munsalassa tapaamiset kollegoitten kanssa olivat minulle tärkeitä. Samasta syystä osallistuin alusta asti liiton ruotsinkielisen ala-osaston Kyrkomusikerföreningenin kokouksiin ja muuhun toimintaan. Vähitellen paikka yhdistyksen hallituksessa aukeni, enkä vanhana varusmies-

Mikael Helenelund

kirjurina voinut kiel-täytyä sihteerin hom-mistakaan. Ei kestä-nyt monta vuotta niin minusta tehtiin yhdis-tyksen puheenjohta-ja ja SKUL:n hallituk-sen varajäsen. Liittyes-sään Kanttori-urkuri-liittoon vuonna 1981 Kyrkomusikerförening-ille luvattiin liittymissopimuksessa pysy-vä edustus liiton halli-tuksessa varajäsenpai-kalla, ja tällä pallilla olen kahden edeltäjä-ni Göran Blomqvistin

ja Sixten Enlundin tavoin saanut perusteellisesti paneutua liiton asioihin. Välillä olen ehkä myös voinut vaikuttaa tehtyihin ratkaisuihin. Luulen, että oma voittoisa kamppailuni ammatinvalintani ja kanttori-identiteettini kanssa on saanut minut paremmin tiedostamaan sen, miten tärkeitä liiton ajamat asiat ovat ammattikunnallemme ja kirkkomusiikin tulevaisuudelle.

MIKÄ ON MOTTOSI?

En tiedä onko sillä motonkaltaista merkitystä elämässäni, mutta ilmaus ”sinuakin tarvitaan” kuvaa melko hyvin suhtautumistani edessä oleviin tehtäviini kuten myös suhtautumistani kanssaihmissiini. Meidän on uskottava omiin kykyihimme ja mahdollisuuksiimme vaikuttaa asioihin ja ihmisiin. Mutta tarvitsemme myös toisiamme. On hyvä muistaa, että muillakin on meille annettavaa, jopa vastakkais-ta mieltä olevilla. Vasta ymmärrettyämme vastapuo-len argumentit meillä on täysi oikeus - itse asiassa velvollisuus - ajaa oikeana pitämiämme asioita.

MITÄ VISIOITA SINULLA ON LIITON UUTENA PUHEENJOHTAJANA?

Tekisi mieli vastata, että visioni on, ettei liittoa enää tarvita, koska kanttorien asiat ovat kirkossa niin hyvin. Mutta se lienee utopiaa. Jos ensin puhun kirkosta, visioni on, että jokaisessa seurakunnassa on riittävä määrä ammattitaitoisia, motivoituneita ja työnsään viihtyviä kanttoreita, jotka hyvällä ja monipuolisella kirkkomusiikkityöllään ovat mukana rakentamassa seurakuntaa ja toteuttamassa kirkon perustehtävää. Musiikin suuri merkitys kirkon elämässä ja yksilön uskonelämässä ymmärretään laajasti ja siksi kirkossa satsataan varoja siihen ja kanttoreihin. Jumalanpalveluselämän ytimessä toimivina viranhaltijoina kanttoreilla on vahva asema kirkossa ja sen hallinnossa ja heille on varattu kiintiöt kirkon päättävissä elimissä, kuten papeillekin. Työvoiman suhteen kysyntä ja tarjonta ovat tasapainossa ja kirkkomusiikkikoulutukseen on runsaasti korkeatasoisia hakijoita. Jos sitten puhun liitosta, niin päällimmäinen visioni tietenkin on, että liitto onnistuu myötävaikuttamaan siihen, että yllä kuvaamani visio toteutuu. Mitä itse liittoon tulee, visioni on, että se - sekä itse että AKIn kautta - vakuuttavalla toiminnallaan, kannanotoillaan ja yhteistyökyvyllään nousee yhä varteenotettavammaksi vaikuttajaksi.

Kaikki kanttorit kokevat liiton omakseen ja haluavat olla mukana vaikuttamassa yhteisiin asioihin. Kukaan ei halua olla ilman liiton ja AKIn tarjoamia jäsenpalveluja ja -etuja. Liiton monipuolisen viestinnän ansiosta jäsenten tiedot palvelussuhteeseen ja työelämään liittyvissä asioissa ovat hyvät, kuten myös heidän yhteytensä liittoon päin. Liiton ja aktiivisten alaosastojen toiminta tukee hyvin kanttoreiden ammatti-identiteettiä ja auttaa luomaan keskuudessamme sellaista kollegiaalisuutta, jossa myös osaamme arvostaa toistemme erilaisuutta - musiikillisessa suuntautumisessakin - suurena voimavarana.

HALUATKO VIELÄ LISÄTÄ JOTAIN?

Minulla on vahva usko AKlin kanttoreiden ja pappien yhteisenä etujärjestönä. Pahoittelen sitä, etteivät diakoniatyöntekijät tulleet mukaan yhteistyöhön. Toivonkin, että asia pitkällä tähtäimellä voidaan korjata. Haluan lopuksi tässä yhteydessä lämpimästi kiittää edeltäjäni Marjukka Anderssonia kaikesta siitä työstä, minkä hän vuosikymmen ajan on tehnyt Suomen Kanttori-urkuriliiton ja Suomen kanttoreiden hyväksi. Koen hänen esimerkinsä sekä velvoittavana että rohkaisevana uudessa tehtävässäni.

UPJ₄

Mallityönkuvauksista paljon palautetta

Palkkausjärjestelmän uudistamisprosessissa vuosi alkaa seurakunnista saatuun palautteeseen perehtymällä. Kun mallityönkuvauksiin sijoittelu nyt on tehty kaikissa seurakunnissa, on myös palautetta kertynyt neuvottelijoiden käyttöön huomattavan paljon.

Vaikka mallityönkuvauksiin on kohdistettu oikeutettua ja täydentävää kritiikkiä, kuitenkin huomattava osa viroista on sellaisenaan voitu ilman suurempaa väkivaltaa sijoittaa johonkin malliin. Millin tarkkuutta ei aluna alkaenkaan ole tavoiteltu.

Toisaalta sijoittelu on aiheuttanut myös paljon huomautuksia ja kommentteja, joita neuvotteluryhmä tarkkaan tutkii. Huomautusten paljous kertoo työtehtävien monimuotoisuudesta ja siitä, että seurakunnissa on viime vuosina sopeuduttu muutokseen työnkuvia laajentamalla ja monipuolista-

malla. Tämä näyttää koskevan myös niitä hengellisen työn tehtäviä, joita on totuttu pitämään vanhoina ja vakaina.

Palautteen käsittely vienee ainakin tammikuun. Samaan aikaan on menossa tehtäväkuvien selvittely tuomiokapituleissa ja talouspäälliköiden työssä.

Kirkkoherrojen palkkauksessa siirryttiin ensimmäisenä euromääräisyyteen. Samassa yhteydessä tehtiin joitakin palkantarkistuksia ja palkkasuhteiden muutoksia; toki suurimmaksi osaksi rakennettiin vuosisataiselle pohjalle. Ennen pitkää lienee edessä myös kirkkoherran virkojen sisällön selvittely ja vaativuuden arviointi.

Esko Jossas
AKIn toiminnanjohtaja

MARI TORRI-TUOMINEN

Matkaa teemme tiellä taivaan – vapaallakin

Päiväni alkoi tänään aamun hiihtolenkillä Vantaan Petikossa. Vihdoin tuli etelärannikollekin lunta! Aika kiva pikku pakkaskeli, ja joku talitiainenkin yrittää lauleskella ääntään auki. Ihana hiihtää. Mie-li lepää kun kroppa tekee töitä. Ihan kuin olisin vapaalla - no, ainakin hiihdän vapaalla hiihtotyyllillä! Lenkin jälkeen kotiin ja suihkuun, hei, hei perheel-le (lapsi ja koira katsovat lastenohjelmia, mies tekee jotain tietokoneella) ja sitten kappeliin soittamaan ja laulamaan siunauksia.

En aio tässä nyt ruveta problematisoimaan ja murehtimaan epäsäännöllisiä työaikojani, vaihtuvia vapaa-päiviäni tai vain sitä yhtä vapaata viikonloppua kuussa. On parempi tarttua hetkeen kiinni! Ja lähteä hiihtämään tai juoksemaan, lapsen kanssa pulkkamäkeen, elokuviin tai ihan vain ollaan kotona.

Minulle vapaallaolo merkitsee yhtäältä lepoa, toisaalta liikettä. Se on mielen ja kehon tyhjentämistä, mutta myös uusien asioiden kokemista ilman suorittamisen ja suoriutumisen pakkoa. Parhaimmillaan vapaallaolossa yhdistyvät niin henkiset, fyysiset kuin hengellisetkin ulottuvuudet, puhumattakaan sosiaalisista suhteista.

Vapaallaoloonikin on aina liittynyt jollain tavalla musiikki. Kuorot ja lauluryhmät ovat olleet mah-tavia paikkoja kokea niin pientä ja intiimiä yhtey-musiikkia kuin suuria orkesteriteoksiakin. Vaikka nykyään teen töitä kuorojen kanssa, niin oma kuoroharrastus jatkuu Tapiolan kamarikuorossa. Bergmania, Saariahoa, Kaipaista, Rautavaaraa, Mahleria, Mozartia, Bachia tai sitten kailotan ystävien kanssa Ultra Brata. Musiikkielämyksiä syvälle sie-luun; ravinnoiksi itselle ja myös muille jaettavaksi.

Elokuussa 2005 aloitin taas työt oltuani yli vuo-den poissa lomilla ja vuorotteluvapaalla. Palatessani töihin huomasin olevani selvästi latautuneempi, vapautuneempi, idearikkaampi, mutta toisaalta myös levollisempi kuin ennen vapaan alkua. Olin myös kiitollinen siitä, että olin saanut olla kotona lapsen ensimmäisen kouluvuoden ajan.

Liikkunut ja urheilullut olen aina, joskus enem-män, välillä vähemmän. Vuorotteluvapaan aikana

löysin liikkumisen tavallaan kuin uudelleen. Pitkät lenkit olivat kuin hiljaisuuden retriittejä. Liike oli-kin lepoa. Alitajunnasta työntyä esiin myös sellaisia askelta rytmittäviä lausahduksia kuin ”kiitos kun saan tässä olla, kiitos kun saan levähtää” tai ”sanasi on lamppu, valo askeleillani”.

Eräänä aurinkoisena maaliskuun päivänä val-koisten hankien hohtaessa ympärilläni, tajusin, että tästä ympärillä olevasta pyhästä on pidettävä kiini. Sitä omaa vapautta, vapaallaoloaan on varjelta-va, joskus jopa suojeltava!

Parikymppisenä (ja vähän päälle) juoksin mara-toneja. Viime elokuussa osallistuinkin taas Helsinki City Maratonille 13 vuoden jälkeen. Kun juoksu muu-ten on oikeastaan yksilölaji, niin tällaisen ”massa-maratonin” yhteisöllisyyden tunne on mieletön.

Muuten tämä maraton oli minulle yhtä suurta ru-kousta; kiitosta ja ylistystä, mutta toisaalta myös ar-mon anelua. Lopun kaksi kilometriä olivatkin sit-ten yhtä aamentä!

Pitäkää vapaanne ja nauttikaa niistä vapautu-neesti! Matkaa teemme tiellä taivaan - vapaalla-kin.

Kirjoittaja on Hakunilan seurakunnan kanttori.

Mari Torri-Tuominen juoksi elo-kuussa 2005 maratonin.

”Sana tulee näkyväksi” kirkon kuurojentyössä

Suomen ev.lut. kirkossa on tehty kuurojentyötä jo sadan vuoden ajan. Ensimmäiset kuurojen matkapapit (*pastorit Huugo Nyberg ja Jalmari Vesenterä*) aloittivat työnsä 1908. Jo tätä ennenkin papit olivat toimineet esimerkiksi kuurojenkoulujen opettajina ja pitäneet siellä muun muassa rippikouluja kuuroille nuorille. Ensimmäinen kuurojendiakonissa *Eeva Malmila* aloitti työnsä Helsingissä vuonna 1945.

Kuurojenpapit ja -diakonissat toivat kirkon palvelut kuurojen ulottuville. He hoitivat jumalanpalvelukset ja kirkolliset toimitukset sekä avustivat monissa arkipäivän asioissa. Entisaikaan myös kuurojendiakonissojen työ painottui sairaanhoitotyöhön. Alkuaikana tärkeä tehtävä oli myös tulkkina toimiminen, sillä nykyisen kaltaista tulkkipalvelua ei vielä ollut.

Kirkon kuurojentyössä on alusta alkaen ollut lähtökohtana, että kuurojen pitää saada kirkolliset palvelut omalla kielellään, viittomakielellä. Tämä oli hyvin edistysellistä, sillä aina 1970-luvulle asti viittomakielen käyttäminen esimerkiksi kuurojenkoulussa oli kiellettyä.

Tänä päivänä viittomakielen asema on tunnustettu ja viittomakieltä käyttävien oikeudet on turvattu perustuslaissa. Pitkä matka on kirkon kuurojentyössä kuljettu, kun kuuromykkien seurakuntalaisten palvelemisesta on siirrytty viittomakieliseen seurakuntatyöhön, jota kuurot itse ovat mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa.

VIITTOVA SEURAKUNTA

Kirkon kuurojentyö palvelee viittomakielisiä kuuroja ja kuurosokeita sekä viittomakieltä käyttäviä kuuroroutuneita ja huonokuuloisia. Heitä on Suomessa laskentatavasta riippuen noin 5 000 - 8 000.

Kuurojentyössä ovat mukana viittomakielisten perheet, sukulaiset ja ystävät, joukossa on mukana myös kuulevia. Työn tavoitteena on tänäkin päivänä tuoda kirkon palvelut kuuroille viittomakielellä ja kuurojen kulttuuriin sopivalla tavalla.

KUUROJENPAPIT JA KUUROJENDIAKONIA- TYÖNTEKIJÄT

Tällä hetkellä kirkossamme on seitsemän kuurojenpapin virkaa. Kuurojentyössä Suomi on jaettu kuuteen eri piiriin (Helsingin, Turun, Mikkelin, Lapuan, Oulun ja Porvoon piirit), joissa jokaisessa on oma kuurojenpappi, tämän lisäksi yksi kuurojenpappi toimii kirkko-

hallituksessa kuurojen- ja kuulovammaistyön sihteerinä. Kuurojenpapit tekevät työtään seurakunnissa usean hiippakunnan alueella, joten työalueet ovat suuret. Porvoon piirin kuurojenpappi palvelee ruotsinkielisiä kuuroja koko Suomessa. Toiveena on, että tulevaisuudessa jokaisessa hiippakunnassa olisi oma kuurojenpapin virka.

Kuurojen diakoniatyön vastuu on seurakunnilla. Viittomakielentaitoisia päätoimisia kuurojen diakoniatyöntekijöitä on suurimmissa seurakunnissa tällä hetkellä kymmenkunta. He tekevät työtä viittomakielisten kuurojen kanssa. Osatoimisesti kuurojentyötä tekevät seurakuntien vammaistyön diakonianviranhaltijat, useimmat heistä ovat viittomakielentaitoisia. Pienemmissä seurakunnissa kuurojentyö on osa koko laajaa diakoniatyön kenttää. Usein näillä diakoniatyöntekijöillä ei ole mahdollisuutta hankkia viittomakielentaitoa, niinpä he hoitavatkin kuurojentyön yhdessä kuurojenpappien, viittomakielen tulkkien ja muiden kuurojentyössä mukana olevien työntekijöiden (esimerkiksi Kuurojen Liiton kuntoutussihteerit) kanssa.

KIRKON KUUROJENTYÖ – VIITTOMAKIELISTÄ SEURAKUNTATYÖTÄ

Kirkon kuurojentyö on viittomakielistä seurakuntatyötä. Viittomakieliset jumalanpalvelukset, kirkolliset toimitukset, erilaiset kerhot ja piirit, juhlat, koti- ja laitoskäynnit, rippikoulut, leirit ja retket, asiakasvastaanotot... ovat työn ”arkipäivää”. Kuurojenpappi ja -diakoniatyöntekijä ovat toistensa tärkeimpiä työkavereita. Esimerkiksi jo kauan ennen diakonaattikeskustelua tai jumalanpalvelusuudistusta kuurojenpappi ja -diakoniatyöntekijä ovat toimittaneet jumalanpalvelukset yhdessä.

Kuurojentyö on laaja-alaista, seurakuntalai-

Viittomakieliset messut ovat osa kirkon kuurojentyötä.

set ovat "vauvasta vaariin". Työntekijä voi olla samaa päivänä sekä nuorisonohjaaja että perheneuvoja, sairaanhoitaja, saattohoitaja ja sielunhoitaja, kouluttaja ja autokuski, timpuri ja viittova "kanttori". Työntekijä voi käyttää kaikkia lahjojaan, musikaaliset lahjat jäävät tosin vapaa-ajalle. Esimerkiksi jumalanpalveluksen muuttaminen visuaaliseksi vaatii piirtäjän, askartelijan, joskus jopa kirvesmiehen ja leipojan taitoja. Taitoa vaatii myös tilaisuuksien suunnittelu ja valmistelu. Jo pelkästään paikan valinnassa on otettava huomioon monta seikkaa: onko tila sopiva, näkevätkö kaikki viittojan, tarvitaanko korokkeita, onko valaistus riittävä, ovatko alttarilla olevat kukkakimput liian isoja, onko nuottitelaineita riittävästi jne. Työntekijältä menee paljon aikaa virsien, raamatunkäänne- ja omien puheidensa ja kaiken muun materiaalin kääntämiseen viittomakielelle tai niiden muuttamiseen muuten näkyväksi esimerkiksi kuvien, esineiden tai näytelmän avulla. Valmista viittomakielistä materiaalia on vielä vähän, mutta kuurojentyössä ilotaan viittomakielisen raamatunkäännöstyön etenemisestä.

Kuurojentyö on hyvin itsenäistä, välillä yksinäistäkin, sillä samaa työtä tekevä kollega löytyy harvoin omasta tai lähiseurakunnasta. Yhteistyökumppanit löytyvätkin oman työyhteisön ulkopuolelta. Kuurojentyössä kirkon, järjestöjen ja kuntien yhteistyöllä on jo pitkät perinteet. Työntekijät tuntevat ja arvostavat toistensa työtä, yhteistyö on mutkatonta, antoisaa ja tuloksesta.

OLET SOPIVA KUUROJENTYÖHÖN, JOS...

Haluat

- työhön, joka on "rikasta, rakasta ja raskasta" (ensimmäisen kuurojendiakonissan sanoin)
- itsenäisen työn
- haastetta elämääsi
- matkapapiksi, taitavaksi matkalaukun pakkaajaksi ja tavaroiden roudaajaksi

- päästä käyttämään mielikuvitustasi ja luovuuttasi rajattomasti

Olet valmis

- tekemään työtä vieraalla kielellä ja vieraassa kulttuurissa
- jatkuvaan opiskeluun ja itsesi kehittämiseen
- verkostojen kutomiseen

...KIINNOSTUITKO?

Tulevaisuudessa myös kirkon kuurojentyö tarvitsee uusia tekijöitä. Paras tapa aloittaa kuurojentyöhön tutustuminen on viittomakielien kurssi esimerkiksi työväenopistossa tai Kuurojen kansanopistossa. Ota yhteyttä alueesi kuurojenpappiin tai -diakoniatyöntekijään, ja tule kokemaan millainen on yhdessä viitottu Isä meidän -rukous tai millaista on kertoa vitsejä viittomakielellä. Kerromme mielellämme lisää työstämme.

Tule, sinua tarvitaan!

Lisätietoa kuurojentyöstä:

Hiljainen seurakunta -lehti. Ilmestyy 4 kertaa vuodessa, tilattavissa Kirkkohallituksesta
Kuuroja kuulemassa. Kuurojenpappi Lauri Paunu muistelee. Toim. Olli Paunu ja Birgitta Wallvik (1993)

Maahan lämpimään. Suomen viittomakielisten historia. Eeva Salmi ja Mikko Laakso (2005)
Sana tulee näkyväksi. Viittomakielisen kirkkokäsikirjan käännöksiä 1. Kirja ja video (2001)
Suomalaisen viittomakielien perussanakirja (1998)
www.evl.fi "Jumalanpalveluselämä" -sivuilta löytyy tietoa viittomakielisestä raamatunkäännöstyöstä
www.kl-deaf.fi Kuurojen Liiton kotisivut

Kirjoittajista Lehtinen on Jyväskylän kaupunkiseurakunnan kuurojendiakonissa ja Saukkonen Lapuan hiippakunnan Lapuan piirin kuurojenpappi.

Johtamisen haasteet

Kirkon lapsi- ja nuorisotyön neuvottelupäivät järjestettiin Turussa 10. – 12.1.2006. Päivillä usean vuoden ajan järjestetty eri ammattikuntien edustajien tapaaminen pidettiin 11.1.2006. Tilaisuudessa Kirkon koulutuskeskuksen johtaja Kari Kopperi alusti aiheesta Uusia johtamisen haasteita papin työssä kirkon kasvatuksen kentällä, ja Pappisliiton puheenjohtaja Jukka Huttunen oli valmisteellut alustukseen kommenttipuheenvuoron. Keskusteluunkin jäi aikaa ja tuntui, että aiheesta olisi hyvä keskustella enemmän eri tapahtumissa ja kokouksissa. Seuraavassa molempien puheenvuorot.

KARI KOPPERI

Uusia johtamisen haasteita papin työssä kirkon kasvatuksen kentällä

Tämän puheenvuoron tavoitteena on antaa sytykkeitä keskustelulle. En siis pyri määrittelemään kirkollisen johtamisen perustavia rakenteita tai käsitteitä, vaan nostan esille teemoja, joita meidän olisi syytä pohtia papin työssä. Teemat ovat yleisiä. Puhun kirkon kasvatuksen kentästä, mutta käytännössä samat kysymykset koskevat myös muita kirkon toiminta-alueita. Esimerkiksi diakonian kentällä kohdataan aivan samoja haasteita.

SEURAKUNTAKOON KASVU JA TYÖALAJOHTAJIEN TARVE

Monissa seurakunnissa pohditaan tällä hetkellä aktiivisesti kysymystä ns. väliportaan esimiehistä. On havaittu, että yksi esimies, käytännössä kirkkohera, ei voi oikeastaan toimia kovinkaan monen henkilön esimiehenä. Jos välittömiä alaisia on yli 20, sil-

loin työntekijällä ei oikeasti ole esimiestä, joka tietäisi mistä hänen työssään on kysymys. Jonkun mielestä tämä saattaa olla jopa toivottavaa, mutta kokemus osoittaa tilanteen johtavan enemmän tai myöhemmin ongelmiin.

Seurakunnissa ongelmaan on etsitty erilaisia ratkaisuja. Perinteinen käytäntö on ollut se, että seurakunnan työalat on jaettu työnjakokirjalla ja tällöin on saatettu ajatella, että työalasta vastaava teologi on myös kyseisen työalan muiden työntekijöiden esimies. Toisaalla monia seurakuntia on kehitetty tiimiorganisaation suuntaan, tällöin johtajuus on toteutunut jaetusti (kaikki tiimiläiset ovat samanarvoisia) tai sitten on sovittu tiimin vastaavasta tai vetäjästä, jolla on ollut esimiestehtävä eräänlaisena työalansa puheenjohtajana. Monia muitakin ratkaisuja on kehitetty, ja joissakin seurakunnissa tällaiset rakenteet toimivat kohtuullisen hyvin. Usein on kuitenkin käynyt niin, että esimiehisyydestä on tullut tavalla tai toisella epämääräistä ja siksi on haluttu etsiä selkeämpiä esimiestyön rakenteita.

Väliportaan esimiesten tarve on ollut erityisen ilmeinen isoissa ja esimerkiksi seurakuntaliitosten vuoksi kasvavissa työyhteisöissä, joissa lapsi- ➔

ja/tai nuorisotyössä voi helposti olla kymmenenkin työntekijää. Esimiehisyyden saatettu ratkaista aluetöiden pohjalta (esimerkiksi aluekappalaiset toimivat myös esimiestehtävässä omalla alueellaan), tai sitten on perustettu työalajohtajan tai johtavan työntekijän virkoja (erilaisten virkanimikkeiden määrä on sängen suuri).

Kasvatuksen laajalla kentällä työalajohtajien tarve on ilmeinen, mutta kenestä hyvä johtaja. Onko se välttämättä pappi, vai valitaanko työalajohtajiksi nuorisotyöntekijöitä tai lapsityönohjaajia. Jos työalajohtajana on nuorisotyöntekijä, niin mikä on tällöin papin rooli kasvatusstyössä?

Omasta mielestäni en ole lainkaan vakuuttunut siitä, että pappi olisi koulutuksensa perusteella automaattisesti paras henkilö työalansa vastaavaksi tai johtavaksi työntekijäksi. Teologikoulutukseen ei juuri sisälly johtamiskoulutusta, kun sen sijaan ammattikorkeakoulusta valmistuneet ovat käsitelleet johtamisen teemoja useiden opintoviikkojen verran. Mielestäni esimieheksi olisi parasta valita henkilö, jolla on parhaat valmiudet selviytyä kyseisestä tehtävästä. Lapsi- ja nuorisotyössä tämä saattaa olla pappi, mutta ei välttämättä. Monissa tapauksissa voisi olla jopa viisaampaa valita esimiestehtävään joku muu.

Miten pappi sitten selviytyy tilanteesta, jossa hänen esimiehenään olisi nuorisotyönohjaajan koulutuksen saanut henkilö? Monien teologiain itsetunnon tämä voi olla haaste, mutta pitäisin vaihtoehtoa pohtimisen arvoisena. Johtamistehtävästä vapautettuna pappi voi keskittyä omaan osaamisalueeseensa, teologiaan ja tuottaa arvokasta teologista tietämystä nuorisotyön eri tehtäviin. Luulen, että tällaisella osaamisella ja orientaatiolla on käyttöä.

TYÖALAJOHTAMISEN OHJESÄÄNTÖPERUSTA

Viittasin jo edellä ns. työnjakokirjaan. Se on aivan liian niukka ja epämääräinen dokumentti esimiestehtävien järjestämistä varten, eikä sitä ole tarkoitettukaan esimiestehtävien perustaksi. Työnjaosta on hyvä sopia, mutta esimiestehtävät pitää järjestää huomattavasti selkeämmin.

Valitettavasti kirkon lainsäädännössä on tässä kehittämisen varaa, ja riittävä säädöspohja esimiestehtävien järjestämisestä puuttuu. Ongelmaan on jo kiinnitetty huomiota, mutta menee vielä jonkin aikaa ennen kuin riittävän selkeät ja erilaisiin seurakuntiin soveltuvat pykälät löytyvät kirkon lainsäädännöstä.

Puutteista huolimatta esimiestehtävät voidaan järjestää tyydyttävällä tavalla nykyisenkin lainsäädännönkin puitteissa. Tällöin tarvitaan kuitenkin perusteellista pohjatöitä ja virallisia päätöksiä seurakunnan luottamuselimityksissä. Käytännössä viisainta on valmistella selkeä kirjallinen ohjesääntö johtavalle työntekijälle tai työalajohtajalle ja hyväksyä

se kirkko/seurakuntaneuvostossa. Tällainen ratkaisu antaa esimiehelle riittävät mahdollisuudet ja valtuudet esimiestehtävän hyvää hoitamista varten.

KOULUTUS

Jos seurakuntiin perustetaan johtavan työntekijän virkoja, niin he tarvitsevat myös koulutusta tehtävänsä. Ammattikorkeakoulusta valmistuneilla on jonkin verran valmiuksia, mutta teologian maisterin tutkintoon johtamiskoulutusta ei sisälly, eikä usko RUK:n johtamiskoulutuksen riittävyyteen seurakunnan johtamistehtävässä. Mistä ja miten johtamiskoulutusta seurakuntien työalajohtajille?

Kirkossa on viime vuosina tehty paljon töitä johtamiskoulutuksen kehittämiseksi. Reilu vuosi sitten valmistui Kirkon johtamiskoulutusohjelma 2005 (Kirjo 2005). Siinä erilaiset kirkolliset johtamiskoulutukset nivotaan yhdeksi kokonaisuudeksi.

Teologiain johtamiskoulutuksen välttämättömän perustan muodostavat Kirjo I-tason koulutukset: pastoraalitutkinnon osiot 3 ja 8 sekä seurakuntatyön johtamisentutkinto. Vaikka viimeksi mainittua tutkintoa pidetään kirkkoherrakurssina, niin se ei vielä tee kenestäkään johtajaa. Käytännössä se antaa perusvalmiuksia johtamistehtävän pohtimiseen ja on erittäin hyödyllinen kaikille, jotka harkitsevat jossain vaiheessa hakeutumista esimiestehtäviin.

Muiden hengellisen työn tekijöiden kohdalla johtamiskoulutus pohjautuu peruskoulutuksen antamiin valmiuksiin sekä uuteen Kirjo I-tason johtamiskoulutukseen. Alkuvaiheessa tätä koulutusta on markkinoitu lähinnä taloudellishallinnollisissa tehtävissä toimiville työntekijöille, mutta kyseinen koulutus on erittäin hyödyllinen myös lapsi- ja nuorisotyöntekijöille.

Kirjo I-tason koulutukset antavat siis valmiuksia ymmärtää työyhteisöproblematiikkaa ja pohtia johtamistehtävään hakeutumista. Kirjo II-tason koulutukset antavat sen sijaan valmiuksia johtamistehtäviin siirtyville ja siirtyneille. Kasvatuksen työalan näkökulmasta tärkeä on tällöin Kirjo II C-koulutus työalajohtajille. Suositellenkin kaikille lapsi- ja nuorisotyön esimiestehtävissä toimiville hakeutumista näihin koulutuksiin. Valitettavasti koulutuksiin voidaan vielä tässä vaiheessa ottaa vain rajallinen ja valikoitunut joukko, mutta toivon tilanteen parantuvan lähivuosina.

SYNODAALISUUS

Lopuksi otan esille vielä synodaalisuuden näkökulman. Synodaalisuudella tarkoitan tässä yhteydessä sitä kirkossamme vaikuttavaa periaatetta, että kirkon erityisellä viralla – siis pappisviralla – on paikansa kirkollisen päätöksenteon eri tasoilla, niin seurakunnissa, hiippakunnissa kuin myös kokonaisu-kirkon päätöksentekoelementeissä. Tästä periaatteesta ja

historiallisesta kokemuksesta on saatettu päätellä, että pappeus ja johtaminen kuuluvat automaattisesti yhteen. Minusta näin ei ole välttämättä, vaikka myönnän, että syvälinen perehtyminen kirkon perustehtävään ja kristilliseen teologiaan on välttämätöntä kirkon perustehtävän toteuttamiseksi.

Haluankin kysyä, että mikä on papin rooli kirkollisena johtajana? Missä mielessä pappi on johtaja? Tähän otetaan kantaa mm. Papiston eettisissä ohjeissa:

”Pappi johtajana. Kaikilla papeilla on virkansa ja tehtävänsä perusteella johtajan ja vallankäyttäjän asema seurakunnassa. Tämän kaikille papeille kuuluvan paimentehtävän ja johtajuuden tarkoituksena on palvella seurakuntaa ja työyhteisöä teologisella tietämyksellä ja muulla asiantuntemuksella. Papille kuuluu erityisesti hengellinen johtajuus. Papin tulee hyväksyä johtajan kutsumus ja sitoutua sen toteuttamiseen.” (Papin ammattietiikka, Pappisliiton valtuusto 24. – 25.4.2001, www.pappisliitto.fi/ammattiliset/asiat/papiston_eettiset_ohjeet)

Miten on arvioitava papiston eettisten ohjeiden näkemystä papin johtajuudesta? Ymmärrän eettisten ohjeiden intention, mutta minun mielestäni ilmaisu

ei ole oikein onnistunut. Se välittää muille työntekijäryhmille ei suotavaa kuvaa papiston ylimielisestä itseriitaisuudesta.

Haluaisinkin haastaa pohtimaan papiston johtajuutta. Tässä pohdinnassa meidän tulee muistaa, että me papit olemme ensi sijassa Sanan palvelijan virassa, emme johtajan virassa. Sanan palvelu ja johtaminen eivät ole toistensa vastakohtia, ja on selvää, että koko seurakunnan johtajaksi (kirkkoherraksi) tarvitaan henkilöä, joka on paneutunut syvästi kirkon perustehtävään.

Seurakunnan kokonaisuudessa kaikkien pappien ei tarvitse olla johtajia, sillä lähiesimiehen tehtävä soveltuu hyvin myös muunlaisen kirkollisen koulutuksen saaneelle ja johtamistehtävään soveltuvalle pätevälle henkilölle. Pappi voi toimia työalansa johtajana, mutta hänen asiantuntemustaan tarvitaan myös toimintaan, evankeliumin julistamiseen, ihmisten kohtaamiseen ja lähimmäisenrakkauden edistämiseen.

Kirjoittaja on Kirkon koulutuskeskuksen johtaja.

JUKKA HUTTUNEN

Johtajuuden ulottuvuudet

Kysymys seurakuntien työalajohtajuudesta tai lähiesimiestoiminnan lisäämisestä on mitä ajankohtaisin. Se ei ole sitä vain kiihtyvän seurakuntarakenteen muutoksen - siis seurakuntien suurenemisen - vuoksi, vaan myös siksi, että kaikki johtamiseen liittyvät kysymykset ovat ylipäättään tärkeitä. Tarvitsemme kirkon eri tasoilla vuorovaikutukseen perustuvaa suunnan näyttämistä, keskeisten asioiden yhteistä etsintää ja tavoitteellisuutta. Se on sitä johtajuutta.

Kari Kopperi nostaa puheenvuorossaan oikeita ja merkittäviä asioita tulevaisuuden ratkaisujen pohjaksi. Minun kommenttini on vain puheenvuoro keskusteluun, puheenvuoro, joka toivottavasti auttaa kehityksen arvioinnissa.

Kun kirkon tilaa arvioi, voimme todeta, että johtajuuskysymykset ovat siis keskeisiä lähitulevaisuudessa. Säädöspohja johtajuuden kehittämiseksi ei ole kaikin osin kunnossa. Tulemme tarvitsemaan kirkkolainsäädäntöön asti ulottuvia uudistuksia edistämään järkevää lähiesimiestoiminnan mahdollisuutta seurakunnissa.

Johtamiskoulutukseen liittyvissä kysymyksissä on paljon tehty, paljon on vielä tehtävää. Kirkon koulutuskeskus on keskeisessä asemassa tämän kehityksen edistäjänä. Papiston kohdalla haluaisin erityisesti painottaa ”perustyöpaikkakoulutuksen” merkitystä: jokainen pappi, riippumatta siitä haluuko joskus vakinaisiin papin virkoihin tai johtajan tehtäviin, hakeutukoon jo uransa alkuvaiheessa pastoraalikoulutukseen ja myös valmistelevaan seurakuntatyön johtamistutkintoa. Ne edistävät papin identiteetin kehittymistä, ohjaavat papillista toimintaa ja myös erilaisten pappeuteen liittyvien johtamisfunktioiden toteuttamista.

Peruskoulutuksessa saatu johtamiskoulutus on tärkeää, mutta sen merkitystä päätettäessä, ku-

ka johtaa, ei tule yliarvioida. Minusta ammattikorkeakouluissa saatu johtamiskoulutus - tuntematta edes sen sisältöä - tai teologin tutkinnosta puuttuva johtamiskoulutus ei ole kovinkaan ratkaiseva tekijä johtajaa valittaessa. Ratkaisevampaa on se, että oikeat henkilöt valitaan johtajan tehtäviin. Tällöin ei pitäisi valita kovin kokemattomia, siis ei suoraan opinnoista lähiesimieheksi. Oikean rekrytoinnin lisäksi ratkaisevaa on se koulutus, mitä työn yhteydessä ja sen keskellä johtamisessa annetaan.

Minusta olisi tavattoman huono asia johtamisen kehittämiseksi kirkossa tehdä niistä edunvalvonnallisia kysymyksiä tai nähdä peräti joitain saavutettuja etuja. Siksi minua ei oikein saa houkuteltua sanomaan, että johtamistehtävät kuuluvat papeille ja piste. Mutta sitä eettisten ohjeiden intentiota on syytä kyllä alleviivata, jossa johtaminen nähdään papin virkaan liittyvänä piirteenä. Siinä ei sanota eikä tarkoiteta, että kaikille papeille kuuluu johtamistehtävä, esimiehisyyttä. Mutta pappeuteen, paimenen tehtävään, on kyllä muita virkoja vahvemmin sisäänrakennettu johtajuus.

Kun puhutaan papin johtajuudesta, erottelu sanan palvelemisen ja johtajuuden välillä ei ole mie-

lestäni kovin hyvä eikä teologisestikaan ihan kirkas ajatus. Ainakin on niin, että sitä jakoa voitaisiin siten käyttää rohkeasti vaikkapa niin, että koko johtaminen annettaisiin "ammattilaisille" esimerkiksi talouspääliköille ja kirkkoherratkin voisivat keskittyä sanan palvelemiseen. Minä en kannata sellaista ajatusta. Pappi sanan palvelijana pitää sisällään myös johtajuuden ulottuvuuksia.

Lopuksi, tärkeintä ei lopultakaan ole minkä ammattiryhmän edustaja johtaa, vaan miten johdetaan ja mitä johdetaan. Siksi olisikin hyvä, että me papit miettisimme työtämme myös johtamisen näkökulmasta, itse kasvaisimme johtamisen kysymyksissä ja olisimme nöyrän valmiita silloin, kun meitä kutsutaan johtajan tehtävään.

Kirjoittaja on Espoon seurakuntayhtymän yhteisen seurakuntatyön päällikkö, Pappisliiton puheenjohtaja.

**Diakonian tutkimuksen seura järjestää diakonian tutkimuksen päivän 2006,
jonka teemana on**

Diakonian monet identiteetit

6.10.2006 klo 9.15 – 15.30

Helsingin yliopisto, keskustakampus (paikka tarkentuu myöhemmin)

Päivän aikana pohditaan mm.

- mitä kaikkea diakonia tarkoittaa
- erilaiset diakonian teologiat
- mihin kaikkialle diakonia paikallistetaan
- mitä diakonia on tänään

Alustukset ovat tervetulleita iltapäivällä järjestettäviin työryhmiin. Lähetä alustuksesi aihe ja tiivistelmä 22.9.2006 mennessä osoitteeseen raija.pyykko@professoriliitto.fi.

Päivään ei ole osallistumismaksua eikä ennakkoilmoittautumista.

Tervetuloa!

Luandassa (jumalanpalveluksen jälkeen) kirjoittaja ja pieni kirkkovieas.

TERHO HÄMEENKORPI

"You have watches, but we have time!"

Näin kuuluu afrikkalainen sananlasku, joka osuvasti kuvaa heidän ja meidän erilaista aikakäsitystä. Sanonta jäi lähtemättömästi mieleeni syyskuisella matkallani Angolaan, joka on vuoden 2006 Yhteisvastuukeräyksen (YV) ulkomai-

nen pääkohde. Matkalla ryhmämme, jossa olin Lapuan hiippakunnan virallisena edustajana, tutustui Luterilaisen maailmanliiton (LML) avustustoimintaan niin kaupungeissa kuin maaseudullakin.

Luonnonvaroiltaan Angola on Afrikan rikkaimpia maita, mutta ihmisten elintaso on maanosan alhaisimpia! Tähän on syynä lähes 30 vuotta jatkunut sisällissota, joka päättyi vasta pari vuotta sitten.

Sodan seurauksena Angolan yhteiskunta jauhautui mureniksi: pakolaiset tulvivat naapurimaihin Sambiaan, Kongoon ja Namibiaan sekä suurimpiin kaupunkeihin, jotka muuttuivat valtaviksi slumeiksi.

Niinpä pääkaupunki Luandassa ihmiset tulevat toimeen miten kuten luontaistaloudella ja kaikkea kauppaamalla. Kuvaavaa on, että kännykällä ei ollut koko matkalla mitään tekoa! Jopa postikortteja oli lähes mahdotonta saada mistään; postimerkkejä ei senkään vertaa! Hotellistakaan ei saanut ulkomaanpuheluja menemään.

Mutta paikallisten ihmisten selviytymiskyky on ilmiömainen ja elämänasenne huoleton ja tulevaisuuteen luottava. Asiaa tietysti auttaa se, että ilmasto on kautta vuoden kesäisen lämmän, jopa kuuma!

Angolan laajalla maaseudulla ovat ne tuhannet ja tuhannet kylät, joihin pääsee vain hyvällä nelivetoautolla, jos silläkään! Teitä kun ei ole koskaan kunnolla rakennettu, tai ne on pilalle ajettu ja sodan jäljiltä miinoja täynnä. Sillat on räjäytetty rikki samoin kuin rautatielinjat.

Mutta kylissä kuitenkin elämä toimii, vaikka mitään nykyajan mukavuuksia ei olekaan ihmisiä häiritsemässä! Sillä rauha on palannut! Pakolaiset palailevat kyliinsä, joissa perinteellinen afrikkalainen yhteisöllisyys toimii ja auttaa... Sitä paitsi maaperä on niin hedelmällistä, että "jos vain rautakangen iskee maahan, niin se alkaa kasvaa!"

Miesten ja naisten roolit, voiko se selkeämmin näkyä!

LUTERILAISEN MAAILMANLIITON TYÖHÖN LUOTETAAN

YV:n kautta kerätyt varat ohjataan LML:n tarkoin valitsemiin kohteisiin, joita ovat juuri ne "pimeässä Afrikassa" olevat kylät. Käytännössä tärkeimmät hankkeet ovat: Miinanraivaus, kaivo, ulkovesä, koulu ja terveysklinikka. Kyläläiset valitsevat toteuttamisjärjestyksen. Kun he ovat valmiita toteuttamaan jonkun hankkeen, niin keräysvaroilla ostetaan heille materiaali ja valvotaan, että he tekevät sen työn itse. Näin ei kaikkialla muuten rehottava korruptio ja lahjonta pääse vetämään välistä!

Luterilaisen Maailmanliiton työhön luotetaan Angolassa; sodan aikana LML onnistui säilyttämään yhteydet molempiin sotijapuoliin. Kyliin tullessamme näimme, kuinka LML:n auto otettiin vas-

Kylään on saatu kaivo, jota kelpaa vieraille näyttää!

taan suorastaan riemusaatossa! Jo kilometrejä ennen kylää oli ”viidakkoposti” toiminut, ja hurraavat lapsilaumat olivat autojen edessä, takana ja sivuilla. Siinä vaiheessa tunsin itsensä lähes valtiovieraaksi!

Köyhien ihmisten vieraanvaraisuus oli kuitenkin aivan liikuttavaa: Cameian kylässä, joka on itäisessä Angolassa, viivyimme kaksi vuorokautta. Majoitimme kyläläisten varta vasten meille rakentamiin vierasmajoihin! Pyöreitä majoja, seinät bambunversoista ja savesta, katto kaislasta ja laverit seinänvierillä kuin rappurallit. Sellainen maja antaa päivällä suojan auringon paahteelta ja on mukavan lämmin yön kylmyyttä vastaan!

Meille tarjottiin vuohen, lampaan tai kananlihaa, riisiä, perunoita ja kassavaa. Kaiken keitetyn ja paistetun saattoi syödä huoletta. Niin myös hedelmät, joissa oli kuori päällä: ananakset, banaanit, mangot, avokadot ja papaijat! Mukanamme veimme vain pullovetta. Kaivoja ei ole vielä kaikissa kylissä, ja vaikka olisikin, niin niiden vesi on kuitenkin meille erilaista.

Angolan virallinen kieli on portugali pitkän siirtomaavallan seurauksena. Afrikkalaisia heimokieliä on toistakymmentä, joista useimpia puhutaan vain tietyissä osissa maata. Angolan luterilaisen kirkon varapresidentti Antonio Barrokselta sain ostaa kimbundun-, luvalen-, kikongon-, luchazin- ja chokwenkieliset Raamatut! Portugalinkielinen minulla oli jo toki ennestään. Näin rakas raamattukokoelmani lisäänty merkittävästi matkan varrella.

Jumalanpalveluksissa ja seurakunnan tilaisuuksissa portugali on yleiskieli. Paikallisseurakunnissa eri puolilla maata käytetään toki omia heimokieliä, sillä lähetystyöntekijät ovat kehittäneet niitä kirjakieleksi luterilaisen perinteen mukaisesti.

Mutta minulta loppuisi aika ja Cruxista tila, jos yksityiskohtia alkaisin kertoa! Tämän talven kuluessa vierailen hiippakunnan eri puolilla (sekä rovastikunnissa että seurakunnissa) kertomassa sanoin, kuvin ja esittein Angolasta. Kun osallistut YV-keräyksen tilaisuuksiin, olet tukemassa näiden kaukaisten lähimmäistemme pääsyä normaalielämän alkuun. Autat meitä auttamaan!

Kirjoittaja on Karijoen seurakunnan kirkkoherra.

AKAVAn puheenjohtaja
Risto Piekka.

Ammattikuntaisuus on akavalaisten liittojen valtti

Vaikka yleinen järjestäytyminen on laskenut, akavalaisten määrä kasvaa edelleen. Siitä voi kiittää ammattikuntapohjaista järjestäytymistä. Akavalaiset liitot ovatkin jäsentensä tukena koko työuran ajan, kehuu AKAVAn puheenjohtaja Risto Piekka.

MITKÄ OVAT AKAVALAISTEN LIITTOJEN VAHVUUKSIA JÄSENEEN NÄKÖKULMASTA?

Suurin vahvuus on ammattikuntapohjaisuus eli se, että akavalaiset valitsevat ammattiliittonsa tutkinon tai ammatin mukaan. Näin akavalaiseen edun-

valvontaan kuuluu myös kovan työmarkkinatoiminnan, kuten palkkojen ja verojen ohella myös ammatillinen edunvalvonta.

Liittojen keskeinen tehtävä on myös edesauttaa jäseniään kehittymään ammatillisesti koko työuran ajan. Siksi akavalaiset liitot tarjoavat jäsenilleen mm. täydennyskoulutusta, uraohjausta ja työnvälitystä sekä julkaisevat ammattilehtiä ja -kirjallisuutta. Liitot pitävät myös yllä ammattikunnan tunnettavuutta ja nostavat oman alansa arvostusta.

Opiskelijatoiminta on tärkeä osa edunvalvonnan kokonaisuutta. Opiskelijat saavat työelämätietoa jo ennen työelämään siirtymistään.

Ammattikuntapohjaisten liittojen vahvuus on juuri niiden jäsenläheisyys. Oma liitto tuntee jäse-

nen ammatin haasteet ja keinot niistä selviämiseen ja voi siksi seistä jäsenen tukena aina opiskeluaajoista eläkeikään asti kaikissa työuran vaiheissa.

MITÄ PIDÄT SUURIMPANA HAASTEENA JÄRJESTÄYTYMISELLE?

Etenkään nuoret eivät ehkä tiedä, että monet työehtojen ja muiden etujen parannukset ovat palkansaajaliikkeen ansiota. Haasteenamme on saada korkeakouluista valmistuneet järjestäytymään yhtä hyvin kuin tähänkin asti. Korkeasta koulutuksesta on saatava tunnustusta ja arvostusta niin, että se myös näkyy konkreettisesti ”kolahduksena palkkapussissa”.

Työmarkkinat ovat muuttuneet niin, että pysyvät, yhden työnantajan työsuhteet ovat katoamassa. Monet vastavalmistuneet joutuvat pätkätöiden puristuksiin. Kun työura ei ole pysyvä, voi ammatillinen järjestäytyminen unohtua, vaikka se juuri olisi tarpeen. Meidän pitää tavoittaa myös nämä ihmiset.

VAIKKA AKAVAN JÄSENMAÄRÄ ON JATKUVASTI KASVANUT, YLEINEN JÄRJESTÄYTYMINEN ON LASKENUT 10 PROSENTTIYKSIKKÖÄ HUIPPUVUODESTA 1993. OLETKO HUOLISSASI JÄRJESTÄYTYMISEN YLEISESTÄ LASKUSTA?

On hienoa, että akavalaisten liittojen jäsenmäärä kasvaa. Olen toki huolestunut siitä, että yleinen järjestäytyminen on laskenut, sillä mitä suurempi osuus palkansaajista on järjestäytynyt, sitä suurempi vaihtumismahdollisuus on. Toisaalta järjestäytymisasteen huippu nähtiin juuri laman aikaan, nyt olemme vain palanneet sitä edeltävälle tasolle.

Näen järjestäytymisasteen laskun keskeisenä tekijänä silkan unohtamisen. Ihmisillä on muitakin keskeisiä työsuhdeturvaan liittyviä asioita kuin vain palkka. Onneksi akavalaiset järjestöt ovat toiminnassaan ottaneet tämän huomioon.

MITEN AKAVAN LIITTOJEN JÄSENMAÄRÄN ARVIOIDAAN KEHITTYVÄN LÄHIVUOSINA?

Uskon, että akavalaisten määrä jatkaa kasvuaan. Arvioimme jäsenmäärän kasvuksi 10 000 - 15 000 jäsentä vuodessa. Jäsenmäärän kasvu osoittaa luotamusta akavalaisten liittojen toimintaan.

MILLÄ ALOILLA JÄSENKASVU ON SUURINTA?

Yksityisellä sektorilla, sillä ensinnäkin uudet työpaikat syntyvät pääosin sinne. Erityisesti palvelusektori kasvaa. Mutta myös akavalainen julkinen sektori kasvaa, koska sielläkin tarvitaan yhä enemmän korkeasti koulutettua henkilöstöä.

ONKO AKAVAN LIITTORAKENNETTA SYYTÄ MUUTTAA?

AKAVAA kuuluu 31 jäsenjärjestöä. SAK:ssa ja STTK:ssa on viime vuosina nähty mittavia liitojen yhdistymisiä, mutta siellä järjestäytytäänkin pitkälti työnantajan mukaan. Meillä ammattikuntapohjaisuuden säilyminen on tärkeää.

Tulevaisuudessa ammattikuntaperiaate vahvistuu yhä. Uskon, että se toteutuu nykyistä suurempina kokonaisuuksina, tiiviinä yhteistyönä tai liittofuusioina kuitenkin ehdottomasti ammattikunnan perinteet säilyttäen.

PYSTYVÄTKÖ KAIKKI LIITOT PALVELEMAAN JÄSENIÄ, JOTKA VAATIVAT YHÄ RÄÄTÄLÖIDYMPÄÄ PALVELUA?

Haluan nostaa esille ennakoidun edunvalvonnan. Globalisaatio, EU:n kehitys, ikääntyminen, työn muuttuminen ja uudenlainen työvoimarakenne muuttavat myös akavalaisten työoloja.

Työsuhteet ovat yhä epävarmempia: viime vuosina palkansaajat ovat joutuneet lukuisten yt-neuvottelujen ja irtisanomisten kohteiksi. Niiltä eivät ole säästyneet akavalaisetkaan. Niin ikään pätkätöitä lisäävät turvattomuutta. Järjestäytyminen on kuitenkin vakuutus epävarmuutta vastaan.

Haasteet siis ovat kovat. Niihin vastaaminen edellyttää jatkuvaa uudistumista, mutta myös voimien yhdistämistä. Toivon ainakin, että liittojen keskinäinen yhteistyö olisi vielä nykyistä tiiviimpää. Joidenkin liittojen kannattaisi harkita esimerkiksi yhteisiä tiloja, toimistopalveluja tai jäsenrekisterin pitoa. Tämä voi tapahtua fuusioina tai hyvin laajoin keskinäisin yhteistyösopimuksin. Keskiössä pitää aina olla yksittäisen jäsenen mahdollisimman tehokas etujen hoitaminen.

YKSITYISEN SEKTORIN TYÖNANTAJAT YHDISTYIVÄT ELINKENOELÄMÄN KESKUSLIITOKSI (EK). MITEN SE VAIKUTTAA AKAVAAN?

Olemme neuvottelu- ja sopimustoiminnassa olleet valmiita tähän muutokseen jo pitkään. Olemme rakentaneet oman sateenvarjomme koulutettujen edunvalvonnalle kaikille sopimustoiminnan tasoille. Vuodesta 1995 lähtien neuvottelu- ja sopimustoimintamme on rakennettu niin, että Julkisan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ja Ylempien Toimihenkilöiden neuvottelujärjestö YTN hoitavat akavalaisten sopimustoiminnan. Käytännössä nämä kaksi järjestöä hoitavat työehtosopimusneuvottelut lähes kaikkien akavalaisten liittojen puolesta, vaikka muutamia erillissopimuksia onkin tehty. EK:n muodostuminen ei siis edellytä AKAVAlta neuvottelujärjestelmän muuttamista.

Näkökulma äänitteiden käyttöön meditaation yhteydessä

Hiljaisuus ja musiikki aisaparina

Suurehko ja äänekkäästi keskenään puheleva väkijoukko oli koolla seurakuntasalissa. Kun tulokahvit oli juotu, pastori ehdotti kanttorille: ”Soittaisitko jotakin, että saadaan porukka hiljenemään?” Siihen kanttori: ”Mikset sinä alkaisi puhua? Ehkä ihmiset havahtuisivat vähitellen kuuntelemaan puhettasi.”

Hiljaisuuden viljelyn eri muodoista on tullut osa perustoimintaa kirkossamme. Vuosittain seurakunnissa järjestettävien hiljaisuuden retriittien määrä on kolminumeroinen, eikä ensimmäinen numero missään tapauksessa ole ykkönen. Kun siihen lisätään muut hiljaisuuden retriitit sekä sovelletut hiljaisuuden viljelyn muodot, käy ilmi tämän tilastoissa näkymättömän toiminnan laajuus. Ehkä tulee vielä se vuosi, jolloin hiljaisuuden viljely on oma soma sarakeensa vuositilastossa.

Hiljaisuuden retriiteissä käytetään äänitteitä kahdella tavalla. Vanha opetus on, että barokkia sen pitää olla, soitettua, vaan ei laulettua – myös musiikin sykkeen olisi hyvä pysytellä kuulijan oman pulsin hitaammalla puolella. Kuulen käytettävän paljon gregoriaanista laulua samoin kuin ortodoksista kirkkomusiikkia. Useimmiten muemmissa myös esitystapa sopii meditaatioiden luonteeseen. Latina ja kirkkoslaavi ovat kielinä sikäli suositeltavia, että kuulija löytää vain joitakin tuttuja sanoja – esimerkiksi ”Kyrie eleison”, ”Halleluja” ja ”Amen” – eikä hänen ajatuksensa jää kiinni sanojen merkityksiin.

Äänitteen tehtävänä on rauhoittaa kuulijoita ja auttaa heitä keskittymään. Vaikka musiikilla on tällainen edelläkävijän rooli, se ei suinkaan merkitse sitä, että mikä tahansa musiikki voisi toimia ajatusten kokoajana ja levollista asennetta edistävänä elementtinä.

Eniten musiikkia ”kulutetaan” ruokailujen yhteydessä; joskus äänite on osa meditaatiota, rukousmietiskelyä – osuvaa suomenkielistä vastinetta ei ole vielä syntynyt kieleemme. Kun käsite on epämääräinen, sitä on monesti toteutuskkin. Useimmiten meditaatio rakentuu *lectio divina*n tapaan eli kahteen kertaan hitaasti ja jaksottaen ohjaajan ääneen luke-

malle raamatunkohdalle. Jos tässä yhteydessä käytetään musiikkia, äänitettä soitetaan tavallisesti meditaation aluksi, joskus ainakin jonkin aikaa meditaatiolle suuntaa antavan puheen taustalla.

MIKÄ ON SE KIELI, JOLLA JUMALA PUHUU HILJAISUUDESSA?

Meditaatiomusiikki sanana herättää monen- suuntaisia miellepolkuja. Se voi tarkoittaa hiljentävää musiikkia, rauhoittavaa, keskittymiseen kut- suvaa, levollista ja kuulijan assosioinnille tilaa an- tavaa. Sen vuoksi musiikki ei saa olla kovin vahvas- ti artistin tulkintaa esille tuovaa, eikä siinä saa olla rajuja äänenvoimakkuuden vaihteluja.

Käytän mieluiten pieniä kokoonpanoja, olipa kyse instrumentaali- tai vokaalimusiikista. Suuret teokset ja kokoonpanot voivat kyllä herättää harta- utta, mutta meditaatio on muuta kuin musiikkinau- tinto tai hartauden harjoitus. Puhallinmusiikki so- veltuu mielestäni usein meditaation yhteyteen; ur- kumusiikkia en juuri käytä, vaikka kylläkin kuunte- len sitä mieluusti.

On suuri vaara, että musiikki hiljaisuuden retrii- teissä näivettyy, kun soitettavaksi valitaan vain ta- kuuvarmoja äänitteitä – että siitä tulee laskelmoitua eikä tilannetta ilmentävää. Toisaalta – olen osallis- tunut myös hiljaisuuden retriittiin, jossa ruokailu- musiikkina soitettiin An der schönen Donau.

Tämä riski on syytä tunnistaa myös silloin, kun on kyse seurakunnassa toteutettavasta tapahtumas- ta. Tarkoitan riskillä sitä, että soitetaan musiikkia testaamatta sitä: esimerkiksi kuulokkeilla kuunneltu musiikki saattaa tuottaa yllätyksiä, kun se sitten soi huoneessa koväänisten kautta. Sävyt ja äänenvoi- makkuuden vaihtelut voivat kuulostaa melko paljon kuulokemielikuvasta poikkeavilta.

TILANNESIDOKSET

Ensiksikin *ajankohta*: on selvää, että paastonajan meditaatio on vireeltään toisenlainen kuin pääsi- äisaikana. Paastonaikana valitsisin todennäköisesti meditaation taustaksi esimerkiksi Allegrin *Misere- ren* (Decca), hiljaisella viikolla soittaisin korsikalai- sen Tavagna-yhtyeen *Lamentu a ghjesù* (BMG). Pää-

Hiljaisuuden viljelystä on tullut osa kirkon perustoimintaa.

Timo Korhonen/KuvaKotima

siäisaikana meditaation yhteyteen teemasta riippuen sopivat mielestäni esimerkiksi Taizén instrumentaaliäänitteet.

Toiseksi *paikka*: jos se tila, jossa äänitettä soitetaan on akustiikaltaan kuiva, kaiuton, valitsisin äänitteen, joka on äänitetty kaikuisassa tilassa – ja päinvastoin. Jos tilassa on hiukan kaikua, voisin soittaa jotakin instrumentaalimusiikkia, joka on äänitetty läheltä. Kaiku itsessään luo tilan tunnun ja läheltä äänitetty on kuin yksittäiselle kuulijalle soitettua.

Kolmantena *kuulijat*: yritän välttää provokatiivisia musiikkivalintoja meditaation yhteydessä. Ei ole kyse omista tarpeistani, vaan kuulijoiden palvelemisesta.

”KAIKKI ALKAA HILJAISUUDESTA JA PÄÄTTY Y HILJAISUUTEEN”

Ja vielä lyhyt, hyvinkin sattumanvarainen vilkaisu levyhyllyyn. On äänitteitä, jotka ovat ilmeisesti ”pitkäaikaisessa lainassa”, on toisia, jotka olen siirtänyt vinyyliltä cd:lle. Ainakin nämä ryhmät ovat jääneet nyt listani ulkopuolelle, ja jos penkoisin hyllyä ensi viikolla, valintani voisi jonkin verran muuttua.

Kirjoittaja on Hiljaisuuden Ystävien toiminnanjohtaja.

Levylista

Instrumentaalimusiikki:

Alba Records:

Trang (Marin Marais), ABCD 107

Mimesis (saksal. barokkia), ABCD 125

Georg Philipp Telemann, ABCD 180:1 - 2

Georg Philipp Telemann, ABCD 181:1 - 2

Muut levymerkit:

EMI:

J.S. Bach, Orchestral Suites Nos. 2 - 4 (7243)5 69879 2(0)

Jecklin:

J.S. Bach, Die 6 Flötensonaten Jecklin J 4400/1 - 2

White Label:

Bassoon concertos (barokkia), HRC 041

CD REAL CLUB (piraatti?): From the soil... (armenialainen duduk) CDREAL0204290

Taizé:

Instrumental 1, T 701

Instrumental 2, T 702

Vokaalimusiikki:

Alba Records:

Mary in the Land of Snow and Light, NCD 8

Tenebrae, NCD 10

Zelenka, NCD 14:1 - 2

Muut levymerkit:

BMG:

Cor' di memoria (korsikalaista), 74321440632

Decca:

Allegri: Miserere, Palestrina: Stabat..., 421 147 - 2

Melodija:

Early Russian Polyphony, SUCD 10-00013

”Siitä pitää vaan jotenkin selvittää”

Miten lapsen syöpään sairastuminen vaikuttaa hänen sisarustensa elämään? Mistä he saavat tukea? Mikä on seurakunnan rooli näiden lasten tukemisessa?

Opintoihin liittyvän työharjoittelun aikana lasten syöpätautien osastolla ilmeni vanhempien huoli kotona olevista sisaruksista. Syöpää sairastavan lapsen hoidot kestävät usein jopa vuosia, joiden aikana voi tulla pitkiäkin hoitojaksoja sairaalassa. Hoitojaksojen aikana molemmat tai toinen vanhemmista viettää suurimman osan aikaansa sairaalassa, jolloin sisarukset joutuvat selviytymään yksin kotona. Opinnäytetyössämme mietimme, mitkä ovat seurakunnan mahdollisuudet tukea syöpään sairastuneen lapsen sisaruksia.

ALUSSA ARKI ROMAHTAA

Haastattelimme syöpään sairastuneiden lasten 14 - 16-vuotiaita sisaruksia. Sairastumisen alussa sisarukset kokivat jäävänsä sivusta seuraajan rooliin. He toivat ilmi, että sisaruksen syöpään sairastuminen sai aikaan vihantunteita, surua, pelkoa ja psyykkisiä muutoksia. Näitä olivat masentuneisuuden tunne, keskittymisvaikeudet koulussa ja unettomuus. Sairastumisen alussa sisaruksille tuli tunne arjen romahtamisesta. Perheessä ristiriitatilanteet lisääntyivät ja vanhempien voimakkaat tunnereaktiot aiheuttivat turvattuuden tunnetta.

Se, että yksi perheen lapsista sairastui syöpään, merkitsi lisää vastuuta sisaruksille ja aikaansai varhaisen itsenäistymisen vaatimuksen. Heillä ilmeni epätietoisuutta huoltajasta. Heidän vastuunsa koti- ja koulutöistä sekä sairastuneesta sisaruksesta lisääntyivät, mikä rajoitti heidän sosiaalisia suhteitaan.

MISTÄ TUKEA AHDINKOON?

Sisarukset kertoivat saaneensa tiedollista, käytännöllistä ja emotionaalista tukea sukulaisiltaan ja ystäviltään. Yhteiskunnalta he saivat käytännöllisen tuen muodoista kodinhoitoapua ja apuvälineitä sekä tiedollista tukea. He kokivat saamansa tuen riittämättömäksi. Erityisesti sisarukset jäivät kaipaamaan aikaa antavaa ja myötäelävää keskusteluapua. He kaipasivat myös enemmän perheen yhteistä ai-

kaa sekä vertaistuen mahdollistamista. Seurakunnalta sisarukset jäivät kaipaamaan keskusteluapua ja tietoa seurakunnan tarjoamista tukimuodoista.

Haastatteluaineistomme perusteella syöpään sairastunut lapsi ja hänen vanhempansa ovat sairaalan tarjoaman moniammatillisen yhteistyöverkoston antaman avun piirissä, mutta näiden perheiden sisarukset jäävät tämän tuen ulkopuolelle. Tällä hetkellä ei ehkä tiedosteta, että olisi yhtä tärkeää tukea sekä terveitä että sairaita sisaruksia. Terveet sisarukset tarvitsevat tukea varsinkin sairastumisen aiheuttamaan alkukaakseen, jolloin he kokevat jäävänsä yksin.

MITÄ ANNETTAVAA ON SEURAKUNNALLA?

Opinnäytetyössämme etsivä diakoninen hoitotyö tavoitti uuden tukea tarvitsevien ryhmän: syöpää sairastavien lasten sisarukset. Heidän saamansa tuki yhteiskunnan taholta on tulostemme mukaan tällä hetkellä puutteellista. Sisarukset kaipasivat aikaa antavaa ja myötäelävää keskusteluapua pahimpina kriisi aikoina. Tämä haastaa meidät tulevana diakonissa-sairaanhoitajina pohtimaan diakoniatyön keinoja vastaamaan sisarusten tarpeisiin.

Seurakunnan järjestämistä eri tukimuodoista sisaruksilla ei ollut mitään tietoa. Mietimme, voisiko seurakunta tehdä tiedottamisessa yhteistyötä sairaalan osaston kanssa laatimalla esimerkiksi omista tukimuodoistaan tiedotteen sairaalan osastolle. Tukimuotoina voitaisiin hyödyntää seurakunnan diakonipiiriä, jossa on vapaaehtoisia, auttamaan perheitä erilaisissa arkisissa tehtävissä tai läsnä olemalla ja kuuntelemalla. Näin toteutuisi osaltaan tavoite diakoniaseurakunnasta, jossa myös seurakuntalaiset toteuttavat diakoniatyötä.

Sairaalassa työskentelevän diakonissa-sairaanhoitajan diakonisen hoitotyön asiantuntijuutta tulisi hyödyntää nykyistä paremmin. Hän voisi olla linkki potilaan ja sielunhoitajan tai potilaan ja seurakunnan välillä. Hän voisi myös toimia tiedonvälittäjänä seurakunnan eri tukimuodoista syöpään sairastuneiden lasten sisaruksille ja heidän perheilleen. Tällä hetkellä diakonissa-sairaanhoitaja työskentelee sairaanhoitajana sairaalassa, voisiko tulevaisuudessa hänen yhteyttään seurakuntaan vahvistaa.

Tällä hetkellä seurakunnassa toimivien dia-

Artikkelin kirjoittajille syntyi opinnäytetyön myötä idea syöpäsairaiden lasten sisaruksille järjestettävästä vertaistuki-virkistysleiristä.

konissa-sairaanhoitajien työ painottuu sosiaalityöhön. Mielestämme heidän sairaanhoitajan taitojaan tulisi pitää yllä, koska tulevaisuudessa uskomme niitä tarvittavan. Huoltosuhde tulee muuttumaan eikä yhteiskunnalla välttämättä ole resursseja sosiaali- ja terveydenhuollon kasvaviin tarpeisiin. Tavoitteena on, että yhä pidempään vanhus ja sairas henkilö hoidettaisiin avohoidon piirissä. Sairaanhoitajan koulutuksen saaneella diakonissalla on myös hyvät edellytykset kohdata esimerkiksi saattohoitovaiheessa olevan syöpää sairastavan lapsen perhe.

Sisarukset kokivat tärkeimmäksi tukimuodoksi vertaistuen saannin. Kaikilla ei kuitenkaan ole mahdollisuutta tähän. Syöpäsairaiden lasten vanhempien vuonna 1982 perustama valtakunnallinen yhdistys, Sylva ry, järjestää muun muassa syöpään sairastuneiden lasten perheille tarkoitettuja leirejä.

Opinnäytetyömme myötä syntyi idea syöpäsairaiden lasten sisaruksille järjestettävästä vertaistuki-virkistysleiristä, jonka voisi järjestää seurakuntien ja sairaanhoitopiirin välisenä yhteistyönä.

Nämä olivat ajatuksia, joita meillä heräsi seurakunnan mahdollisuuksista tukea syöpään sairastuneen lapsen perheitä. Syöpään sairastuneen lapsen sisarusten tukeminen auttaa koko perhettä, koska perhe on aina kokonaisuus. Uskomme, että käytännössä toimivilla seurakunnan työntekijöillä on ammattitaitoa vastata syöpään sairastuneiden lasten perheiden tarpeisiin ja kykyä kehittää siihen vielä lisää uusia toimintamuotoja.

Kirjoittajat ovat joulukuussa 2005 Diakonia-ammattikorkeakoulusta, Oulun yksiköstä valmistuneita diakonissa-sairaanhoitajia.

Kristinuskoon kasvattaminen, kasvaminen ja siitä irtautuminen

KOTIEN USKONNOLLINEN TAI KRISTILLINEN KASVATUS

Suomalainen kristillisuus on perinteisesti ollut varsin yhteisöllistä, joskin perinteestä löytyy myös individualistisia juonteita. Aivan viime aikoina uskonnollisuus on kuitenkin Suomessa kehittynyt selvästi kohti yksilöllisyyttä ja yksityisyyttä.

Suomalainen kirkollinen kristillisuus on rakentunut kodin, koulun ja kirkon tarjoaman kristillisen kasvatuksen varaan. Tähän valtaomaan ovat eri aikoina sulautuneet vähitellen myös erilaiset herätyskristilliset suuntaukset, niin että kodin herätyskristillinen perintö on siirretty lapsille - lapset on kasvatettu herätyskristillisyyteen - ja näin herätyskristillisyyksikin on vähitellen sulautunut kirkon valtavirtaan.

Joidenkin tutkimusten mukaan koti uskonnollisena kasvattajana on lapselle tärkein uskonnon omaksumisen paikka. Koulu tai kirkko eivät pysty oleellisesti vaikuttamaan muuhun kuin lapsen tiedolliseen kehitykseen. Nämä tulokset eivät kuitenkaan ole täysin selviä ja uusia tutkimuksia odotetaan.

Suomalaisessa kulttuurissa on tapahtunut merkittävä muutos viimeisten vuosikymmenten aikana: kotien uskonnollinen kasvatus on kadonnut lähes täydellisesti tai ainakin supistunut hyvin vähäiseksi. Tietenkin on yksittäisiä koteja, joissa kristillisyyteen kasvattamisen perinteestä pidetään kiinni. Valtaosa suomalaisista kodeista on kuitenkin tästä perinteestä luopunut.

Monen kasvatuksen ammattilaisen käsitys on, että kodin uskonnollinen kasvatus rajoittuu nykyisin parhaimmillaan iltarukouksen opettamiseen ja tämänkin tapa alkaa väistyä. Kodeissa välitetään keskustelua uskonnollisista kysymyksistä, kirkossa ei juuri käydä ja virsiä ei lauleta. Kotihartaudet ovat kadonnutta perinnettä.

On kuitenkin huomattava, että tässä on hyvin suuria alueellisia ja kulttuurisia eroja. Esimerkiksi lestadiolaiseen kotiin kuuluu kristillinen kasvatus edelleen oleellisena osana.

Kehitykseen lieenee monta syytä. Vanhempien oma uskonnollisen perinteen osaaminen saattaa ol-

la heikkoa, tai he ovat epävarmoja omasta sitoutumisestaan siihen. Taustalla voi olla uskonnon yksityistyminen: uskonto nähdään hyvin tiukasti vain yksilön asiaksi ja sen siirtäminen lapselle kasvatuksen avulla koetaan väkivallaksi lasta ja hänen yksityisyyttään ja itsemääräämisoikeuttaan kohtaan.

Joskus uskonnollista kasvatusta tarjoavat isovanhemmat. Tähän onkin pitkät perinteet: uskonnollisen perinteen välittäjinä ovat usein toimineet juuri isovanhemmat, erityisesti isoäidit. Tällä hetkellä isovanhemmuus on siirtymässä yhä enemmän 1950-luvulla ja sen jälkeen syntyneille ja Suomen teollistumisen, kaupungistumisen ja maallistumisen aikana eläneille. Samalla myös tämä uskonnollisen kasvatuksen perinne tulee ilmeisesti heikkenemään.

Osa kodeista katsoo, että kirkko huolehtii lasten uskonnollisesta kasvatuksesta lapsi- ja nuorisotyön avulla ja ovat ikään kuin ulkoistaneet kasvatuksen uskonnollisen ulottuvuuden. Nämä kirkon työmuodot tavoittavatkin suuren osan suomalaisia lapsia ja nuoria. Aivan tarkkaa tutkittua tietoa ei ole, miten näin voidaan kotien antaman uskonnollisen kasvatuksen aukkoa paikata. Puhuttaessa uskonnollisen kasvatuksen vaikuttavuudesta on oleellista pitää erillään uskonnollisuuden tiedollisen alueen sekä tunteisiin, persoonallisuuteen, arvoihin ja kulttuuriin juurtumisen välillä olevat erot. Koulu voi- nee vaikuttaa jossain määrin uskonnon tiedolliseen osaamiseen, mutta tuntuisi luontevalta ajatella, että kodin osuus uskonnon syväosaamisessa olisi suuri.

NUORI JA KIRKKO KOHTAAVAT

Rippikoulu on suomalainen ihme. Kustakin 15-vuotiaiden ikäluokasta käy rippikoulun yleensä noin 90 %. Määrä on ollut pitkään suurempi kuin on ikäluokasta kirkkoon kuuluvien joukko. Esimerkiksi vuonna 2004 rippikoulun kävi 1 800 kirkkoon kuulumatonta nuorta, ja heistä yli 1 000 kastettiin rippikoulun yhteydessä. Syitä tälle menestykselle on useita.

Rippikoulun käyminen on selkeästi osa suomalaista nuorisokulttuuria. Rippikouluun tai oikeammin rippileirille mennään, koska sinne menevät kaikki muutkin. Sieltä poisjäänti on poikkeama, ja

Suomalaisten kotien uskonnollinen kasvatusta on supistunut hyvin vähäiseksi viimeisten vuosikymmenten aikana.

sa monet kirkon nuorisotyötä tekevät arvioivat, että kirkon nuorille tarkoitettu toiminta tai jumalanpalvelukset saavat liikkeelle vain 0,25 - 1 % 20-vuotiaista.

15-vuotias ei halua poiketa joukosta.

Rippikoulusta ja sen jälkeisestä konfirmaatiosta on tullut siirtymä lapsuudesta nuoruuteen. Tähän kuuluvat rippijuhlat lahjoineen ja sukulaisineen ja liittyminen samanikäisten joukkoon. Nuori astuu elämässään eteenpäin merkittävän askeleen, ja perhe, suku ja ystäväpiiri ovat sitä todistamassa.

Rippikoulu tarjoaa myös sisällöllisesti merkittäviä asioita 15-vuotiaalle nuorelle. Siellä hän voi pohtia aikuisen ammattilaisen kanssa kaikille ihmisille tärkeitä uskonnollisia ja eettisiä kysymyksiä sekä suuria elämäkatsomuksellisia ratkaisuja ja ihmissuhteiden kysymyksiä. Tämä pohdinta on huolellisesti suunnattu niin, että se kohtaa nuoren juuri hänen omassa kehitysvaiheessaan.

Rippikoulun vaikutus nuoren uskonnon tiedolliseen osaamiseen näyttää varsin heikolta. Vaikka rippikoulun opetussuunnitelmassa on edelleen paljon tiedollista ainesta ja opetusmetodit ovat kehittyneitä, niiden vaikutus tieto-osaamiseen tuntuu jäävän vähäiseksi.

Rippikoulun jälkeen varsin suuri osa nuorista jatkaa seurakunnan toiminnassa mukana. Erityisen suosittua on hakeutua isoseksi, eli kouluttautua toimimaan rippikoululeireillä ryhmän ohjaajana, apuopettajana ja rippikouluun liittyvän sosiaalisen osaamistradition siirtäjänä. Tähän toimintaan osallistuminen näyttää vaikuttavan nuoren maailmankuvaan ja arvoihin syvästi.

NUORI IRTAANTUU KIRKOSTA

Tavallisesti nuori muuttaa pois kotoaan noin 20-vuotiaana, hakeutuu opiskelemaan, aloittaa vakavaksi tarkoitettun seurustelusuhteen ja muuttaa usein samalla uudelle paikkakunnalle tai ainakin pois omasta kotiseurakunnastaan. Suurissa kaupungeis-

20-vuotias kohtaa kirkon tyypillisesti vain, jos hän menee naimisiin ja haluaa kirkkohäät, saa lapsen jolle haluaa kasteen, jos hänen läheinen sukulaisensa kuolee tai jos hänen parisuhteensa kriisiintyy ja hän hakee apua seurakunnan perheneuvonnasta. Kirkko tulee myös lähelle parikymppistä, jos häntä pyydetään kummiksi. Jumalanpalvelukseen hän saattaa mennä jouluna ja sukulaisen konfirmaation yhteydessä. Seurakunnan lehti putoaa postilaatikosta, mutta se jää usein lukematta. Radiokanavaa, jolta tulee aamu- ja iltahartaudet, hän ei kuuntele ja sunnuntaiaamuna nukutaan pitkään.

Nuori arvostaa hauskuutta, nautintoa eikä vastusta muutosta. Vaikka hän ottaa elämän vakavasti ja kunnianhimoisesti, hän ei suostu vanhempien sukupolvien arjen harmauteen. Kirkko kirkonmenoinen edustaa hänelle tämän harmauden ihanointia.

Kirkko alkaa tuntua etäiseltä ja rippikoulumistot varhaiseen nuoruuteen kuuluvilta.

NUORI AIKUINEN IRTAANTUU USKONNOSTA

Useissa nk. teollistuneissa tai ehkä oikeammin jälkiteollisissa maissa tehdyissä tutkimuksissa on havaittu, että nuoret ja nuoret aikuiset kokevat spirituaaliteetin edeltäviä sukupolvia tärkeämmiksi. He kuitenkin haluavat erottaa uskonnon ja uskon tai spiritualiteetin. Usein he käyttävät Suomessa sanaa "henkisyys" vastakohtana materiaalille. Materiaan he lukevat myös uskonnolliset instituutiot.

Heidän on vanhempiaan helpompi puhua ja keskustella uskonnollisista kysymyksistä. He pohtivat paljon elämän perustavia kysymyksiä: elämän tarkoitusta, syntymää ja kuolemaa, maailmankaikkeuden alkuperää ja sen ohjausmekanismeja ja ➔

Jumalaa. Toisaalta he eivät kuitenkaan halua tehdä uskonnosta instituutiota tai organisaatiota. Spirituaaliteetti ja usko ovat syvästi henkilökohtaisia kysymyksiä, vaikka niistä halutaankin puhua.

Viime vuosina kirkosta eronneista noin 70 % on ollut 18 - 39-vuotiaita. On helppo ymmärtää, miksi nuori aikuinen eroaa herkästi kirkosta. Jäykkä ja vanhoilliseksi mielletty instituutio hoitamassa asiaa, joka kuuluu vain jokaiselle itselleen on järjetön.

On mielenkiintoista kysyä, mihin on kadonnut uskonnon yhteisöllisyys ja asema koko kulttuurin perustana ja - onko niin todellisuudessa käynyt. Myös nuoret haluavat uskonnolta yhteisöllisyyttä. He vain haluavat valita itse mihin yhteisöön kuuluvat. Yhteisöön sitoutuminen ei ole tiukkaa eikä pysyvää, vaan erilaisia yhteisöjä voi olla samanaikaisesti useita erilaisia - myös uskonnollisia - tarpeita varten.

Voimakkaita uskonnollisia kokemuksia etsitään vaikkapa ylistykseen keskittyvistä joukoista, hyvää musiikki etsitään sieltä, missä soitetaan ja lauletaan itseä miellyttävää musiikkia hyvin ja lopulta intellektuaalista haastetta etsitään esimerkiksi internetin keskustelupalstoilta.

MUUTOS USKONNOSTA HENKISYYDEKSI/ SPIRITUALITEETIKSI

Monet tutkijat ovat kuvanneet suurta kulttuurista muutosta uskonnon osalta niin, että institutionalisoituneesta uskonnollisuudesta siirrytään kohti hengellisyyttä tai spirituaaliteetteja.

Tällä sivulla on ruotsalaisen Ann Aldénin analyysi, joka on tehty useiden laajojen empiiristen uskonnollisuustutkimusten tuloksista. Tämä analyysi ei ole arvoväritteinen, se ei siis väitä, että kehitys on hyvää tai huonoa, vaan kuvaa tapahtuvaa muutosta. (Muutossuunta on vasemmalta oikealle.)

Taulukosta hahmottuu uskonnollisuus, joka on hyvin individualistista, kokemuksellista, auktoriteettivapaata, ei-dogmaattista ja ihmisen sisällä olevaa. Tämä uskonnollisuuden uusi hahmo ehkä tekee ymmärrettäväksi sen, että omien lasten uskonnollinen kasvatus koetaan vaikeaksi tai jopa kiusalliseksi. Uskonto ei ole asia, joka voidaan kaataa ulkoapäin sisälle ihmiseen, vaan se on ihmisessä. Se ei ole tapoja, totena pitämisiä eikä auktoriteettien kunnioitusta, ei mitään opetettavaa vaan ainoastaan koettavaa. Iltarukous voi olla kokemus, mutta siinä ei saisi väittää lapsille mitään olevan tilasta, jouluevankeliumin luku voi haastaa joulutunnelmaan, mutta se voi myös tuottaa hankalia kysymyksiä lapsilta, kirkossa käynnin joutuisi selittämään erikseen ja virsiä ei osata. Olisiko kirkon tulevaisuuden kannalta lopulta tärkeintä alkaa tukea nuoria aikuisia heidän uskonnollisessa kasvussaan kohti aikuista uskonnollisuutta ja nuoria perheitä omassa kodin uskontokasvatuksessa, mutta kaikkia selvästi heidän hengellisyytensä ehdoilla?

Kirjoittaja on Kasvatus ja nuorisotyön korkeakoulusihteeri.

Uskonnollisuus

Jumala etäällä
Olemme syntisiä ja tarvitsemme anteeksiantoa
Velvollisuuden täyttäminen
Jeesus/Jumala = Kuningas
Sana - saarna - ymmärtäminen
Usko totena pitämisenä
Kapea portti
Matkalla taivaaseen
Filosofinen totuus
Hierarkkinen auktoriteetti
Tiukat rajat = poissulkevuus
Käskyt - totteleminen
Hierarkkiset suhteet

Hengellisyys

Jumala meissä
Olemme haavoittuneita ja tarvitsemme parantajaa
Itseohjautuvuus
Jeesus/Jumala = Ystävä, Elämä
Mysteeri - ehtoollinen - kokemus
Usko luottamuksena
Leveä sisäänkäynti
Elämä NYT
Psykologinen totuus
Kokemuksellinen auktoriteetti
Häilyvät rajat = sisäänottavuus
Voimallistaminen - luominen
Tasavertaiset suhteet

(Ann Aldén 2005)

Diakoniatyö ja kirkon jäsenyys

Kirkossa on viime aikoina keskusteltu kiihtyneen kirkosta eroamisen aiheuttamasta huolesta. Pohdin usein, että mistä me oikeastaan olemme huolissamme kauhistellessamme kirkon jäsenmäärän alenevia lukuja. Kyselen myös, miksi meidän täytyy pitää kirkon jäsenmäärä mahdollisimman korkeana, vaikka tiedämme, että monet kuuluvat kirkkoon lähinnä vanhasta tottumuksesta ja vanhempien perinteestä johtuen. Olemmekohan sittenkin peloissamme, kun kirkko on väistämättä muutoksessa.

Tilastojen mukaan 18 - 39-vuotiaat nuoret aikuiset eroavat innokkaimmin kirkosta. Tampereella nuoret ovat erityisesti kunnostautuneet kirkosta eroamisessa. On mukavaa kysellä itseltään kirkon työntekijänä, että olemmeko kirkkona todella kiinnostuneita tuosta ikäryhmästä. Tampereen seurakuntayhtymässä on kuunneltu nuoria aikuisia ja ryhdytty joihinkin toimiin tämän asian kanssa. On perustettu erityinen nuorten aikuisten työhön keskittyvä papin tehtävä, ja lisäksi diakoniatyössä valmistellaan vapaaehtoistyön hanketta, jonka kautta toivotaan saatavan mukaan nimenomaan nuoria aikuisia.

DIAKONIATYÖSSÄ EI KYSELLÄ KIRKON JÄSENYTTÄ

Kirkossa toimimme sekä kirkkoon kuuluvien jäsenten kanssa että kirkkoon vain löyhästi liittyvien ihmisten kanssa. Diakoniatyössä ei perinteisesti ole kysely asiakkaalta, kuuluuko asianomainen kirkkoon. Tämä onkin yksi keskeisistä diakoniatyön arvoista. Diakoniatyö on ehdotonta, apu kuuluu kaikille tarvitseville. Kirkon taloudellisten resurssien vähentyessä olen kuullut väitteen, että myös diakoniassa pitäisi keskittyä vain jäsenistön parissa tehtävään työhön. En missään tapauksessa kannata diakoniatyön ehdollistamista jäsenetutiminnaksi. Lähetyskäskeykin ohjaa meitä toisenlaiseen suuntaan. Kirkon työntekijöinä ja kristittyinä meidän tulee olla avoimia erilaisille ihmisille ja kysymyksille ja

välittää Kristuksen rakkautta arkipäivän kohtaamisissa.

Suurissa seurakunnissa kirkon verotulojen lasku vaikuttaa diakoniatyöhön ja sen sisältöihin vasta pitemmällä aikavälillä, kun resurssit alkavat konkreettisesti vähentyä. Pienissä seurakunnissa tilanne on usein aivan toinen. Toisinaan rahapulassa diakonian virkojakin on jäädytetty. Vaikka diakoniatyö kuuluu kaikille kirkon työntekijöille ja jokaiselle seurakuntalaiselle, on ammatillisella diakoniatyöllä hyvin tärkeä paikkansa myös pienissä seurakunnissa.

Diakoniatyössä voisimme ehkä hieman aktiivisemmin pitää esillä myös mahdollisuutta liittyä kirkkoon. Moni on eronnut kirkosta pikaistuksissaan jonkun ajankohtaisen asian kuten naispappeuskiistan takia, mutta voisi liittyä takaisinkin seurattuaan kirkon nykyistä hyvää toimintaa.

ONKO DIAKONIATYÖ SOSIAALITYÖTÄ?

Välillä diakoniatyötä on moitittu sosiaalityön jatkeeksi ja olemme saaneet arvostelua siitä, että diakoniatyössä tehdään kunnalle kuuluvia asioita. Tarkeemmin ajatellen diakoniatyön kuuluu oikeastaan ollakin sosiaalitoimen jatkeena, sillä diakoniassa pyritään löytämään ne, joita muu inhimillinen apu ei enää voi auttaa. Diakoninen apu on juuri se kaikista viimeisin apu. Kyllä asiakkaatkin ymmärtävät kirkon avustusresurssien rajallisuuden. Taloudellinen apu kuuluu luonnollisena osana diakoniatyöhön, mutta työ on suurelta osin paljon muutakin. Diakoniatyössä yhtenä keskeisenä ideana on ohjata asiakasta hänen tarvitsemiensa palvelujärjestelmien luokse. Joskus tuntuu siltä, että kirkossa ollaan usein hämmentyneitä diakonian taloudellisesta avustamisesta. En usko, että kirkon verotulojen lasku välttämättä muuttaa radikaalisti käytännön diakoniatyötä, missä muutenkin on totuttu niukkoihin budjetteihin ja kekseliäisyyteen.

USKONNOLLISUUS DIAKONIAVASTAANOTOLLA

Mielestäni ei ole sattumaa, kun joku pyytää apua nimenomaan kirkosta. Suomalaiset kyllä tietävät, mikä kirkko on ja millaisia arvoja se edustaa. ➔

Asiakkaat mieltävät kirkon työntekijät automaattisesti ihmisiksi, joille uskonto on hyvin luonnollinen asia.

Usein ajattelemme niin, että emme diakoniatyössä nosta aktiivisesti esille keskustelua Jumalasta. Tartumme asiakkaalta tuleviin pyyntöihin. Omana kehityskohtanani olenkin nähnyt juuri tämän. Ajatellessamme kirkosta vieraantunutta, maallistunutta ihmistä, kuvittelemmeko todellakin, että hänen olisi erityisen helppoa nostaa esille uskonnollisia kysymyksiä. Ehkä työntekijän tehtävä onkin hienovaraisesti aloittaa keskustelua Jumalasta. Diakoniovastuunottoa tarjotin toisinaan asiakkaalle siunausta tai rukousta. Joskus oli helpompi päättää keskustelu niin, että Jumala sai keskustelun viimeisen puheenvuoron. Yleensä koin, että ihmiset olivat tyytyväisiä, kun heidän puolestaan rukoultiin. Välillä on tapahtunut sellaista, että asiakas on halunnut liittyä kirkkoon saamansa hyvän kohtelun vuoksi. Haasteemme on se, että nämä ihmiset löytävät myös seurakuntayhteyden ja kokevat kuuluvansa yhteisöön nimeltä kirkko.

KUULUUKO KIRKKO KAIKILLE?

Olen joutunut välillä perustelemaan kysyjille, miksi kirkossa toimitaan kirkkoon kuulumattomien tai jopa eri uskontokunnista tulevien ihmisten kanssa. Jostain syystä ei olekaan itsestään selvää, että kirkko kuuluu kaikille tai se, että kirkon kynnyksen tulee olla matala kaikille. Omat arvoni ohjaavat minua vuorovaikutukseen erilailla ajattelevien ihmisten kanssa, enkä voi automaattisesti väittää heidän ajattelevan/uskovan väärin, vaikka ajatuksemme eivät aina kohtaakaan. Nykyisessä työpaikassani Tampereen seurakuntayhtymän yhteiskunnallisen työn yksikössä on totuttu kohtaamaan kirkkoon kuulumattomien väkeä. On jopa itsestään selvää, että monet yhteistyökumppanit ja asiakkaat eivät ole kirkon tai muidenkaan uskonnollisten ryhmien jäseniä. Meillä on kuitenkin yhteisiä asioita ja yhteisiä päämääriäkin. Raamatun ohjeiden mukaisesti mm. oikeudenmukaisuuteen, rauhaan ja luomakunnan eheyteen liittyvät asiat ovat lähellä toimintaamme. Useimmat suomalaiset tietävät näidenkin asioiden liittyvän hyvin läheisesti kristinuskoon.

KIRKKO KIINNOSTAA MAAHANMUUTTAJIA

Työni maahanmuuttajien parissa on antanut uutta näkökulmaa kristinuskoon ja kirkkoomme. Kerroessamme ei-kristitylle maahanmuuttajalle kirkostamme, täytyy lähteä liikkeelle todella yksinkertaisista perusteista. Käsitys kristinuskosta saattaa olla todella hämärä ja virheellinenkin. Tällaisissa tilanteissa täytyy pohtia tarkasti, mitkä ovat olennaisimmat asiat uskonnossamme ja miten itse ymmärrän

Raamatun opetukset. On ollut hienoa kertoa ihmisille, mitä kaikkea hyvää yhteiskuntaamme on vuosisatojen aikana saatu kristinuskon myötä. Monilta osin voimme olla ylpeitäkin sekä kirkkomme historiasta että nykypäivän toiminnasta.

Kokemukseni ovat osoittaneet myös sen, että uskonnollisuus yhdistää ihmisiä, vaikka käsitys Jumalasta olisikin hyvin erilainen. Suomessa uskonnon harjoittaminen ei ole kovin näkyvää, eivätkä monetkaan maahanmuuttajat voi ymmärtää, mitä kristinusko oikein merkitsee suomalaisille, elleivät he pääse keskustelemaan kanssamme uskonnosta avoimesti. Tähän meillä kirkon työntekijöillä pitää olla luonnollinen kiinnostus. Olemme aloitelleet Tampereella uskontokeskustelua muslimivaikuttajien kanssa. On ollut todella innostavaa huomata, miten meillä on hyvin paljon yhteistäkin. Yksi käytännöllinen toimi voi olla rasismien ja muukalaispelon vastustaminen. Jos kristityt ja islamilaiset johtajat yhdessä näyttävät esimerkkiä toistensa erilaisuudenkin hyväksymisestä, on se mielestäni vahva viesti myös muille kansalaisille.

Kirkon maahanmuuttajatyötä ei juuri voisi tehdä, mikäli tarkoitus olisi palvella ainoastaan kirkon jäseniä. Maahanmuuttajille suunnattu rippikoulu ja kasteopetus ovat mahdollisuuksia käsitellä kristinuskon asioita perusteellisesti. Tampereella ja monella muullakin paikkakunnalla myös monet maahanmuuttajat liittyvät kirkon jäseniksi, kunhan saavat asiallista tietoa ja me työntekijät maltamme antaa heille arvokasta työaikaamme. Voi ollakin niin, että kirkkomme jäsenistö on hiljalleen muuttumassa kansainvälisempään suuntaan. Kirkkomme elää nyt muutosvaihetta. Meidän on syytä ottaa avoimesti vastaan uudet lähimmäisemme, jotka osaavat nähdä kirkossamme paljon hyvää ja arvostettavaa. Monelle on kunnia-asia olla suomalaisen seurakunnan ja kirkon jäsen.

Kirjoittaja on Tampereen seurakuntayhtymän erityisdiakonian viranhaltija.

Yleisöä mietityttää dosentti Sammeli Juntusen esitelmä.

PEKKA AALTO, TERHI MUILU-TEINONEN, HANNU SUNI

Espoon rovastikuntien Papiston päivän antia

Joka toinen vuosi järjestettävä koulutus-tilaisuus Espoon rovastikuntien Papiston päivä pidettiin 13.10.2005. Päivän aiheena oli ”Kirkko eilen ja tänään. Pappesus -kellastuva lehti vai uudistuva silmu?”

Päivän järjesti Pappisliiton alaosastoihin kuuluva Espoon rovastikuntien alaosasto yhteistyössä lääninrovastien kanssa. Tilaisuus järjestettiin nyt kolmatta kertaa, ja siihen osallistui 78 teologia ja pappia Espoon tuomiorovastikunnasta ja Tapiolan rovastikunnasta.

Ohjelmassa oli mm. esitelmiä ja paneelikeskustelu.

Seuraavassa lyhyet tiivistelmät Esko M. Laineen ja Sammeli Juntusen esitelmistä sekä tilaisuuden lopuksi pidetystä paneelikeskustelusta.

**DOSENTTI ESKO M. LAINE:
”USKON ÄIDINKIELI”**

Esko M. Laine esitelmöi kirkon kolmesta äidinkielestä, latinasta, ruotsista ja suomesta. Kukin näistä kielistä sekä muokkasi kirkkoa että samaan aikaan paljasti jotain siitä, millainen kirkko historiallisena toimijana oli. Latina oli oppineisuuden kieli. Sen taitaminen liitti papiston laajaan eurooppalaiseen sivistyneiden yhteisöön. Ruotsi oli Laineen mukaan esivallan kieli. Oppineisuuden ohella kirkolla oli sen välityksellä myös valtionkirkon ja esivallan kasvot. Suomi puolestaan edusti kansan kieltä, hurskauden ja sydämen kristillisyyden kieltä.

Dosentti Laine kysyi, kykeneekö kirkko keskustelemaan tämän ajan tiedeyhteisön kanssa? Onko klassisen sivistyksen väistyttyä mahdollista enää saavuttaa sellaista yhteyttä, joka papistolla oli lähes 1900-luvun alkuun asti? Entä mitä merkitsee kirkon julkisoikeudellinen asema? Puhuuko kirkko esivallan kieltä? Ymmärrämmekö enää sitä kieltä, elämäntapaa ja sielunmaisemaa, jossa elävät tä-

Paneelikeskustelijat valmiina. Vas. paneelin puheenjohtaja tiedotuspäällikkö, pastori Eeva Kemppi-Repo, isä Heikki Huttunen (ortodoksinen kirkko), toimittaja, TM Sirkku Nyström, isä Kazimierz Lewandowski (katolinen kirkko), dosentti Sammeli Juntunen.

män päivän nuoret aikuiset? Puuttuuko pappeudesta jotain, jos jokin kolmesta sen historiallisesta tukijalasta puuttuu?

DOSENTTI SAMMELI JUNTUNEN: "KIRKON JA PAPISTON ROOLI JÄLKISEKULARISOITUNEESSA EUROOPASSA"

Sammeli Juntunen mukaan Suomessa kirkon ja papiston rooli on nyt epäselvä, ollaan eräänlaisen kirkkotaistelun keskellä. Vaihtoehtoja voisivat olla "avara kansankirkko" tai "uskovien yhteisö". Juntunen kiinnittää huomiota nuorten ikäluokkien kirkosta eroamiseen. Ihmiset kyselevät, "onko kristinuskotta", eli löytyykö kirkon kautta yhteys Jumalaan. Eettinen arvokeskustelu ja yhteiskunnan turvaverkon osana oleminen ei tyydytä. Juntunen toteaa, että kirkolla on kyllä "katoamatonta ruokaa", mutta se ei pääse esille "avarajan kansankirkon" etiikalle perustuvassa toiminnassa.

Juntunen kehottaa ottamaan todesta kirkollisiin toimituksiin sisältyvän Jumalan armotyön, eikä vain katsomaan niitä ihmisten toivomina siirtymäriitteinä. Hän kritisoi sitä, että pyritään ehdottomasti pitämään kiinni jäsenmääristä, mikä estää kirkon oman teologian esilläolon. Kirkon tehtävä on tarjota "elävää leipää", eikä vain "leipää".

Juntunen muistuttaa, että kirkon tehtävä on olla maailmassa Kristuksen ruumiina ja papisto on evankeliumin levittämistä ja sakramenttien jakamista varten. Näin kirkon ja papiston rooli on paljon merkittävämpi kuin arvokeskustelun ylläpitäjänä ja siirtymäriittien tuottajana. Juntunen mukaan avaran kansankirkon ideassa papiston opinnot ja ammattitaito teologeina ei pääse käyttöön, mikä johtaa papiston identiteettikriisiin.

Ratkaisuna kirkon itseymmärrykseen Juntunen esittää, että kirkon tulee olla yksi, pyhä, yhteinen ja apostolinen. Tällainen kirkko näkee itsensä ja tehtävänsä apostolisen evankeliumin, Jeesuksen, yhteisen uskon ja Pyhän Hengen kautta. Tällaisessa kirkossa tarvitaan teologeja ja pappeja sanoman tuomiseksi nykyaikaan.

Juntunen aavistelee, että Euroopassa avaran kansankirkon malli voi johtaa ns. liberaaliprote-

Dosentti Esko M. Laine on päättänyt esitelmänsä "Uskon äidinkieli" ja puhe pienryhmissä on alkanut.

tantismiin, josta Amerikan luterilaisissa kirkoissa puhutaan. Tällöin se osa kansasta ja papistosta, joka etsii tunnustuksellisuutta voi etsiä mielummin katoliseen tai ortodoksisen kirkkoon. Kuitenkin Juntunen muistuttaa, että luterilaisella kirkolla on teologista annettavaa yhdelle, pyhälle, yleiselle ja apostoliselle Kristuksen kirkolle.

PANEELIKESKUSTELUSSA PUHUTTIIN

- Isä Heikki Huttunen (ortodoksisesta kirkosta): "Kirkko voi paremmin, jos se ei ole enemmistö. Silloin sen ei tarvitse rakentaa kansan moraalia."

- Toimittaja Sirkku Nyström luokitteli lehdistön ja TV:n pappiskuvaa: Iltaapäivälehdet: pettäjäpapi, kirkkoherra hakkaa vaimoaan. Päivälehdet: vain vähän juttuja papeista. TV-sarjoissa melko myönteinen kuva papeista.

- Isä Kazimierz Lewandowski (katolisesta kirkosta) valaisi aihepiiriä paavi Johannes Paavali II asiakirjan "Pastores dabo vobis" ja Paavi Benedictus XVI ajatusten pohjalta.

Kirjoittajista Aalto on Espoon tuomiokirkkoseurakunnan vs. kappalainen (virkavapaalla), Muilu-Teimonen Leppävaaran seurakunnan vs. kappalainen ja Suni Kirkkonummen seurakunnan kappalainen.

Wanted: Hauska kokoontuminen

Mitä kirkko tarjoaa nuorelle aikuiselle?

Nuorten aikuisten verkostotapaamisessa Tampereella 27.10.2005 pohdittiin, miten kirkko voisi paremmin kuulua nuorten aikuisten elämään. Keskustelun pohjana toimi Nuoret aikuiset -työryhmän välimietintö. Tilaisuudesta jäi hämmennytyt olo: voiko kirkko olla nykypäivän nuorelle aikuiselle mitään muuta kuin toisenlainen vaihtoehto? Onko kansankirkon aika vääjäämättä ohi?

Nuori aikuinen on työryhmän välimietinnön mukaan ”usein kaupunkilainen, jonka elämää leimaa tilapäisyys ja projektit: projektisuhteet, projektiasuminen ja projektityö. Hän elää ikävaihetta, jolloin tehdään monia pitkälle tulevaisuuteen vaikuttavia ratkaisuja: muutetaan pois lapsuuden kodista ja itsenäistytään, opiskellaan ja siirrytään työelämään, etsitään elämäkumppania ja hankitaan mahdollisesti lapsia. Elämässään paikkaansa etsivä nuori aikuinen on muutoshakuinen, riskejä ottava sekä asioita laajasti tiedostava ja suvaitsevainen. Hän muokkaa identiteettiään ja toimii sosiaalisten suhteiden ohjaajana.”

Nuori aikuinen on väliinputoaja kirkossa. Varsinaisesti hänelle suunnattua toimintaa ei juurikaan ole. Nuoret aikuiset olisivat tervetulleita kirkon piiriin, mutta tarjonta ei vastaa nuoren aikuisen odotuksia ja tarpeita. Rippikoulun ja omien lasten kerhotoiminnan välissä ammottaa aukko, jossa kotoaan poismuuttaneelle ja kohtaamisia kaipaavalle nuorelle on tarjolla lähinnä sunnuntain jumalanpalvelus. Kaikille tarkoitetut tilaisuudet ovat usein ei-kenellekään suunnattuja. Hieno ajatus kaikille yhteisestä ei enää elä kuin idealistien mielissä.

Moni kirkosta eroaja on nuori aikuinen. Perinteisestä, auktoriteetteihin sidotusta uskonnollisuudesta halutaan eroon, vaikka elämän syvimmat kysymykset kiinnostavatkin. Nuoren aikuisen asenteissa korostuvat kokoontuminen, hauskuus sekä ulkonäkö ja muoti. Mitä tarjottavaa kirkolla voisi olla tämän päivän kriittisesti ajatteleville nuorille aikuisille, joiden elämässä tuntuvat korostuvan vain pinnalliset

asiat? Mihin asti kirkko voi ja haluaa mennä menettämättä uskottavuuttaan tai perimmäisiä arvojaan?

Nuorten aikuisten verkostotapaamisessa peräänkuulutettiin uusia toimintamalleja ja ehdotettiin varsin radikaalejakin toimenpiteitä. Kirkon sanoman esiintuomiseksi ehdotettiin mm. markkinoinnin asiantuntijoiden palkkaamista. Tilaisuudessa kysyttiin myös pitäisikö urut polttaa, jotta jumalanpalveluksista saataisiin hausempia ja houkuttelevampia.

NUORET AIKUISET JA JUMALANPALVELUSELÄMÄ

Osa verkostotapaamisesta koostui työpajojen toiminnasta. Jumalanpalveluksia käsittelevässä työpajassa haettiin hauskan ja kohtaamisen mahdollistavan jumalanpalveluksen piirteitä. Urut eivät olleet ainoa asia, jota ehdotettiin poltettavaksi. Myös saarnatuoleista haluttiin eroon, jotta saataisiin enemmän ihmisten arkea koskevia puheita. Saarnoihin kaivattiin elävyyttä sekä kuulijoiden todesta ottamista. Arkisuutta arvostettiin enemmän kuin opineisuutta.

Musiikista todettiin, että se lienee tärkein ja vaikuttavin osa-alue jumalanpalveluksen onnistumisessa. Useissa puheenvuoroissa kirkkomusiikkia pidettiin kankeana ja tylsänä. Virsien urkusäestyksiä pidettiin laahaavina ja ankeina, vaikkakin toisissa puheenvuoroissa virsissä todettiin olevan voimaa. Yleisesti hyviä kokemuksia oli messuista, joissa oli rento ja lämmin tunnelma, liturgiat minimissä ja musiikista vastasivat vapaaehtoiset kitaroineen.

Jumalanpalvelusten kaavamaisuudesta ja työnteekijävaltaisuudesta haluttiin eroon. Työntekijöiden rooli nähtiin enemmän koordinaattorina kuin toteuttajana. Kirkkokahvi-perinteen jatkamista, tosin modernimmissa muodoissa, pidettiin yhtä tärkeänä kuin itse jumalanpalvelusta. Jotain yhteistä löytyi myös sunnuntain pääjumalanpalveluksissa kävijöiden kanssa: pyhyiden kokeminen ja yhteisöllisyys antavat voimaa arjen keskelle sukupolvesta toiselle.

MUUTOKSEN PAKKO

Suomalainen kansankirkko on pakkomuutosten edessä. Toimintatapoja on uudistettava tai sitten ne muuttuvat olosuhteiden pakosta. Muutokset eivät ole välttämättä huonompaan suuntaan, vaikka hetkellisesti saattaisikin siltä tuntua. Ammattitaidosta ja laadusta ei tarvitse luopua, vaikka jumalanpalvelukset muuttuisivatkin vapaampaan suuntaan. Luo- vuutta voidaan käyttää kaavojen ulkopuolellakin.

Monen yrityksen toiminnan perusedellytys on uudistuminen jo ennen kuin sille on varsinaisesti tarvetta. Jos kirkkoa ajatellaan firmana, strategia on epäonnistunut paremman kerran. Tarjoamme tuotetta, jota arvostamme ja jota tiedämme ihmisten tarvitsevan. Markkinointimme toistaa kuitenkin vanhaa kaavaa, joka ei tavoita kohdettaan nykyai- kana. Odottamalla tyhjässä kirkkosalissa saapuvia kansanjoukkoja menetämme pelin lopullisesti. Sen vuoksi on ihailtavaa, että nuorten aikuisten joukos- ta on noussut rohkeasti ajattelevia työntekijöitä ja seurakuntalaisia, jotka koettavat miettiä uusia ta- poja tavoittaa nykypäivän ihmisiä.

Nuorten aikuisten aikaan saama keskustelu on ehkä alkanut kymmenen vuotta myöhässä, mutta onneksi sitä käydään edes nyt. Suurta viisautta on- gelmien ratkaisemiseksi ei ole vielä esitetty, mut-

ta yrittäminen on aina parempi vaihtoehto kuin pelkkä ongelmien voivottelu. Työntekijöinä voim- me yrittää vaikuttaa muutoksiin, jottei lapsi mene pesuveden mukana liiallisen innostuksen vallites- sa. Vanhoihin asemiin linnoittautumalla sen sijaan emme edesauta kirkon sanomaa.

Nuorten aikuisten aktiiviryhmässä näyttää ole- van intoa, taitoa ja halua tehdä kirkostamme entis- tä ihmisläheisempää. Moderni teknologia, media ja mainonnan keinot toimivat luontevasti työvälinei- nä projektissa, jonka yhtenä merkittävänä tehtävä- nä tuntuu olevan kirkon imagon muokkaaminen. Mikään mainos ei kuitenkaan korvaa henkilökoh- taista kontaktia. Jalkautuminen ja yksittäisten ih- misten kohtaaminen oli se lääke, jota apostolitkin käyttivät aikoinaan.

Lisätietoja: www.uusiverso.fi

Nuoret aikuiset -työryhmän välimietintö löytyy kirkkohallituksen Kasvatuksen ja nuorisotyön osas- ton sivuilta (www.evl.fi)

Kirjoittaja on Aitolahden seurakunnan kanttori.

Jäsentietojen muutosilmoitus Suomen Kanttori-urkuriliiton jäsenille!

☐ Osoitteen/nimenmuutos ☐ Jäsenlajin muutos ☐ Eroilmoitus

☐ Tarvitsen valtakirjan (Työnantaja vaihtunut)

☐ Jään eläkkeelle, säilytän jäsenyyteni (eläkeläiselle maksuton)

Henkilötunnus

Sukunimi _____ Ent. nimi _____

Etunimet _____

Lähiosoite _____

Postinro _____

Postitoimipaikka _____

Puhelin/koti _____ Puhelin/työ _____ Muu puhelin _____

Työnantaja _____

☐ Varsinainen jäsen

☐ Virka-, opinto- tai hoitovapaalla ajalla: ____/____20____ - ____/____20____

☐ Muu jäsen ☐ Työtön ☐ Opiskelijajäsen

Muutos voimassa alkaen ____/____20____

Lähetä muutosilmoituslomake liiton toimistoon osoitteella (tällöin liitto maksaa posti- tuskulut, ts. et tarvitse postimerkkiä):

Suomen Kanttori-urkuriliitto r.y.
Vastauslähetyt/sopimus 00520-666
00003 HELSINKI

Suomalaisten suhde kirkkoon

Valtaosa suomalaisista suhtautuu perusmyönteisesti kirkkoon. Suomalaisista 58 % pitää kirkkoa rehellisenä ja luotettavana Gallup Ecclesiastica 2003 -tutkimuksen mukaan.

Osuus on pysynyt samana kuin edellisen kertomuskauden päättyessä. Vastaavasti joka kymmenes pitää kirkkoa epärehellisenä ja epäluotettavana. Tarpeellisenä kirkkoa pitää 58 % Suomalaisista. Osuus on kuitenkin laskenut edellisen kertomuskauden lopusta (64 % vuonna 1999). Kirkkoa hengellisenä pitävien osuus on myös laskenut (58 %:sta 48 %:iin).

Ei ole kovin monta vuosikymmentä siitä, kun suomalaiset suhtautuivat pappeihin pelon ja kunnioituksen sekaisin tuntein. Armoton tuomionjulistus on onneksi lähes kokonaan mennyttä aikaa. Kirkon sanoman pitäisi olla tunnetusti myönteistä ja kannustavaa. Sen tulisi olla mielestäni ihmisläheistä, mutta myös hengellisesti ravitsevaa. Epärehellisenä ja epäluotettavana kirkkoa pitävien mielipiteeseen saattaa vaikuttaa heidän kirkon uskon perusopeista poikkeavat näkemykset. Todennäköisesti heistä suurin osa ei kuulu kirkkoon. Kirkkoa pidetään tarpeellisenä todennäköisesti sen moninaisten työmuotojen ansioista, joilla tavoitetaan seurakuntalaisia ja tarjotaan heille sosiaalisia, aineellisia ja hengellisiä palveluita. Kirkon työmuotojen eriytyessä ja laajetessa sen hengellisenä pitäminen saattaa olla vaikeampaa.

MIELIKUVAT MUUTTUNEET POSITIIVISEMMIKSI

Kertomuskaudella suomalaisten mielikuva kirkosta muuttui avoimemmaksi, armahtavammaksi ja suvaitsevaisemmaksi. Ehkä tämä on vaikuttanut samalla siihen, että kirkkoa hengellisenä pitävien osuus on laskenut. Kirkko nähtiin vahvasti heikkojen puolustajana (51 % vuonna 2003, 40 % vuonna 1999). Kirkkoa avoimena pitävien osuus kasvoi kertomuskaudella (37 %:sta 46 %:iin), samoin kirkkoa palvelualttiina pitävien osuus kasvoi (45 %:sta 51 %:iin). Kirkkoa itsekkäänä (24 %:sta 15 %:iin) ja tuomitsevana (23 %:sta 14 %:iin) pitävien osuus laski, samoin kuin kankeana (32 %:sta 19 %:iin) ja suvaitsemattomana (24 %:sta 19 %:iin) pitävien osuudet laskivat.

Jokaisella seurakunnan työntekijällä on oma merkityksensä siihen, millaisena kirkko nähdään. Mitä korkeammassa asemassa itse kukin työntekijä on, sitä enemmän vastuuta julkisuuskuvasta on otettava ja kannettava. Tosiasia on, että ihmisen muis-

ti on usein melko lyhytkestoinen. Tutkimushetkellä aiemmin tapahtuneet asiat, kuten kirkon julkisuudessa käymät keskustelut, eivät välttämättä aina palaudu mieleen. Yleensä vain suurinta kohua aikaansaaneet asiat muistetaan, ja ne vaikuttavat kirkon julkisuuskuvaan. Ikävimpiä kokemuksia seurakuntalaisen kannalta voivat olla henkilökohtaiset kokemukset. Tällöin kyseessä voi olla esimerkiksi yksittäisen työntekijän aiheuttama mielipaha.

Kertomuskaudella suomalaisten mielikuvat kirkosta ovat muuttuneet positiivisemmiksi edelliseen kertomuskauteen verrattuna. Tähän on ilmeisesti vaikuttanut kirkon toimintamuotojen hyvä toteutus tai kirkko ei vain ole saanut ihmisten mielikuvissa negatiivista leimaa.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkkokunnan jäsenillä on pääsääntöisesti myönteinen kuva kirkosta. Sen sijaan selvästi kielteisempi mielikuva kirkosta on muihin uskonnollisiin yhdyskuntiin ja rekisteröityihin uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomilla suomalaisilla. Kirkkoa tarpeettomana pitää 12 % evankelis-luterilaisen kirkon ja ortodoksikirkon jäsenistä, 34 % muihin uskonnollisiin yhdyskuntiin kuuluvista ja 44 % niistä, jotka eivät kuulu mihinkään uskonnolliseen yhdyskuntaan. On kuitenkin merkittävää, että osalla niistäkin, jotka eivät kuulu mihinkään uskonnolliseen yhdyskuntaan, on selkeä, myönteinen kuva evankelis-luterilaisesta kirkosta. Heistä 19 % pitää kirkkoa tarpeellisenä, 31 % heikkojen puolustajana, luotettavana joka neljäs (26 %) ja epäluotettavana vastaavasti yhtä moni.

Kirkkoa tarpeettomana pitävät jäsenet ovat todennäköisesti niitä, jotka ovat ensimmäisenä harkitsemassa kirkosta eroamista. Heidän pysymisensä jäsenenä edellyttää kirkon keskuudessa haasteeseen tarttumista ja miettimistä, mitkä mahdolliset uudet työmuodot voisivat olla vetämässä heitä puoleensa. Heiltä itseltään kysyttäessä todennäköinen vastaus voi tosin olla, että kirkko on kaikin muodoin heille tarpeeton. Oma kysymyksensä on, miten saada kirkon jäseneksi ne, jotka suhtautuvat myönteisesti evankelis-luterilaiseen kirkkoon ja jotka eivät kuulu mihinkään uskonnolliseen yhdyskuntaan. Pitäisikö perustaa valtakunnallinen ”Liity Kirkkoon -tempaus”?

Kirkon toimintamuotoja pidetään pääsääntöisesti tärkeinä. Useimmin erittäin tärkeinä nähdään kirkon toimitusmuodoista hautaan siunaaminen ja kaste. Tärkeimpiä kirkkoon kuulumisen syitä ovatkin juuri kirkolliset toimitukset. Lisäksi kaikkein tärkeimpinä suomalaiset pitävät kirkon työtä vanhusten ja vammaisten parissa, nuorisotyötä, ➔

lasten päiväkerhoja sekä hautausmaiden ylläpitämistä. Mielenkiintoista on, että muun muassa ruokapankit, työttömien tukeminen ja työ alkoholistien parissa ovat toimintamuotoja, joita tavalliset suomalaiset pitävät kirkossa tärkeämpinä kuin seurakunnan työntekijät. Myös työtä vanhusten ja vammaisten parissa pidetään selvästi useammin erittäin tärkeänä kirkon tehtävänä seurakuntalaisten kuin seurakunnan työntekijöiden parissa.

MITEN KIRKKO JA SEURAKUNNAT OVAT SUORITTANEET TEHTÄVÄNSÄ?

Gallup Ecclesiastica 2003 tutki myös suomalaisten arvioita siitä, kuinka evankelis-luterilainen kirkko ja seurakunnat ovat suorittaneet tehtävänsä. Seurakunnat saavat suomalaisilta varsin myönteisen arvon erityisesti siitä, miten kirkolliset toimitukset on hoidettu. Vain kahdella prosentilla suomalaisista on kielteisiä kokemuksia niiden hoidosta. Myönteisen arvion saavat suurelta enemmistöltä myös ripikoulu, hautausmaiden ylläpito ja jumalanpalvelusten toimittaminen.

Kertomuskaudella tapahtunut merkittävin muutos koskee tyytyväisyyden vähenemistä seurakuntien hautaustoimeen. Neljä vuotta aikaisemmin 60 % katsoi kirkon suorittaneen tehtävänsä erittäin hyvin. Lokakuussa 2003 erittäin tyytyväisten osuus oli laskenut 32 %:iin. Pääsyy tähän lienee uudesta hautaustoimilasta johtuvat seurakuntien hautapaikkahintojen muutokset. Kuitenkin kaikkein heikoimman arvosanan kirkon toiminnassa saavat työttömien tukeminen ja kirkon eettiset kannanotot julkisuudessa. Vain runsas kolmannes vastanneista on sitä mieltä, että kirkko on hoitanut nämä asiat hyvin.

Itse en yhtään ihmettele sitä, että seurakuntien hautaustoimeen oltiin tyytymättömiä. Uuden hautaustoimilain mukaan hautauskustannusten tulee olla samansuuruiset, riippumatta siitä kuuluuko kirkkoon vai ei. Monissa seurakunnissa evankelis-luterilaisen kirkon jäsenet saivat hautapaikan aiemmin ilmaiseksi, ja kirkkoon kuulumattomat joutuivat paikasta maksamaan. Uuden lain myötä monet seurakunnat asettivat kaikille saman maksun. Närrä herätti myös, kun jotkut papit ilmoittivat kieltäytyvänsä toimittamasta kirkkoon kuulumattomien hautaan siunaamisen. Mielestäni jokaisessa seurakunnassa täytyisi olla ainakin yksi pappi, joka tarvittaessa toimittaa kirkkoon kuulumattomien hautaan siunaamisen. Mielestäni myöskään yks-pappisen seurakunnan kirkkoherra ei saisi kieltäytyä tästä tehtävästä, kuin hyvin perustelluissa yksittäisissä tapauksissa.

Kaikkein tyytymättömiä oltiin kuitenkin kirkon toimintaan työttömien tukemiseksi ja kirkon eettisiin kannanottoihin julkisuudessa. Merkittävää on, että työmuotona työttömien tukemiselle osoitetaan suurta arvostusta ja sitä pidetään tär-

keänä, mutta se on seurakuntalaisten mielestä toteutettu huonosti. Diakoniatyöntekijöiden resursseja on jouduttu monessa seurakunnassa miettimään, ja ehkä juuri työttömien parissa tehtävää työtä on vähennetty. Toisaalta it-yritysten ja muiden yritysten suuret irtisanomiset ovat koskettaneet monia suomalaisia, ja nähdään, että seurakunnat eivät ole vastanneet työttömien tarpeisiin.

Mielestäni kirkon perustavanlaatuisen eettisten linjausten pitäisi olla piispaikokousten antamia. Kahdesti vuodessa kokoontuva elin ei pysty kovin hyvin antamaan ajanmukaisia kannanottoja. Siksi mielestäni sen pitäisi kokoontua useammin. Mielestäni kirkon johdon, lähinnä piispojen, julkisuudessa esittämät eettiset kannanotot olivat kertomuskaudella vähäisiä. Monissa kysymyksissä olisin toivonut erityisesti arkkipiispan kannanottoa. Yleisesti ottaen kirkon kantaa voi olla vaikeaa määritellä, mutta esimerkiksi piispaikokouksissa esille tulleet yhtenevät mielipiteet voisi saattaa laajemmin julkisuuteen, tai yleensä piispat voisivat rohkeammin tuoda näkemyksiään esiin. Kertomuskaudella muutamia piispoista kyllä varoittivat eriarvoistumisesta ja toivat esiin yritysten eettistä ajattelua ja yhteiskuntavastuuta, mutta eivät mielestäni riittävästi. Naispappien asemaa puitiin koko kertomuskauden ajan julkisuudessa. Tähänkin olisin kaivannut erityisesti arkkipiispan selkeää kantaa ja ”pelin poikkiviheltämistä”. Erityistä kiitosta arkkipiispa ansaitsi kriittisistä kannanotoistaan Israelin konfliktiin ja Yhdysvaltojen hyökkäykseen Irakiin.

JULKISUUSKUVA VAIKUTTAA

Millainen julkinen kuva suomalaisilla on kirkosta, vaikuttaa suoraan siihen, millainen on suomalaisten suhde kirkkoon. Kirkon kannanotoilla eettisiin kysymyksiin on tässä ratkaisevan tärkeä merkitys. Äskettäin julkisuudessa ollut kirkkohallituksen ottama kanta hedelmöityshoitolaikiin on yksi esimerkki siitä, miten kirkko voi olla kannanottoillaan masentamassa heikompia ja aralla tunnolla olevia. Kirkkohallituksen mukaan luovutettuja sulusoluja ei tulisi käyttää siinäkään tapauksessa, että ne olisivat ainoa mahdollisuus lapsen saantiin. Kannanotto ei arvosta lääketieteellistä asiantuntemusta, ei huomioi yhteiskunnan erilaisuutta esimerkiksi verrattuna katolilaisiin maihin, eikä huomioi asiaa sielunhoidollisena kysymyksenä. Päätöksessä näkyy, miten eumeniset perustelut ortodoksisen ja katolisen kirkon viittauksin ovat ohanneet täysistuntoa. Samanlainen toimintamalli on näkynyt kirkon suhtautumisessa homoseksuaalisuuteen. Onneksi kirkko ei ole päättämässä hedelmöityshoitolaista, mutta lausunnollaan Kirkkohallitus aiheutti monelle mielipahaa ja saattaa olla monelle syy erota kirkosta.

Kirkkoon liittymiset ja kirkosta eroamiset ovat siis suorassa yhteydessä kirkon julkisuuskuvaan. Kertomuskaudella vuosina 2000 - 2003 kirkosta ero-

si 38 % enemmän kuin edellisellä kertomuskaudella. Eroamista helpotti vuonna 2003 voimaan astunut uusi uskonnonvapauslaki. Samoin uusi hautaus-toimilaki lisäsi kirkosta eroamisia. Valtaosa kirkon jäsenistä on sitoutunut kirkon jäsenyyteen. Kaksi kolmasosaa kirkon jäsenistä ei ole ajatellut kirkosta eroamista. Kirkosta eroajat ovat hieman useammin miehiä. Syinä kirkosta eroamiseen on useimmiten se, että kirkon jäsenyys on menettänyt merkityksensä yksilön elämässä. Kuten hautaus-toimilain muutoskin osoittaa, taustalla ovat usein myös taloudelliset syyt. Kun kirkon jäsenyyttä ei pidetä mielekkäänä, kirkollisveron maksaminen koetaan tarpeettomaksi. Muina syinä eroamiseen mainitaan pettymykset kirkon toimintaan tai hallinnollisiin päätöksiin tai kannanottoihin.

Kertomuskaudella kirkkoon liittyneitä oli 5,1 % vähemmän kuin edellisellä kertomuskaudella. Kirkon tutkimuskeskuksen vuonna 2002 seurakunnista keräämien tietojen perusteella nuoret aikuiset ovat paitsi aktiivisimpia kirkosta eroajia myös aktiivisimpia kirkkoon liittyneitä. Kirkkoon liitytään erityisesti rippikoulun, häiden ja lasten kastamisen yhteydessä. Myös maahanmuuttajien lapset muodostavat merkittävän kirkkoon liittyvien joukon. Naisten ja miesten liittymismääriä ei ole merkittävää eroa.

Joka kymmenes kirkkoon kuulumattomista pitää mahdollisena evankelis-luterilaiseen kirkkoon liittymistä. Kirkkoon kuulumattomista 52 % ei voisi ajatellakaan liittyvänsä kirkkoon. Näiden mahdollisesti kirkkoon liittymistä harkitsevien päätöksentekoon vaikuttaa ratkaisevasti kirkon julkinen kuva. Kirkon yksi jatkuvista haasteista on kirkon jäsenyyden vahvistaminen ja sen merkityksen korostaminen. Kirkosta eroaminen on nyt helpompaa kuin kirkkoon liittyminen. Kirkon tulisi mielestäni pohtia keinoja kirkkoon liittymisen yksinkertaistamiseksi.

PRIVATISOITUNUT USKONTO

Uskontopsykologian professori Owe Wikström kysyy Kotimaa-lehdessä numero 37/2005, mitä annettavaa kirkolla on onnellisille ihmisille. Moni ihminen voi hänen mukaansa hyvin ja viihtyy elämässään kaipaamatta mitään syvempää tarkoitusta. Wikström arvelee, että yksi syy kirkon ja sen jäsenten etääntymiseen on, että protestanttisissa kirkoissa harrastetaan liian paljon ahdistuksen teologiaa ja liian vähän onnellisuuden ja ilon teologiaa. Usein käsitellään aiheita: kuolema, kärsimys, katastrofi, diakonia. Wikström kysyykin, mitä onnellinen ihminen näillä tekee. Kirkossa on hänen mukaansa liian vähän tavalliseen, normaaliin elämään liittyvää pohdintaa. Kirkkoihin ei tulla mielellään tuomion pelossa vaan Kristuksesta säteilevän ilon vuoksi.

Wikströmin mukaan nykyihminen vierastaa auktoriteetteja. Kirkko on hänen mukaansa ollut se, joka määrää asialistan ja muotoilee ongelmat. Post-

moderni ihminen on kuitenkin äärettömän herkkä hierarkioita kohtaan ja kääntää selkensä, jos kirkko sanelee yksioikoisesti, miten asiat on.

Vuonna 2004 tehdyn Monitor-asennetutkimuksen mukaan yleinen media- ja keskusteluilmastotoimittua ihmisten asenteisiin yhä selvemmin. Yhteiskunnan rakenteiden muutostahdin kiihtyessä ihmiset joutuvat perustamaan käsityksensä yhä enemmän toisen käden tietoon. Perusarvot eivät kuitenkaan muutu yhtä nopeasti. Tutkimuksen mukaan vastuun korostaminen ennen nautintoa, vakiintuneisuus ja joustavuus olivat suomalaisille tyypillisiä piirteitä. Tutkimuksen mukaan ajankäytön ja kulumuksen valikoivuus lisääntyi, mutta havaittavissa oli myös passivoitumisen merkkejä. Moninaisuuden sijaan kaivattiin jatkuvuutta ja yksinkertaisuutta. Nuorilla epävarmuuden sietokyky heikentyi muita enemmän. Yhä useampi keskittyi varaamaan aikaa ymmärtääkseen itselleen tärkeiden asioiden arvon.

Vuonna 2003 ilmestyneen Moderni kirkkokansa -tutkimuksen mukaan institutionaalinen uskonnollisuus on heikentynyt, mutta uskonnon kansanomaiset muodot ovat säilyneet. Nämä muutokset ilmentävät uskonnon privatisoitumista. Ihmiset haluavat aktiivisesti rakentaa oman uskonnollisen maailmankatsomuksensa. Suomalaisten ulospäin suuntautuva, julkinen uskonnonharjoitus on vähäistä, vaikka lähes kaksi kolmesta suomalaisesta pitää itseään uskonnollisena. Miehet ovat kaikissa ikäryhmissä vähemmän uskonnollisia kuin naiset. Uskonollisesti välinpitämättömpiä ja passiivisimpia ovat alle 35-vuotiaat miehet.

Kirkon tehtävänä on tarjota kirkkotilat hiljentymiseen, palvella sakramentein ja toimituksin sekä järjestää halukkaille mielekästä toimintaa. Kirkko ja seurakunnat ovat verkostoituneet mielestäni melko hyvin. Yhteiskunnassa on vain vähän sellaisia alueita, missä kirkko ei olisi jollakin tavalla mukana. Tässä suhteessa nimitys kansankirkko puoltaa hyvin paikkaansa.

Suomalaisten yleinen tyytyväisyys kirkkoa kohtaan kannustaa myös osaltaan seurakuntia jatkamaan työtään tasokkaasti. Olisikin hyvä, jos kaikki erityisesti hengellistä työtä tekevät ottaisivat työnsä haasteellisenä vastaan, pyrkien keskittymään ja pitämään yllä tasokasta työotetta. Itsestään selvyysinä pitämiset ja löysä rutiinimainen työote ei saa seurakuntalaisten kannatusta. Vireä, innostava ja kannustava toimintaympäristö pitää seurakunnat aktiivisina. Haasteisiin vastaaminen ei ole kellon kanssa juoksemista, vaan huolellista suunnittelua ja niiden toteuttamista. Kyselevällä mielellä voimme saada vastauksia siihen, mitä tulisi muuttaa, mihin kiinnittää enemmän huomiota ja mikä on jo nyt hyvin.

Kirjoittaja on Mikkelin tuomiokirkkoseurakunnan seurakuntapastori.

Pyhää ja pahaa

Näin valmistumisen lähestyessä alkaa koulumaailma vähitellen painua taka-alalle ja työelämän kysymykset askarruttavat mieltä. Toki työkokemusta on kertynyt jo paljon opiskelujen ohessa töitä tehdessä, mutta vielä hieman hämärän peitossa on se, mitä se kanttorina oleminen seurakunnassa sitten loppujen lopuksi on. Miten sovin työyhteisöön, miten seurakunnan palvelijaksi, musiikilla julistajaksi – miten kestan työpaineet ja työn, jota tehdään hyvin julkisesti, kaikkien katseiden alla?

Eräs minua suuresti askarruttava asia on jumalanpalvelusmusiikin valinta. Tosiasiahan on, että seurakunta on erittäin heterogeeninen joukko musiikimakuineen, käsityksineen pyhästä ja pahasta musiikista sekä yleensäkin musiikintuntemukseltaan ja ymmärrykseltään. Kaikkia ei voi millään miellyttää. Oman lisähaasteensa tilanteeseen tuo eri sukupolvien välinen erilaisuus, jopa kuilu – joku on joskus sanonut, että koskaan ei ole ollut niin suurta murrosta sukupolvien välillä kuin juuri tällä hetkellä.

Mielestäni haasteen juuret ovat hyvin syvällä ja aivan muualla kuin kirkkomusiikissa. Oman ikäpolveni edustajia on lapsesta saakka ympäröinyt kevyt musiikki; ovathan vanhempammekin jo rock'n roll-sukupolvea. Tuntuu, että kouluissa musiikinopetus unohtaa suurelta osin taidemusiikin ja on näin osaltaan vierottamassa uutta sukupolvea siitä. Klassinen musiikki on osalle ihmisistä kuin outoa kieltä, jota ei kerta kaikkiaan ymmärrä. Siitä ei löydetä tunnesisältöjä, koska sen käyttämiä keinoja ei tunneta eikä se ole tuttua korvalle. Tosin tilanne ei onneksi ole kuitenkaan aivan näin onneton, sillä kyllähän musiikista voi nauttia, vaikka sitä ei niin sanotusti ymmärtäkään. Tällaisessa kehityksessä piilee kuitenkin sellainen suuri vaara, että klassinen musiikki koetaan aina vain enemmän elitistiseksi. Mikä hirveä häviö uudelle sukupolvelle onkaan, jos he eivät saa tutustua klassisen musiikin valtavaan aarteistoon ja ammentaa siitä iloa ja lohdutusta.

Musiikin voima ei ole heikentynyt. Se on edelleen hyvin suuressa roolissa ihmisten elämässä. Se lohduttaa, tuottaa iloa ja yhteyttä ja rohkaisee. Tänä päivänä vain erilainen musiikki kuin ennen sekä taidemusiikissa että kevyessä musiikissa. Aikakausien saatossa käsitykset hengellisen musiikin olemuksesta ovat vaihdelleet, joten tilanne on siinä mielessä tuttu. Musiikin voimasta nousee myös suuri vastuu meille musiikin ammattilaisille. Lutherimme musiikkikäsitys oli myönteinen ja avoin. Koska Jumala toimii aineellisen todellisuuden välityksellä myös musiikissa, tämä on suuri Jumalan lahja, jota on käytet-

tävä sen arvon mukaisesti vapaalla ja iloisella mielellä. Hänen mukaansa musiikki ei ole ihmisen keksintöä, vaan se on Jumalan luomaa ja ollut aina olemassa. Ensimmäisen Mooseksen kirjan sanoin: "Ja Jumala katsoi kaikkea tekemäänsä, ja kaikki oli hyvää." Käsitän siis, että musiikilla ei sinänsä ole pyhää tai pahaa olemusta, vaan sitä käytetään pyhän tai pahan palvelukseen. Soittimet tai musiikkityylit eivät itsessään ole pyhiä tai pahoja.

Asia ei kuitenkaan taida olla näin yksinkertainen. Vihkiparien kanssa musiikista keskustellessani yrittän perustella kieltäytymistäni Star Wars -marssin soitosta kappaleen kontekstuaalisuudella. Ajatukset lähtevät aivan muille radoille kuin jumalanpalvelukseen. On siis otettava huomioon kohderyhmä ja millainen musiikkikulttuuri sillä oletettavasti on. Eläkeläisten juhlapyhänä ehkäpä perinteisempää musiikkia ja nuorten messussa sitä musiikkia, mikä heitä koskettaa. Mikä suuri testi ammattitaidolle!

Mitä siis on tehtävissä? Tärkeintä kai kuitenkin on ihmisten tavoittaminen ja evankeliumin eteenpäin vieminen, missä musiikilla voi myös olla suuri tehtävä. Tehtävä, mikä ei täyty, jos musiikki alistetaan seläiseksi, että se ei varmasti ärsytä ketään, eikä niin kenties kosketakaan ketään: hampaattomaksi taustamusikiksi. Koen myös, että yhtäläillä kuin jonkun loukkaaminen musiikilla on vältettävä, on vältettävä myös se, että jollekin yritetään ilmaista tärkeää sanomaamme musiikillisella kielellä, jota hän ei ymmärrä. Sitä uutta kieltä olisi opetettava vähitellen, ja samalla muistettava, että kaikella on aikansa ja paikansa. Itse iloitsen suuresti siitä, että voin nauttia kaikenlaisesta musiikista, ja siitä lähtökohdasta käsin palvella Jumalaa ja Hänen seurakuntaansa.

Unelmani on olla sillanrakentaja. Unelmani on, että sunnuntain messu voisi olla kaikille yhteinen Jumalan kansan juhla. Unelmani on, että voisin julistaa musiikin kautta. Toivon, että muistan aina Lutherin sanat: "Jumalan kunniaksi ja miehen rakennukseksi."

*Anna Kosola
Kirkkomusiikin opiskelija
Pirkanmaan
ammattikorkeakoulu,
Tampere*

Kysymys on kirkon uskottavuudesta

Ystävä ja työtoveri omilta sairaalapappiajoilta, eli 1980-luvulta asti, Yrjö Tavaila - kiitos vastauksesi Cruxissa 7/2005 (Extra ecclesiam nulla salus?). Siihenastinen vastaus olikin syvä hiljaisuus. Wittgenstein oli tunnetusti sitä mieltä, että asioista, joista ei voida puhua, on vaiettava. Näitä asioita kirkossamme näyttää riittävän. Luterilaiset papit siunaavat suurissa kaupungeissa joka vuosi satoja ja koko Suomessa tuhansia ihmisiä, jotka ovat harkiten ja oikeustoimikelpoisina jättäneet kirkon. Tämä on jotakin minulle käsittämätöntä. Toivon, että edes yhdellä piispalla tai kirkonjohtajalla olisi siviilirohkeutta käydäkseen perustelemaan, miksi näin tapahtuu.

Yrjö, minusta tässä ei ole kysymys jäykästä periaatteellisuudesta, "tiukkapipaisuudesta", vaan kirkon uskottavuudesta. Kaikkea ei voi saada, eikä joka suuntaan ainakaan samanaikaisesti kumartaa. Kirkon jäsenyys joko merkitsee jotakin - tai sitten se on merkityksetöntä ja arvotonta.

Olen siis ehdottanut, että jokainen aikuinen ihminen saisi itse eläessään päättää, haluaako hän elää ja kuolla kirkon jäsenenä, vai sen ulkopuolella. Sinä kirjoitat: "Jylhästi sanottu. Se on periaatteen miehen kanta, jota kyllä kunnioitan. Olisi tyylikästä ja rehellistä, jos ihmiset toimisivat noin. Itse taidan silti olla taipuvainen suositlemaan kirkolle leppumpaa kantaa kuin Palmu."

Tyylikysymyksiin en puutu, mutta se rehellisyys! Kirkko, johon uskon kannustaa ihmisiä rehellisyyteen eikä valheessa elämiseen. Mutta nyt kirkkomme itse tukee tätä valhetta - ikään kuin olisi mahdollista syödä kakku ja säästää se.

Olen kyllä solidaarinen kirkolle ja teen työtä kirkossa. Samalla en voi olla muuta kuin kriittinen kirkolle, joka ensin vakain tuumin ja harkitusti kieltää siunauksen homo- ja lesbopareilta. Sellainen pari ei merkitse avioliittoa, mutta se voi merkitä elämäikäistä kumppanuutta. Kirkkolaitos kieltää siunauksen parilta, joka sitoutuu keskinäiseen, elämäikäiseen uskollisuuteen. Ja sitten sama kirkko siunaa kuoleman jälkeen ihmisiä, jotka ovat eläessään lähteneet kirkosta. "Hehän ovat kuolleita" - on yksi piispoistamme perustellut. Entä heidän kuolematon sielunsa? Eikö luterilaisen papin tarvitse siitä enää

välittää? Eikö ruumiinsiunaus kohdistu siihen ihmiseen? Jos ei, niin kehen sitten?

Olen puhunut myös rahasta. Tässä maailmanajassa eletään rahataloudessa. Esimerkiksi Turussa noin yhden papin ja kanttorin työpanos kuluu kirkosta eronneiden ruumiinsiunauksiin. Joissakin työikäisten ikäluokissa enää alle 70% pariskuntien enemmän ansaitsevista kuuluu kirkkoon. Mutta meidän palvelemme nöyriin mielin kaikkia; palvelusta pyytäviä ja tässä tapauksessa niitäkin, jotka eivät pyydä.

Mielestäni raha on tässä sittenkin vähemmän merkitsevä kysymys, ainakin vielä, toistaiseksi. Sitä tärkeämpää on, että kirkko ensinnäkin turhenta itse jäsenyytensä merkityksen ja toiseksi loukkaa monien ihmisten vakaumusta. Näin toimii valtakirkko, hegemoniakirkko. Jos vapaa-ajattelijat alkaisivat haudata kirkon jäseniä omine menoineen - sitä emme tietenkään hyväksyisi.

Luterilainen kirkkohallitus perusteli hedelmöityshoitokantaansa "ekumeenisilla syillä". Odotan nyt, että ekumeeniset syyt otetaan käyttöön myös ruumiinsiunauskäytännössä. Kirkkohallitus ja kirkolliskokous voisivat herkällä korvalla kuunnella sisarkirkkomme, Suomen ortodoksisen kirkon kantaa.

Helsingin ortodoksisen seurakunnan Ortodoksisuusiessissä 9/2005 isä Veikko Purmonen kirjoittaa, ettei luterilaisen kirkon noudattama käytäntö ole mahdollinen ortodokseilla. Linaus: "Kirkkoon kuulumattoman siunaus osoittaisi, että kirkko itsekin ei ota vakavasti omaa uskoaansa. Siunaaminen olisi vain rituaali, jonka varsinaisella sisällöllä ei olisi mitään merkitystä. Siinä uskonto alistettaisiin palvelemaan pelkästään maallisia tarkoituksia."

Apostoli kehotti kilpailemaan keskinäisessä kunnioituksessa. Joka asiasta voidaan ajatella eri tavoin ja yleensä ajatellaankin. Se mitä itse toivon on, ettei meillä olisi liian pitkää listaa kiellettyjä aiheita, vaan että kaikesta voitaisi rehellisesti ja vilpittömien mielin keskustella. Cruxin palstat ovat diakonian viranhaltijoille, kanttoreille ja papeille tähän keskusteluun erityisen hyvin soveltuva foorumi.

Heikki Palmu
pastori, työnohjaaja

Vaatteet ne on mun aatteet

Aina välillä toivotaan pappien näkyvän enemmän seurakunnan keskellä. Yksi näkyvyyden takaaja on papin vaatteiden käyttö. Muutamia ideoita matkan varrelta tähän kyselyyn:

Kirkon hankintakeskus, mikä se siten nyky-nimeltään onkin, on myynyt armeijan peltipaidan mallilla tehtyjä papinpaitoja. Sana ”peltipaita” juontuu niistä maanpuolustajien asenteellisista havainnoista, että paita on helteellä kuuma ja pakkasel-la kylmä. Kangas on kuitenkin lujaa ja kestävä, kauluksen kaksi viiltoa antavat mahdollisuudet papin lipukkeen käyttöön. Lapsi-, varhaisnuoriso- ja nuorisotyössä paita on hyvin käyttökelpoinen. Se ei ole liian juhlava, vaan mustien farkkujen kanssa käy tilanteessa kuin tilanteessa. Täällä Espoossa olen vain kerran nähnyt toisella papilla peltipaidan. Suosittelen muillekin, sillä muuten hyvä tuote poistuu myyntitiskiltä.

Ostin roomalaiskatolisen papinpaidan Roomasta, kivenheiton päässä siitä kirkosta, jossa on mäntypuinen, autuas, vaan ei vielä pyhimys, piispa Henrikin pysti skandinaavisessa sivukappelissa. Veljillä on siellä vieläkin monimutkaisempi kaulusratkaisu kuin meillä. Sitä ei puetaakaan päälle kiireessä eikä hektisessä menossa toimitusten välillä. Kauluksessa lukee Barbiconi ja kaupan osoite Via S. Caterina da Siena 58. Paita on juhlava päällä. Suosittelen erityisesti piispantarkastuksiin ja omiin 50- ja 60-vuotisjuhliin sekä rovasteille.

Papinpaidan väri on oma lukunsa. Entinen kirkkoherramme erehtyi jakamaan ohjeistusta virkapuvusta ja keskusteluttamaan meitä nais- ja miespappeja papin asusteista. Seurasi espoolainen versio Lemminkäisen suohon laulusta, jossa kirkkoherralle todisteltiin, ettei musta väri sovi mitenkään tietynväriseen kävelypukuun. Esimies jäi sanattomaksi ja tie anarkiaan oli auki. Olen nähnyt naiskollegoilla keltaisen, vaaleanpunaisen ja harmaan papinpaidan. Ilmeisesti kaikki ovat itse teetettyjä, joku malli leikattu kevyestä silkistäkin.

Kun anglikaaninen papisto käyttää paidassaan sinistä väriä, on paletti jo lähes täydellinen. Sellainen sininen, nuorisotyönohjaajien haluama paita on täällä Espoossa erään papin päällä. Harvinainen väri on papinpaidassa se toinen ”virallinen” eli valkoinen. Niitä ei juuri veljillä tai sisarilla näy, ainaakaan arkikäytössä.

Toinen papin pukeutumisen laulun säkeistö on kaftaani eli pitkäkökö papin-takki. Pituuksia on erilaisia valmistajasta riippuen, toisissa on körtit toisissa napit takana. Virkkunen takasi aikanaan 10 kilon painonlisäyksenvaran takkiin. Se taitaa olla ylära-

jalla, sillä on alkanut ahdistaa. Haagassa Huopalahden kirkon lähellä oli papintakkien kierrätyspaikka. Minäkin siellä katselin riviä liian pieniä papintakkeja. Suurin koko taisi olla 52 eli L. Kun kirkon al-bani on aina ollut 54 ei vaihtokauppaa tullut.

Ratkaisuni virkapukuun ei ole tavallinen ja perinteinen tumma puku, joita veljillä yleensä näkee. Löysin P.T.X. mallistosta papin pystykauluksella varustetun tumman puvun. Marimekkokin tekee sellaisia, tosin karkeammalla pinnalla. Meillä on kanttorilla sellainen. Takkiani on moni luullut moderniksi papin kaftaaniksi. Vain kerran olen nähnyt samanlaisen takin. Se oli kummin yllä kasteessa. Kravatinkin kanssa se ei kuitenkaan toiminut niin hyvin kuin papinpaidan kehyksenä.

Lopuksi pieni vallattomuus. Espoolaisissa lapsiperheiden pienissä yksioissa ja kaksioissa ei kotikasteiden yhteydessä ole oikein sopivaa tilaa vaihtaa ylle albaa. Kun joku vieraista sitten puki yllensä mustan puvuntakkini ja jätti tilalle omansa, sen pienemmän, oli mittani täysi. Nyt pukeudun albaan vain seurakunnan tiloissa. Oman mustan takkini pidän päällä kotikasteissa ja kodinsiunauksissa. Kaipaankin kuitenkin papin stola, virkani merkkiä. Sitä ei meillä voi pukea mustan puvun päälle. Muistelen roomalaiskatolisten pappien stola tai rukousliinaa, jollaisia näkee rippituoleissa ja joka seuraa pappia toimituksiin ja sielunhoitoon. Olen seurannut kuinka naispuoliset kollegat lähes säännönmukaisesti käyttävät puvun kanssa värikästä, pukuun sopivaa kaulaliinaa. Se on jo aika lähellä stola. Ehdotan, että virkapuvun kevennys sallisi pelkän stolan käytön mustan puvun ja papin-paidan lisänä kirkon ulkopuolisissa toimituksissa. Stola kulkisi hyvin mukana laukussa ja antaisi esimerkiksi yksityisiin ehtoollisiin papillista pyhyttä. Onhan meillä jo ehtoollisen matkaboksikin.

Jukka Knuutti
TL Espoonlahden seurakunnasta

Palaute työyhteisön kannustimena

Käsi sydämelle: milloin olet viimeksi antanut palautetta työtovereillesi? Milloin vastavasti olet saanut palautetta? En tiedä, osuiko veikkaukseni kohdalleen, jos sanon, että eipä taida juuri nyt tulla mieleen. Palaute on kuitenkin varsin merkittävä työyhteisön toiminnan kannalta. Moni kulttuurialan ihminen tietää hyvin kouriintuntuvasti julkisen palautteen merkityksen työlleen. Niin kirjat, levyt, taidenäyttelyt kuin teatteriesitykset tulevat arvioiduiksi julkisen kritiikin kautta. Kaikenlainen palaute - myös kriittinen - on taiteentekijöille välttämätön peili. Se paljastaa niin hyvät kuin huonotkin puolet, ja kritiikistä oppii aina jotain.

Seurakunnassamme oli vuosi sitten lähetysseurain viransijaisena sosionomiopintojaan päättävä opiskelija, joka harjoittelutehtävään ehdotti lähtemistä puolen vuoden prosessiin palautteen antamisen ja vastaanottamisen kehittämistyöhön. Työyhteisö innostui asiasta, ja tämän kevään aikana olemme toteuttamassa yhteistä hanketta. Prosessi ei mielestäni voi kuitenkaan loppua siihen, kun tiimit aikanaan lopettavat työnsä ja yhteinen päätöskeskustelu on asiasta pidetty. Itse asiassa se on alku jatkuvalle palautteen antamiselle koko työyhteisönä.

Palautteen antaminen kuuluu esimiehelle. Hän omalla esimerkillään ja toiminnallaan vaikuttaa myös muiden työntekijöiden palaute-aktiiviteettiin. Mutta myös jokaisella työyhteisön jäsenellä on mahdollisuus antaa toinen toiselle palautetta. Tilanne on kaikkein huonoin, jos kaikki tilanteet sivuutetaan ilman minkäänlaista kommentointia. Siksi esimerkiksi työkokouksissa on syytä uhrata tietty aika meneen viikon tai kuukauden asioiden puintiin. Mitä hyvää niissä oli, mitä voitaisiin seuraavalla kerralla

tehdä paremmin.

Kristillisessä perinteessä palautteen antamista ei ole pidetty kovin suotavana, koska on ajateltu, että jos antaa tunnustusta hyvin suoritetuista tehtävistä, se ylpistää. Kristityn pitää olla nöyrä ja suunnattava katse maahan. Pappien puheita tai saarnoja ei siten myöskään sopinut kehua, jos ne ovat joskus kohdalleen osuneetkin. Tämä on yksi tausta, jonka pohjalta myös seurakuntatyöyhteisöissä palautteen antamista ei ole pidetty niin kovin tärkeänä.

Kateus vie myös sanat suusta, silloin kun olisi niiden aika. Emme mielellämme halua tunnustaa, että tuo toinen työntekijä on onnistunut tehtävässään hyvin, vaikka sisimmässämme niin kokisimmekin. Mutta eihän toisen onnistuminen ole uhka meille, vaan sehän on koko työyhteisön yhteinen etu. Seurakuntatyö, jos mikä, on tiimityöskentelyä ja joukkuepeliä. Sopivasti soveltaen Paavalin sana osuu asian ytimeen: "Jos yksi jäsen kärsii, kärsivät kaikki muutkin jäsenet, ja jos yksi jäsen saa osakseen kunniaa, iloitsevat kaikki muutkin sen kanssa." (1. Kor. 12:26)

Kriittisen palautteen antaminen ei saa olla moitittamista tai suorastaan nitistämistä. Jos saa haukkujia haukkujen perään, niin ei siinä työmotivaatio saati itsetunto kovin korkealle nouse. Kriittisen palautteen antamisessa on katsottava yhdessä eteenpäin eikä syyllistettävä, vaan pohdittava, miten voisimme paremmin hoitaa tilanteen seuraavalla kerralla. Kriittinen palaute opettaa kypsemmin ja luovemmin tarkastelemaan asioita. Työyhteisökouluttajat pitävät arvostuksen antamista yhtenä työssä jaksamisen peruspilareista.

Myönteisen palautteen vastaanottaminenkin on monesti vaikeaa. Ryhdymme ensiksi miettimään, tahtooko tuo mielistellä noin sanoessaan vai mikä hän sillä nyt on mielessä. Silloin voi todesti sanoa, kuten kirjailija Juhani Aho aikanaan kirjallisuuspalkintoa noutaessaan totesi: "Kehukee vuan, hyvältä hän tuo tuntuu." Vaikea kai sitä hyvää palautetta on sanoa ellei ole tosissaan sanojensa takana.

Kaikki palaute - niin kriittinen kuin myönteinenkin - vaikuttaa ratkaisevalla tavalla työyhteisön ilmapiiriin, työmotivaatioon ja toisen kunnioittamiseen. Se erillaisuus, mitä me samassakin virassa toimiessamme olemme, on suurta rikkautta ja siitä rikkaudesta on syytä reilusti silloin antaa myös tunnustusta. Jokaisesta risahduksesta ei tarvitse palautetta antaa, koska se menettää silloin merkityksensä ja palautteesta tulee pelkän kohteliaisuuden lausuminen.

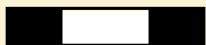
Jälleen käsi sydämelle: mitä minä voisin tehdä omassa työyhteisössäni, että palautteen antaminen ja vastaanottaminen olisi arkipäivää.

Kirjoittaja on Suomussalmen seurakunnan kirkkohera, kirjailija, Vuoden Pappi 2005.

aki

Akavan kirkolliset ammattiliitot –
Kyrkliga fackförbund inom Akava AKI

SUOMEN KIRKON PAPPISLIITTO

FINLANDS KYRKAS PRÄSTFÖRBUND

www.pappisliitto.fi

pappisliitto@akiliitot.fi

Perustettu 14.1.1918

SUOMEN KANTTORI-URKURILIITTO

FINLANDS KANTOR-ORGANISTFÖRBUND

www.kolumbus.fi/skul/

kanttori-urkuriliitto@akiliitot.fi

Perustettu 15.6.1907

PUHEENJOHTAJA, AKI

Juha Kauppinen
Messukylän kirkkoherra, TT
Helakallionkatu 6 F
33580 Tampere
(03) 219 0203 (työ)
050 554 2427 (GSM)
s-posti: juha.kauppinen@evl.fi

VARAPUHEENJOHTAJA, AKI PUHEENJOHTAJA, SKUL

Mikael Helenelund
Borgå sv. domkyrkoförsamlings kantor
Jokikatu 3 B 18,
06100 Porvoo
040 584 9952 (GSM)
s-posti: mikael.helenelund@evl.fi

PUHEENJOHTAJA, SKPL

Jukka Huttunen
Espoon seurakuntayhtymän yhteisen
seurakuntatyön päällikkö
Hansakallionkuja 12 A 6
02780 Espoo
(09) 8050 2330 (työ)
040 544 1695 (GSM)
s-posti: jukka.huttunen@espoonseura-
kunnat.fi

LAKIMIEHEN PUHELINPALVELU AKIN JÄSENILLE

Tiistaisin klo 9 - 12
varatuomari Anna-Maria Numminen
050 463 8699
s-posti: anna-maria.numminen@akiliitot.fi

AKIN TOIMISTO

**Akavatalo, Rautatietäisenkatu 6,
00520 Helsinki
Avoinna arksin klo 9.00–15.00.
Puh. (09) 150 2453, faksi (09) 148 5875
s-posti: toimisto@akiliitot.fi**

TOIMINNANJOHTAJA

TT
Esko Jossas
(09) 150 2467 (työ)
050 511 6683 (GSM)
s-posti: esko.jossas@akiliitot.fi

*Liiton yleinen johto, AKI-hallintoelinten
päästösten valmistelu ja esittely, AKI-talous,
edunvalvonta- ja neuvottelutoiminta,
palvelussuhdeneuvonta, opintomatkat.*

APULAISTOIMINNANJOHTAJA

VTM
Annamari Jokinen
(09) 150 2445 (työ)
040 865 6630 (GSM)
s-posti: annamari.jokinen@akiliitot.fi

*AKIn neuvottelu- ja luottamusmiestoiminta,
AKIn alaostotoiminta, SKUL:n hallintoelinten
päästösten valmistelu ja esittely, kanttorien
ammatilliset asiat, palvelussuhdeneuvonta.*

APULAISTOIMINNANJOHTAJA

Pastori
Stina Lindgård
(09) 150 2466 (työ)
050 542 3664 (GSM)
s-posti: stina.lindgard@akiliitot.fi

*Cruxin päätoimittaja, AKI-viestintä,
SKPL:n hallintoelinten päästösten valmistelu
ja esittely, opintomatkat, pappien ammatil-
liset asiat, palvelussuhdeneuvonta.*

OPISKELIJASIHTTEERI

TM
Sanna Ylä-Jussila
(09) 150 2455
050 597 5231 (GSM)
s-posti: sanna.yla-jussila@akiliitot.fi

*Pappisliiton opiskelijatyö, neuvonta
opiskelijoiden harjoittelu-, mentorointi- ja
työllistymiskysymyksissä.*

JOHTAJIEN SIHTTEERI

HSO-sihtteeri
Tuula Anttonen
(09) 150 2453
s-posti: tuula.anttonen@akiliitot.fi

*AKI-hallinnon ja johdon sihtteeri, SKPL:n
hallintoelinten pöytäkirjanpitäjä, matka- ja
kokousjärjestelyt, Internet-kotisivut.*

TOIMISTOSIHTTEERIT

Yo-merkonomi
Tuija Kukkonen
(09) 150 2446
s-posti: tuija.kukkonen@akiliitot.fi

*Jäsenyysasiat, alaosastot, luottamusmies-
kurssit.*

Heli Meinola
(09) 150 2653
s-posti: heli.meinola@akiliitot.fi

*Cruxin toimitussihtteeri, jäsenyysasiat,
opintomatkat.*

Anne Taanila
(09) 150 2657
s-posti: anne.taanila@akiliitot.fi

Kirjanpito ja maksuliikenne.

ERITYISKOULUTETTUJEN TYÖTTÖMYYSKASSA

Asemamiehenkatu 2, 8 krs.
00520 Helsinki
puh. (09) 7206 4343
ma - to 9 - 15
faksi (09) 272 1212
s-posti: erityiskoulutettujen.tk@erko.fi
www.erko.fi

DIAKONIA- TYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO

DIAKONIARBETARNAS FÖRBUND

Perustettu 15.6.1958

PUHEENJOHTAJA

Kaisa Rauma
Kaarinan johtava diakoniatyöntekijä
Korvalankatu 5
20540 TURKU
040 341 7191 (GSM)
kaisa.rauma@evl.fi

TOIMINNANJOHTAJA

Diakonissa, terv. hoit.
Riitta Hiedanpää
(09) 150 2287 (työ)
040 516 5557 (GSM)
s-posti: riitta.hiedanpaa@dtl.inet.fi

*Liiton yleinen johto, edunvalvonta- ja
neuvottelutoiminta, hallintoelinten
päästösten valmistelu, esittely ja täytän-
töönpano, palvelussuhdeneuvonta.*

JÄRJESTÖSIHTTEERI

Diakonissa
Asta Turtiainen
(09) 150 2286 (työ)
040 7650 477 (GSM)

*Ammatilliset kysymykset, tiedot-
taminen, opiskelijatyö, alaosastoi-
minta.*

TOIMISTOSIHTTEERI

Yo-merkonomi
Pirjo Heikkinen
(09) 150 2487
s-posti: pirjo.heikkinen@dtl.inet.fi

*Jäsenyysasiat, kirjanpito ja maksulii-
kenne, materiaalitilaukset, mökkiva-
raukset.*

TOIMISTO

Akavatalo
Rautatieäisenkatu 6
00520 Helsinki
Avoimna arkin klo 9.00–15.00
faksi (09) 877 7397
kotisivu: www.dtl.fi
s-posti: diakoniatyontek.liitto@dtl.inet.fi